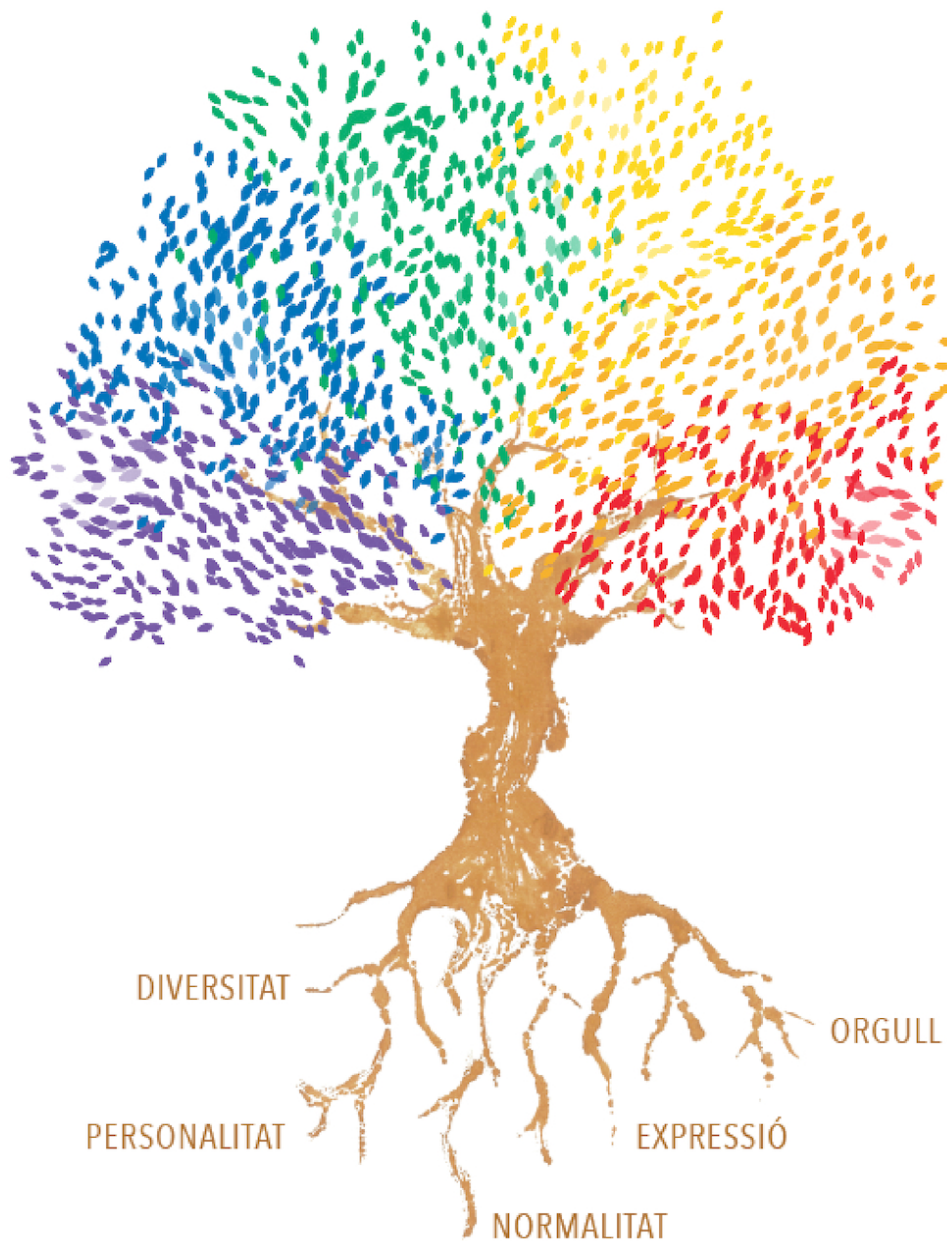

PLA COMARCAL LGTBI 2018-2021

CONSELL COMARCAL DE L'ALT PENEDÈS

LGBTI - LESBIANES - GAIS - BISEXUALS - TRANSEXUALS - INTERSEXUALS

Coordinació del treball:

Oficina de les Dones i LGTBI Diputació de Barcelona

Autoria:

Cristina Pérez Opi

Niu de Projectes

Portada: obra de David Ortigosa Díaz, de l'Escola d'Art ESARDI (Amposta), que va ser seleccionada al concurs de cartells, convocat conjuntament pels departaments de Treball, Afers Socials i Famílies i d'Ensenyament, per a estudiants de cicles formatius dels ensenyaments professionals d'arts plàstiques i disseny de les escoles d'art de Catalunya.

 Generalitat de Catalunya
Departament de Treball, Afers Socials
i Famílies
Direcció General d'Igualtat

Imatge de portada cedida per:

 Generalitat de Catalunya
**Departament de Treball, Afers Socials
i Famílies**

PRESENTACIÓ

Volem una comarca respectuosa amb la diversitat afectiva i sexual de totes les persones; una comarca on l'orientació i la identitat sexual no les facin objecte de cap forma de discriminació o violència.

Per això, des del Consell Comarcal de l'Alt Penedès, adoptem el compromís polític i institucional de desplegar polítiques LGTBI: per lluitar contra els estereotips ancestrals, per reconèixer el patiment que durant generacions s'ha infligit a moltes persones, per naturalitzar i fer aflorar una realitat que ha viscut massa temps silenciada, i per passar de la ignorància al coneixement.

Estimem allò que coneixem... el paisatge, la llengua, les tradicions i les persones. I per això, des del Consell Comarcal, mitjançant el Pla Comarcal LGTBI, volem conèixer i donar a conèixer les vivències d'aquestes persones; per poder donar resposta a les seves necessitats, per acabar amb el seu patiment, per lluitar contra la discriminació en tots els àmbits i per canviar i rejuvenir moltes mentalitats.

Xavier Lluch i Llopart

President del Consell Comarcal de l'Alt Penedès

ÍNDEX	Pàg.
Presentació	3
Introducció	5
Plantejament metodològic	6
Breu recorregut històric. Fites cap a la igualtat del col·lectiu LGBTI	9
Marc normatiu de referència	11
Marc conceptual	15
Resultats del diagnòstic de situació de les persones LGBTI a la comarca de l'Alt Penedès	
Eix 1. Impuls de les polítiques de diversitat sexual des del Consell Comarcal de l'Alt Penedès	21
Eix 2. Espai públic: visibilitat i LGBTIfòbia	31
Eix 3. Coeducació i diversitat sexual i de gènere	40
Eix 4. Participació i acció social	57
Eix 5. Drets laborals	64
Eix 6. Salut	67
Pla d'acció comarcal LGBTI 2018-2021	
1. Finalitat i objectius generals	69
2. Pla d'Acció 2018-2021	70
Glossari	89
Bibliografia	91

1. INTRODUCCIÓ

Arran de les lluites per reconèixer i defensar els drets de les persones Lesbianes, Gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a erradicar l'homofòbia, s'han assolit grans fites, com l'aprovació en el Parlament de Catalunya de la Llei 11/2014, de 10 d'octubre.

Entre els reptes que planteja la Llei 11/2014 hi ha el desenvolupament de polítiques d'igualtat LGBTI en l'àmbit local.

És des d'aquest marc, que des del Consell Comarcal de l'Alt Penedès es demana suport tècnic i econòmic a l'Oficina de les Dones i LGBTI de l'Àrea d'Atenció a les Persones de la Diputació de Barcelona per tal de realitzar el Pla Comarcal de persones Lesbianes, Gais, Transgènere, Bisexuals i Intersexuals (LGBTI).

Un **Pla de LGBTI** és un conjunt ordenat d'objectius i mesures que constitueixen la base per al desenvolupament d'una estratègia integral orientada a millorar i equilibrar la situació de persones Lesbianes, Gais, Transgènere, Bisexuals i Intersexuals. És el document clau que, a més de servir per a la planificació, possibilitarà el seguiment i avaluació posterior del camí recorregut en aquest àmbit.

El Pla LGBTI de la comarca de l'Alt Penedès és fruit d'un procés d'anàlisi i reflexió compartida entre diferents professionals del Consell Comarcal de l'Alt Penedès, municipis de l'Alt Penedès i persones referents en diferents àmbits de la comarca. Aquest procés ha propiciat generar propostes d'acció adreçades a la ciutadania i a les persones LGBTI per contribuir a conformar una comarca que vetlli per la llibertat de drets i oportunitats de totes les persones independentment del seu sexe biològic, identitat de gènere, orientació sexual i/o expressió de gènere.

El conjunt d'accions que recull el Pla Comarcal LGBTI és resultat de les conclusions obtingudes en la fase de diagnòstic on van estar consultades diferents fonts d'informació tan primària com secundària.

Liderat pel Consell Comarcal de l'Alt Penedès com ens administratiu superior de la comarca, estableix un marc general d'actuació i orientació per als anys vinents per tal de desenvolupar un seguit d'accions que busquen millorar la situació de les persones LGBTI i sensibilitzar a la població envers la seva realitat. Per al seu desplegament a nivell local, caldrà que els diferents municipis de la comarca l'assumeixin com a estratègia compartida a fi de desenvolupar les polítiques LGBTI al seu territori.

Es tracta d'un Pla que parteix del més alt nivell de compromís polític per tal que es pugui implementar de manera efectiva i, per tant, aquest compromís institucional s'ha de reflectir en l'aprovació del mateix en el Ple del Consell Comarcal. A partir de la seva aprovació, algunes de les accions s'hauran de liderar i desenvolupar sota la direcció tècnica del Consell Comarcal tot i que moltes d'aquestes hauran de ser desenvolupades des dels mateixos municipis amb el suport i acompanyament de l'àrea responsable d'igualtat i polítiques LGBTI del Consell Comarcal.

Aquest és un procés que requereix la coordinació amb les diferents àrees implicades en la implementació del pla a nivell intern del Consell Comarcal així com el treball coordinat entre els

diferents ajuntaments que conformen la comarca. Per tal de poder fer efectiu aquest treball transversal, s'han creat dues comissions impulsores del Pla, que seran les responsables de vetllar pel bon desplegament de les accions programades. Una comissió interna del Consell Comarcal i una altra a escala comarcal, amb diferents professionals, encarregada de coordinar el desplegament en l'àmbit local i prestar el suport necessari.

Des de la perspectiva territorial, atenent els diferents ritmes i complexitats pròpies de cada ens local s'ha de ser suficientment flexible per tal d'adoptar les mesures pertinents en cada moment, aprofitant les oportunitats que poden sorgir en el context social, normatiu i econòmic durant la seva vigència.

Així doncs caldrà efectuar una planificació anual del pla d'acció global per tal d'adaptar el desplegament de les accions al context i a les necessitats detectades anualment en les avaluacions efectuades i el seu ajustament a les realitats locals.

2. PLANTEJAMENT METODOLÒGIC

Els Plans LGBTI es configuren en importants eines de planificació estratègica implicant a diversos agents de l'administració pública i de la ciutadania per tal de poder avançar en la construcció de societats molt més igualitàries.

El procés d'elaboració dels Plans de LGBTI implica la realització d'un diagnòstic previ per conèixer la realitat d'aquest col·lectiu i la planificació i la prioritització d'actuacions per assolir una major igualtat i no discriminació per aquestes persones.

El procés metodològic desenvolupat s'ha basat a donar resposta a dues qüestions claus:

Quina és la realitat del col·lectiu LGBTI? Quines són les seves necessitats?

Anàlisi de la trajectòria realitzada fins al moment en matèria de LGBTI a partir de la consulta de fonts d'informació secundària i de les opinions i aportacions recollides en la fase de consulta i participació.

Què podem fer per millorar la situació del col·lectiu LGBTI de la comarca?

Fase 1. Diagnòstic de partida

La **metodologia** utilitzada combina l'**anàlisi documental** a partir de la recollida d'indicadors, així com la **consulta de diferents estudis, memòries i actuacions realitzades fins ara adreçades a la ciutadania**.

D'altra banda, partim de l'**aproximació qualitativa** per tal de recollir les opinions, percepcions, propostes de futur i detecció de necessitats a través de la consulta directa a diferents agents i persones referents.

La proposta en aquesta primera fase ha estat treballar des d'una vessant participativa mitjançant la dinamització **d'entrevistes i grups de discussió**.

ENTREVISTES

S'han realitzat un total de 7 entrevistes a perfils professionals diversos de l'àmbit del Consell Comarcal i d'àmbit municipal. Les entrevistes han estat realitzades d'acord amb un guió previ amb l'objectiu de recollir les opinions, necessitats de les persones LGBTI de la comarca i propostes d'accions en relació amb diferents àmbits d'anàlisi (cultura institucional, lgbtifòbia, educació, salut, mercat de treball, entre d'altres).

- Núria López, coordinadora de Benestar Social del Consell Comarcal de l'Alt Penedès.
- Anna Domínguez, tècnica d'Igualtat del Consell Comarcal de l'Alt Penedès.
- Mercè Camps, tècnica d'Igualtat i tècnica referent del SAI del Consell Comarcal de l'Alt Penedès.
- Toni Sansa, administratiu del Servei de Recursos Humans del Consell Comarcal de l'Alt Penedès.
- Roser Montserrat, Educadora Social del Consell Comarcal de l'Alt Penedès.
- Pere Cano, tècnic del servei de Recursos Humans del Consell Comarcal de l'Alt Penedès.
- Joan Rodríguez, tècnic de Joventut, Cultura i Igualtat de l'Ajuntament de Mediona.

TALLERS PARTICIPATIUS AMB PERSONAL TÈCNIC I CIUTADANIA

S'ha realitzat 1 taller participatiu amb personal tècnic de diferents àrees del Consell Comarcal i d'ajuntaments de la comarca. L'objectiu ha estat recollir necessitats, problemàtiques que detecten envers la realitat LGBTI des de la seva àrea d'intervenció i municipi de referència així com recollir propostes d'accions que haurà d'incloure el pla d'igualtat.

GRUP DE DISCUSSIÓ LGBTI TÈCNIC – Realitzat el dia 3 de maig de 2018

- Toni Sansa, administratiu del Servei de Recursos Humans del Consell Comarcal de l'Alt Penedès.
- Cristina Mollà, tècnica d'Igualtat de l'Ajuntament de Gelida.
- Glòria del Rey, tècnica de Joventut del Consell Comarcal de l'Alt Penedès.
- Joan Rodríguez, tècnic de Joventut, Cultura i Igualtat de l'Ajuntament de Mediona.
- Carla Ros, tècnica de l'Assessoria Acadèmica, Suport als IES de la comarca, Programa PIDCES i Programa Corresponsables del Consell Comarcal de l'Alt Penedès.
- Mercè Camps, tècnica d'Igualtat i tècnica referent del SAI del Consell Comarcal de l'Alt Penedès.

QÜESTIONARIS

En el marc del procés de diagnòstic i en la confluència de la tasca pròpia de la tècnica del SAI del Consell Comarcal, s'ha aprofitat la realització i respostes de dos qüestionaris adreçats a professionals dels ajuntaments i alumnat de secundària de la comarca, per tal d'incloure l'anàlisi

dels mateixos en el present procés de diagnòstic recollint les percepcions i necessitats envers la realitat LGBTI.

Un qüestionari adreçat a personal professional dels ajuntaments de la comarca de l'Alt Penedès

S'ha elaborat un qüestionari en línia adreçat al conjunt de personal professional que treballa als ajuntaments de la comarca per tal de recollir les seves percepcions i necessitats envers la realitat LGBTI a la comarca.

En total s'han recollit 54 respostes.

Qüestionari adreçat als IES de la comarca de l'Alt Penedès

Des del Servei d'Atenció Integral del Consell Comarcal de l'Alt Penedès s'ha volgut recollir també les percepcions de l'alumnat de secundària per tal de poder ajustar la seva intervenció en funció de les necessitats detectades. A tal fi es va elaborar un qüestionari en línia que contempla preguntes relacionades amb la percepció envers la igualtat de dones i homes i un apartat específic sobre LGBTI.

Aquest qüestionari està actiu encara, tot i que per tal de poder fer una aproximació a les percepcions del jovent a la realitat LGBTI, a efectes d'aquest diagnòstic hem analitzat els resultats obtinguts fins ara en relació a l'apartat LGBTI, i que fan referència a l'alumnat de l'IES de Gelida. Han estat recollits i analitzats els resultats d'un total de 182 qüestionaris dels cursos de 1r a 4t de l'ESO.

Fase 2. Concreció del pla d'acció

Per tal de consensuar els objectius i les accions a desplegar durant els pròxims anys, i arran de les conclusions del diagnòstic efectuat, es va realitzar una sessió de presentació, debat i contrast d'accions amb personal tècnic del Consell Comarcal de l'Alt Penedès i personal tècnic de l'Ajuntament de Mediona.

A partir d'un format de fitxes d'acció ordenades per cadascun dels àmbits d'anàlisi i detecció de necessitats en la fase de diagnòstic, es va treballar en grups per tal de revisar, debatre i consensuar les accions a incloure al Pla Comarcal LGBTI així com la prioritat pel que fa a l'establiment d'un calendari d'aquestes.

Aquest taller es va realitzar el dia 17 de juliol de 2018.

- Núria López, coordinadora de Benestar Social del Consell Comarcal de l'Alt Penedès.
- Mercè Camps, tècnica d'Igualtat i tècnica referent del SAI del Consell Comarcal de l'Alt Penedès.
- Toni Sansa, administratiu del Servei de Recursos Humans del Consell Comarcal de l'Alt Penedès.
- Glòria del Rey, tècnica de Joventut del Consell Comarcal de l'Alt Penedès.
- Joan Rodríguez, tècnic de Joventut, Cultura i Igualtat de l'Ajuntament de Mediona.

- Alfred Matamala, tècnic d'Igualtat i LGBTI de l'Oficina de les dones i LGBTI de la Diputació de Barcelona.

3. BREU RECORREGUT HISTÒRIC. FITES CAP A LA IGUALTAT DEL COL·LECTIU LGBTI¹:

Els avenços aconseguits per la visibilització, reconeixement i la igualtat de les persones LGBTI no es poden separar de la perseverança del moviment activista del col·lectiu, que fa molts anys lluita per aconseguir que els seus drets i necessitats siguin reconeguts de manera efectiva. Cal recordar que l'homosexualitat es penalitza sota el règim de Franco amb la «Ley de vagos y maleantes» (LVM) de 1933, quan el 1954 inclou els homosexuals i que serà substituïda per la «Llei de perillositat i rehabilitació social».

Des d'aleshores les lluites i accions per a la defensa dels drets de les persones LGBTI ha estat constant. Algunes de les fites aconseguïdes i que cal destacar han estat:

1970: Primera actuació organitzada en contra de l'homofòbia coincidint amb la discussió de l'avantprojecte de la Llei de perillositat i rehabilitació social a les Corts espanyoles.

1971: Neix el primer col·lectiu organitzat, el MELH (Movimiento Español de Liberación Homosexual).

1975: Creació del Front d'alliberament Gai de Catalunya impulsor d'una nova etapa d'activisme del col·lectiu (no fou reconegut legalment fins al 1980).

1977 (maig): Es crea a Barcelona la «Coordinadora de Frentes de Liberación Homosexual del Estado Español» (COFLHEE) i se celebra la 1a manifestació il·legal per a l'alliberament lesbiana i gai. «Dia de l'orgull gai» que té lloc a l'Estat espanyol.

1978 (desembre): El Consell de Ministres d'Adolfo Suárez retira l'homosexualitat de la Llei de Perillositat i Rehabilitat Social i canvia el seu nom per "Llei d'escàndol públic" publicada al BOE l'11 de gener de 1979.

A partir d'aquesta data comencen a crear-se associacions i grups d'activisme per construir un moviment sòlid plural.

1979: Es crea el primer grup reivindicatiu de transsexuals que neix a Barcelona dins de la CCAG sota el nom de Col·lectiu de Travestis i Transsexuals.

1982: La COLFHEE es reuneix amb el govern socialista per plantejar reivindicacions com ara la fi de la discriminació, la derogació de l'article 352 del Codi de Justícia Militar en què es castiga l'homosexualitat dins de l'exèrcit.

¹ Font: Revista Lambda. Nro.82 El camino hacia la igualdad 30 años de lucha por los derechos LGTB en el estado Español <http://www.lambda.cat/images/RevistaLambda/revista82.pdf>

1983: Es despenalitzen les operacions de canvi de sexe mitjançant la reforma del Codi penal.

1989: Presentació per part de la COFLHEE d'un projecte de llei antidiscriminària.

1989: El Parlament Europeu dicta una resolució sobre la discriminació de les persones transsexuals amb un seguiment de recomanacions als Estats membres per posar fi a la discriminació.

Els anys 90 es caracteritzen per un moviment espontani divers i per l'entrada de certs models de lesbianes i de gais als espais de la premsa, de la televisió i del cinema. Els «28 de juny» comencen a constituir-se en actes massius a les grans ciutats i, progressivament, en un moment de celebració festiva i pública, on es posa de manifest no tant una unitat d'acció política sinó, sobretot, un col·lectiu plural i divers.

1991: Es constitueix la Federació Estatal de Gais i Lesbianes

1992: Neix el CTC (Col·lectiu de Transsexuals de Catalunya – Pro Drets), destacant posteriorment pels seus plantejaments revolucionaris donant un caràcter preponderant al sexe psico-social sobre el sexe genital.

1995: Neix la Mostra Internacional de Cinema Gai i Lèsbic de Barcelona.

1996: El nou Codi penal del 25 de maig reconeix l'homofòbia com a constitutiva de delictes, igual que la xenofòbia. També al febrer d'aquest any es crea la FAT (Federación de asociaciones de transexuales del Estado Español). Posteriorment, passen a ser la FELGT (Federación Estatal de lesbianas, gays, transexuales y bisexuales).

1998: S'aprova la «Llei d'unions estables de parella» catalana, la qual regula en el seu capítol segon la unió estable homosexual i atorga certs drets a les parelles homosexuals.

2004: Neix el programa per a la no-discriminació de les persones gais, lesbianes i transsexuals.

2005: El Parlament de Catalunya reforma el Codi de família i legalitza el dret d'adopció per a parelles del mateix sexe.

La Llei 3/2007, de 15 de març, «Llei reguladora de la rectificació registral de la menció relativa al sexe de les persones» legisla per primera vegada a l'Estat espanyol el canvi de sexe que es produeix en els casos de disfòria sexual.

2004: Creació del Consell Municipal de Gais, Lesbianes i homes i dones transsexuals per part de l'Ajuntament de Barcelona.

2005: Aprovació per part de la Generalitat de Catalunya del programa per al col·lectiu Gai, Lesbià i Transsexual.

2007: Creació del Consell Nacional LGBT.

2008: Entrada en vigor del primer pla interdepartamental contra la discriminació de les persones homosexuals i transsexuals.

El 7 d'octubre de 2007, hi ha la primera manifestació per la despatologització trans* a Barcelona, entre altres ciutats, sota el lema «Contra la disfòria de gènere». Les operacions de canvi de sexe a Catalunya es van començar a fer el desembre de 2008.

El 2 d'octubre de 2014, el Parlament de Catalunya aprova la Llei per a garantir els drets de Lesbianes, Gais, Bisexuals, Transsexuals i Intersexuals i per a erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia.

D'altra banda, la celebració de les diferents **Diades internacionals** han suposat un espai important de reivindicació i visibilització del col·lectiu LGBTI, són diverses les dates de celebració de fites importants del col·lectiu LGBTI:

Cada 17 de maig, el Dia Internacional contra l'Homofòbia, Bifòbia i Transfòbia (IDAHOBIT) mobilitza el suport per al col·lectiu LGBTI, a tot el món, en commemoració de la desclassificació de l'homosexualitat com a malaltia mental el 1990.

El Dia Internacional contra l'Homofòbia en el futbol es commemora el 19 de febrer.

El 28 de juny, es commemora el Dia per l'alliberament de lesbianes, gais, homes i dones, transsexuals i bisexuals.

El Dia de la Visibilitat Lèsbica té l'objectiu de fer visibles les lesbianes en la seva doble discriminació per ser dones i lesbianes. A Catalunya se celebra el 26 d'abril, una data entre el 8 de març, Dia internacional de les dones i el 17 de maig, Dia Internacional contra l'homofòbia, la lesbofòbia, la transfòbia i la bifòbia.

El 24 d'octubre, es reivindica la despatologització de les persones trans.

El 31 de març, se celebra el Dia per a la Visibilitat Trans.

4. MARC NORMATIU DE REFERÈNCIA²

L'any 2014 el Parlament de Catalunya va aprovar la llei 11/2014, de 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia. Aquesta llei és fruit de la lluita i reivindicacions del moviment associatiu dels col·lectius de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals (LGBTI).

L'objectiu d'aquesta llei és desenvolupar i garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals (LGBTI) i evitar-los situacions de discriminació i violència, per a assegurar que a Catalunya es pugui viure la diversitat sexual i afectiva en plena llibertat.

L'objecte de la mateixa queda definit a l'article 1, on expressa que "aquesta llei té per objecte establir i regular els mitjans i les mesures per a fer efectiu el dret a la igualtat i la no-discriminació

² Llei 11/2014, de 10 d'Octubre per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia.

per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere, en els àmbits, tan públics com privats, sobre els quals la Generalitat de Catalunya i els ens locals tenen competències”.

De fet, el nou marc legislatiu tan autonòmic, com estatal o europeu, ha fet possible un canvi de visió social cap a lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals, en gran mesura pel treball continuat de sensibilització, informació i divulgació d'entitats i de persones.

Alguns dels antecedents d'aquesta llei els trobem en diferents entorns territorials:

Àmbit de Catalunya:

- La Resolució 242/III del Parlament de Catalunya, del 4 de desembre de 1991, sobre la no-discriminació de les persones per raons d'opció sexual, explicita el suport als col·lectius i centres associatius que treballen en el camp de l'homosexualitat, i la Resolució 243/VI del Parlament de Catalunya defensa la no-discriminació per motiu d'opció sexual.
- La Llei 3/2005, de 8 d'abril, de modificació de la Llei 9/1998 del Codi de família, de la Llei 10/1998, d'unions estables de parella, i de la Llei 40/1991, del Codi de successions per causa de mort en el dret civil de Catalunya, en matèria d'adopció i tutela. Aquesta llei estableix, essencialment, l'adopció per part de persones homosexuals.
- La creació, el 28 de juny de 2005, del Programa per al col·lectiu gai, lesbiana i transsexual, fins a la creació, per mitjà del Decret del 26 de juny del 2007, del Consell Nacional de Lesbianes, Gais i Homes i Dones Bisexuals i Transsexuals.
- La creació i posada en funcionament per acord de Govern, el 5 de setembre de 2006, del Pla interdepartamental per la no-discriminació de les persones homosexuals i transsexuals, actualitzat per acord de Govern el 9 d'octubre de 2012.

Àmbit de l'Estat:

En l'àmbit jurídic, en l'àmbit estatal s'han aprovat una sèrie d'iniciatives legislatives, entre les quals cal destacar:

- De la Constitució Espanyola es desprenen llurs drets, especialment, dels articles 10, 14 i 18.
- La Llei 13/2005, de l'1 de juliol, per la qual es modifica el Codi civil en matèria de dret a contreure matrimoni;
- La Llei 14/2006, del 26 de maig, sobre tècniques de reproducció humana assistida;
- La Llei 3/2007, del 15 de març, reguladora de la rectificació registral de la menció relativa al sexe de les persones;
- La Llei 62/2003, del 30 de desembre, de mesures fiscals, administratives i de l'ordre social (articles 27 a 43);
- Llei Orgànica 10/1995, del 23 de novembre, del Codi penal.
- Codi penal l'art. 22.4 on s'especifica la discriminació per motius d'orientació sexual, identitat sexual i per raons de gènere, així com es tipifica a l'art. 510 mesures penals específiques per delictes d'homofòbia i transfòbia.

Àmbit Autonòmic:

Durant els darrers anys, a l'igual que a Catalunya, diferents comunitats autònomes de l'Estat Espanyol han aprovat lleis LGBTI. Algunes lleis autonòmiques, entre d'altres, que s'estan aprovant des de l'any 2015: Extremadura (2015), Madrid (2016), Illes Balears (2016), Comunitat Valenciana (2017), Andalusia (2017) i Aragó (2018).

Àmbit Europeu:

De les diferents legislacions destaquen:

- Tractat d'Amsterdam de 1997 on es recull a l'article 13 combatre la discriminació per raó de sexe i orientació sexual.
- Les resolucions del Parlament Europeu del 8 de febrer de 1994, del 18 de gener de 2006 i del 24 de maig de 2012, relatives a la igualtat de drets de lesbianes i gais i a la lluita contra la discriminació i l'homofòbia.
- La Directiva 2000/78/CE del Consell, relativa a l'establiment d'un marc general per a la igualtat de tracte al lloc de treball i en l'ocupació.
- L'article 21 de la Carta de drets fonamentals de la Unió Europea, per mitjà del qual es consagra, entre altres, la prohibició de discriminació per orientació sexual com a dret primari de la Unió.

Àmbit internacional:

És important destacar:

- Els Principis de Yogyakarta sobre l'aplicació de la legislació internacional de drets humans en relació amb l'orientació sexual i la identitat de gènere (2006). Aquest document, elaborat a la Universitat de Gadjah Mada a Yogyakarta –Indonèsia- per una sèrie d'especialistes en drets humans de diverses disciplines i procedents de 25 països, s'ocupa d'una àmplia varietat de normes referents als drets humans i la seva aplicació en qüestions relatives a l'orientació sexual i la identitat de gènere.

4.1.Desenvolupament de la Llei 11/2014: Principis i Àmbits d'intervenció ³

Aquesta llei s'aplica en l'àmbit territorial de Catalunya a qualsevol persona, física o jurídica, de dret públic o privat. La Generalitat de Catalunya i els ens locals han de garantir el compliment d'aquesta llei i promoure les condicions per a fer-la plenament efectiva en els àmbits competencials respectius.

Les mesures que estableix aquesta llei per a fer efectiu el dret de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere o intersexuals (LGBTI) a la igualtat i la no-discriminació a què fa referència l'apartat 1 afecten:

³ Llei 11/2014, de 10 d'Octubre per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia

- a) Totes les àrees de la vida social.
- b) Totes les etapes de la vida.
- c) Totes les contingències en el decurs de la vida, com ara qualsevol canvi en l'estat civil, la formació d'una família, la malaltia, la incapacitació, la privació de llibertat o la mort.

Aquesta llei vol regular un seguit d'aspectes i **àmbits d'actuació** dels poders públics.

Un dels objectius de la Llei és **promoure estudis** que facilitin dades reals de la situació i regular la garantia estadística en la recollida de dades.

Un altre àmbit que regula aquesta llei és el de la **necessària formació i sensibilització** de qualsevol professional que en algun moment de la seva carrera es pugui haver d'enfrontar a un cas relacionat amb la discriminació per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere i també el deure d'intervenció.

En l'**àmbit de l'educació** s'han regulat qüestions perquè en tot el sistema educatiu, com ara en els continguts dels materials escolars, en les activitats esportives escolars i en les de lleure infantil i juvenil, en els recursos formatius o en la formació de mares i pares, es tingui en compte la diversitat afectiva i sexual i s'eviti qualsevol classe de discriminació, i perquè es disposi de mesures de prevenció i actuació contra l'assetjament de què puguin ser objecte les persones LGBTI en el medi escolar.

En l'**àmbit de la cultura, el lleure i l'esport** s'han introduït criteris d'acció positiva contra qualsevol tipus de discriminació per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere en les activitats esportives, en la producció cultural i en l'educació no formal.

Atenent la importància dels **mitjans de comunicació** a l'hora d'apropar les diferents realitats socials a la població, la Llei planteja recomanacions als mitjans audiovisuals perquè no es permeti la difusió de continguts que puguin fomentar o justificar l'homofòbia, la bifòbia o la transfòbia.

En l'**àmbit de la salut**, es regula la necessària sensibilització i prevenció pel que fa al VIH/SIDA i altres infeccions de transmissió sexual; l'estudi, la recerca i el desenvolupament de polítiques sanitàries específiques, i també els tractaments associats a la transidentitat i la intersexualitat o l'accés a les tècniques de reproducció assistida, entre altres mesures, perquè no hi hagi cap mena de discriminació per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere en l'atenció sanitària.

Els **serveis socials** són un altre dels àmbits que regula aquesta llei, tan pel que fa a l'establiment de mesures de suport i de prevenció eficaces per a adolescents i joves en situació de vulnerabilitat i per a persones que puguin patir discriminacions múltiples, com pel que fa al foment del respecte a lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals en els equipaments socials.

La garantia real i efectiva de la no-discriminació i del ple exercici dels drets de les persones LGBTI en **matèria d'ocupació i en les condicions de treball**, i el foment d'indicadors d'igualtat i

la formació específica en la inspecció laboral i en prevenció de riscos laborals també són regulats per aquesta llei.

La Llei conté un apartat específic per a les persones transgènere i per a les persones intersexuals, atesa la mancança de drets que han patit històricament.

De manera específica la llei regula al títol II, les **Polítiques públiques per promoure la igualtat de les persones LGBTI** i on podem dir s'emmarquen els Plans LGBTI fent menció als diferents àmbits d'intervenció i al paper dels i de les professionals de l'administració pública:

Títol II. Polítiques públiques per a promoure la igualtat efectiva de les persones LGBTI

Capítol I. Professionals que actuen en àmbits sensibles

Article 10. Formació i sensibilització

1. Les administracions públiques de Catalunya han de garantir la formació i la sensibilització adequada dels professionals que fan tasques de prevenció, detecció, atenció, assistència i recuperació en els àmbits de la salut, l'educació, el món laboral, els serveis socials, la justícia i els cossos de seguretat, l'esport i el lleure, i la comunicació.

2. S'ha d'impulsar la formació del personal, tan funcionari com laboral, no transferit d'altres administracions públiques, per mitjà de convenis de col·laboració o altres instruments.

Article 11. Deure d'intervenció

1. Els professionals a què fa referència l'article 10, si tenen coneixement d'una situació de risc o tenen una sospita fonamentada de discriminació o violència per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere, tenen el deure de comunicar-ho als cossos i forces de seguretat i a l'òrgan competent.

2. Als efectes del que estableix l'apartat 1, s'ha d'elaborar un protocol específic d'actuació.

5. MARC CONCEPTUAL

Parlar del col·lectiu LGBTI i les polítiques públiques en defensa dels seus drets obliguen a fer una aturada per repensar i reflexionar sobre el per què i com les persones LGBTI continuen essent un col·lectiu que pateix importants vulneracions dels seus drets.

Abans de tot cal apuntar que dins de l'acrònim LGBTI trobem realitats diverses entre els mateixos col·lectius que conflueixen sota aquestes lletres. Les persones lesbianes, gais, transsexuals o transgènere i les intersexuals viuen realitats diferents marcades per la mateixa orientació sexual i/o identitat de gènere, però sobretot per a la visibilització o invisibilització, reconeixement o no reconeixement del col·lectiu que engloba cada lletra.

Tal com apunta el sexòleg Joserramón Landauretajauregui, en el seu llibre *Otra perspectiva: sexo sentido y sexo deseado*⁴, podem compartir que cada col·lectiu engloba fets i circumstàncies diferents:

⁴ Otra perspectiva: sexo sentido y sexo deseado. Joserra Landarroitajauregui. Editorial Síntesis.

“La categoría homosexual aglutina hechos sexuales que son muy diversos, diferentes y discontinuos; de lo cual, en el mejor de los casos, y si fuese menester salvar el término, seguramente habría que diferenciar diversas y múltiples homosexualidades distintas entre sí. Otro tanto ocurre con las mujeres y los varones heterosexuales; e igualmente ocurre con los transexuales masculinos y los femeninos.”

Tot i això, malgrat les diferències, no podem fugir de la realitat que comparteixen, i és que totes aquestes persones han patit i continuen patint discriminacions per raó de la seva identitat de gènere, i/o orientació sexual, i/o expressió de gènere perquè no s'ajusta a la norma imperant, i el sistema d'ordenació social de les diferents dimensions que engloben la diversitat sexual i afectiva. De fet, i continuant amb aquest sexòleg, tots i totes, les persones anomenades heterosexuales i les persones LGBTI, compartim les mateixes realitats i dimensions en relació a l'orientació sexual i identitat de gènere:

“En realidad, les ocurre un hecho universal que nos ocurre a todos sin distinción alguna: todos tenemos una preferencia por el uso de una mano porque todos tenemos una determinada dominancia cerebral. Del mismo modo, todos tenemos una preferencia sexual y todos tenemos una identidad sexual. El hecho es sólo uno y es universal pero se expresa mediante varios modos que son hechos de diversidad perfectamente correctos y normales.

La única diferencia: la frecuencia de ocurrencia. Unos son muy frecuentes y otros son menos frecuentes. Por razones morales, se ha convertido la moda en la norma; o sea, el dato que más se repite en una prescripción que ha de ser cumplida por todos. De ese modo, se procura igualdad social mediante estandarización forzada”.

La perspectiva de la diversitat afectiva – sexual, amplia la mirada en torn aquest ordre imposat, en posar l'accent en les quatre dimensions que engloba i fa visible allò que semblava no existir o no es volia que existís: La diferenciació, la diversitat, l'existència de moltes persones que no s'identifiquen amb un sistema de divisió dels sexes de caràcter binari. Cal anar molt més enllà de la genitalització per comprendre el fet de la diversitat afectiva-sexual, ja que al llarg de la història la diferència ha estat present en l'espècie humana però també en altres espècies animals.

“De todo lo anterior resulta una cuestión que, bien mirada, es extraña y extravagante: para hablar de alguien y de cómo ha de ser categorizado en una cuestión que es del todo particular e íntima, tiene más valor (más rigor o más certeza) lo que alguien dijo tras mirarle apenas unos segundos entre las piernas cuando era un recién nacido, que lo que esa misma persona afirma de sí misma, con rotundidad, en pleno uso de sus capacidades, siendo ya adulta, soberana y madura”.

I què passa amb les persones intersexuals?

Les persones intersexuals o amb DDS (Diversitats del Desenvolupament Sexuals) són persones que presenten una combinació intermèdia o atípica de trets físics que s'atribueixen a homes i dones, com ara una combinació poc freqüent de cromosomes, variabilitat genètica o gonadal o diferències sexuals congènites. La intersexualitat parteix d'un recorregut al llarg de dos pols, on el masculí i el femení són dos fets d'una mateixa sexualitat que és “inter”.

Un dels trets claus a considerar quan es parla d'intersexualitat és el de variació. Seguint a Mauro Cabral⁵, quan es parla d'intersexualitat es fa referència a totes aquelles situacions en què el cos de la persona no s'adscriu a l'estàndard de corporalitat femenina o masculina culturalment vigent.

Per tant, parlar d'intersexualitat implica parlar de cossos en plural, de variacions de la corporalitat, amb un ample ventall de possibilitats que no s'adscriuen dins dels models de cossos típicament femenins o masculins i definits des del sistema cultural de gènere que determina el model binari com a norma.

La realitat és tossuda i mostra com hi ha moltes persones que no són classificables en el model binari – el del dimorfisme sexual – ja que hi ha persones que presenten característiques d'un sexe i de l'altre.

Avui dia, podem dir que la intersexualitat és una de les claus explicatives gràcies als avenços científics sobre el procés de sexuació humana. Seguint al sexòleg Joserramón Landareutajaregui:

“La intersexualidad hace referencia a un sexo que se va haciendo complejamente en un continuo cuyos polos son- sobre todo- dos representaciones teóricas (dos etiquetas). De tal suerte que cada hecho – este o aquel – si bien puede, y suele clasificarse binomialmente (etiquetarse con una u otra categoría sexual), es de cierto un punto en un continuo de puntos.

Desde la intersexualidad, lo masculino es en relación (de más, de menos, de similar, de diferente, etc.) con lo femenino y viceversa, y cada hecho-masculino o femenino- con las múltiples y diversas expresiones de lo masculino y con las múltiples y diversas formas de lo femenino”.

La Diversitat afectiva-sexual i les quatre dimensions del concepte⁶:

Per entendre aquesta realitat de la diversitat sexual i afectiva, cal revisar quatre dimensions que l'ordenen i interactuen. Prenem com a base teòrica i el quadre desenvolupat per l'Associació Candela en el manual *“Pam a pam, coeduquem. Quadern pedagògic per al professorat del cicle formatiu de grau superior d'educació infantil”* editat i publicat per l'Institut Català de les Dones:

⁵ Mauro Cabral i Gabriel Benzur. Entrevista: Cuando digo Intersex. Un diálogo introductorio a la intersexualitat. 2005

⁶ Guia per a l'elaboració de plans LGBTI. Col·lecció Eines. Sèrie Benestar i Ciutadania. Diputació de Barcelona. 2017

	HOME	DONA	EXCLUSIONS
SEXE (dimensió biològica)	Mascle	Femella	Intersexuals
IDENTITAT DE GÈNERE (autodefinició)	Home	Dona	Transsexuals, transgènere, <i>trans</i>
EXPRESIÓ DE GÈNERE (aparença)	Masculí	Femení	Persones amb expressions de gènere no normatives, dones masculines, homes femenins
	Actiu, fort, valent, racional, competitiu, divertit, individualista, independent, mogut, segur de si mateix, innocent, rebel, graciós ÀMBIT Producció (de béns i serveis) – esfera pública	Passiva, dèbil, poruga, insegura, emocional, cuidadora, dependent, tranquil·la, responsable, dòcil, competitiva amb les altres dones ÀMBIT Reproducció (de la força de treball/ social) – esfera privada	
PREFERÈNCIA SEXUAL	Dones (heterosexual)	Homes (heterosexual)	Lesbianes, gais, bisexuals, pansexuals asexuals

15

Font: Elaboració pròpia.

Font: "Pam a pam, coeduquem Quadern pedagògic per al professorat del cicle formatiu de grau superior d'educació infantil": Programa Estimar no fa mal. Associació Candela. Institut Català de les Dones. Generalitat de Catalunya. 2015

Segons aquest marc, podem veure com existeixen múltiples realitats afectives i sexuals, que superen el marc normatiu binari:

El sexe: És la categoria que defineix les característiques sexuals primàries i secundàries del nostre cos (cromosomes, gònades, càrrega hormonal, genitals...). La biologia ha classificat tradicionalment els cossos entre les categories mascle i femella, però no tots els cossos poden encasellar-se en aquestes dues categories segons una lògica binària. Les persones intersexuals queden per tant excloses d'aquesta categoria binària.

La identitat de gènere: és el gènere amb el qual una persona s'identifica. Es generalitza la idea que les femelles s'han d'identificar com a dones i els mascles, com a homes. Tot i així persones trans mostren que el fet de néixer amb un sexe, mascle o femella, no es correspon amb la identitat de gènere sentida. És a dir, que existeixen persones amb un sexe biològic mascle per exemple, però se senten dones, i a la inversa. Són les dones transsexuals i els homes transsexuals que no queden reconegudes en el sistema binari heteronormatiu.

L'expressió de gènere es refereix als comportaments, rols, roba, aficions i gestualitat d'una persona. En la nostra societat hi ha una clara divisió entre els comportaments associats a la masculinitat i aquells associats a la feminitat. Les persones amb expressions de gènere no

normativa, com ara dones masculines, homes femenins són les que pateixen exclusions al no identificar-se amb els comportaments binaris associats a la masculinitat i feminitat.

L'orientació afectiva -sexual té a veure amb l'objecte de desig (heterosexual, bisexual, homosexual). Té a veure amb qui t'agrada en un sentit afectiu i/o qui t'atreu sexualment.

“Así pues, la primera habla del sexo asignado (sexación), la segunda habla del sexo sentido (identidad) y la tercera habla del sexo deseado (orientación)”.

Aquesta perspectiva més ampla, que reconeix la diversitat sexual i afectiva dels éssers humans, obre la porta al reconeixement dels drets de totes les persones, independentment de la categoria o etiqueta en què quedi emmarcada. I sobretot obre la porta per transitar un camí esperançador i transformador de visibilització i reconeixement que sense dubte ajudarà a moltes persones i famílies que les acompanyen i pateixen com la societat les rebutja.

“Ni las personas homosexuales (varones o mujeres) ni las personas heterosexuales (varones o mujeres) eligen —ni optan, ni deciden, ni construyen— su orientación del deseo. Lo mismo ocurre con la identidad sexual: ni las personas transexuales (varones o mujeres) ni las personas cissexuales (varones o mujeres) eligen o deciden su identidad sexual. En el mejor de los casos, la conocen, la descubren, la aceptan, la expresan y la gestionan.

Y, en el peor de los casos, no hacen ninguna de tales cosas; lo cual viene a ser una buena inversión en sufrimiento propio y ajeno. Cuando uno no se conoce, no se descubre, no se acepta, no se expresa o no se gestiona: sufre; y cuando uno pelea contra sí mismo, siempre pierde”.

**RESULTATS DEL DIAGNÒSTIC
DE SITUACIÓ DE LES PERSONES LGBTI A LA
COMARCA DE L'ALT PENEDÈS**

EIX 1. IMPULS DE LES POLÍTIQUES DE DIVERSITAT SEXUAL DES DEL CONSELL COMARCAL DE L'ALT PENEDÈS

Les polítiques públiques de LGBTI tenen com a finalitat transformar les condicions que fan que encara continuïn les desigualtats de drets per les persones lesbianes, gais, transsexuals, bisexuals i intersexuals (LGBTI) als diferents àmbits de la vida personal, social, política, econòmica i cultural. Aquestes polítiques busquen promoure i garantir el gaudi dels mateixos drets i oportunitats que el conjunt de la ciutadania d'acord amb el principi constitucional d'igualtat i no discriminació. Alhora, les polítiques per a la diversitat afectiva sexual interpel·len a tota la ciutadania i, per tant, també s'adrecen a la societat en conjunt.

En l'àmbit Autonòmic, el 2006 es va aprovar el *Pla Interdepartamental per a la no discriminació de les persones homosexuals i transsexuals. Programa per al col·lectiu gai, lesbiana i transsexual (2006-2010)* de la Generalitat de Catalunya.

Des de l'àmbit local, i concretament en quant polítiques més estructurades, l'Ajuntament de Barcelona és pioner en el desplegament de plans d'actuació adreçats a tota la ciutadania per a visibilitzar i reconèixer els drets de les persones LGBTI. Algunes administracions i programes o plans pioners han estat:

- *Pla Municipal per al col·lectiu lesbiana, gai, transsexual i bisexual (2010-2015)*. Regidoria de Drets Civils, Ajuntament de Barcelona.
- *Pla Municipal per la Diversitat Sexual i de Gènere. Mesures per a la igualtat LGBTI (2016-2020)*. Regidoria de Feminismes i LGBTI, Ajuntament de Barcelona.
- *Pla contra l'homofòbia i la transfòbia (2013-2017)*. Ajuntament de Berga.
- *Pla transversal de drets civils i ciutadania. Sabadell, ciutat gresol. La gestió inclusiva de la diversitat d'edat, d'origen, de gènere, de creences i d'orientacions i identitats sexuals (2013-2017)*. Ajuntament de Sabadell.
- *Diagnosi de la realitat de les persones homosexuals a Terrassa (2014)*. Servei Ciutadania i Drets Civils, Ajuntament de Terrassa.
- *Osona una comarca amb tots els colors. Pla marc per la igualtat per raó d'orientació i identitat de gènere a Osona*. Uvic, Consell Comarcal d'Osona, Diputació de Barcelona (2016).

Així mateix, des de les administracions locals i comarcals, s'han anat desenvolupant accions de sensibilització i conscienciació envers la realitat del col·lectiu LGBTI a diferents municipis i comarques de Catalunya, entre els quals destaquen per la seva trajectòria, Sabadell, Castelldefels, Sitges, Sant Joan de Vilatorrada, Terrassa. Tot i que aquest tipus d'accions de sensibilització es van realitzant a nivell de municipis de manera més o menys continuada.

D'altra banda, arran de la llei 11/2014, del 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia, queden recollides l'obligatorietat d'impulsar un conjunt d'accions que han de desenvolupar els poders públics. Aquestes actuacions per ser efectives i respondre a una estratègia integral han de quedar estructurades en un Pla Local de LGBTI i de diversitat sexual.

Un pla LGBTI és un conjunt d'accions que deriven d'un diagnòstic previ sobre les necessitats del col·lectiu LGBTI que ordenades i ben estructurades busquen promoure canvis en positiu per a

garantir els drets fonamentals de les persones, independentment de la seva orientació sexual i identitat de gènere.

La Generalitat de Catalunya des del Contracte Programa per als anys 2016-2019 estableix ajudes per a municipis de més de 20.000 habitants i consells comarcals de Catalunya com a mesura de suport i cooperació interinstitucional al desplegament de la Llei 11/2014. Aquest suport inclou la realització de diagnòstic territorial per conèixer les necessitats de les persones LGBTI, promoure el desplegament de la llei als diferents àmbits de les polítiques locals i garantir l'atenció a les víctimes de LGBTIfòbia.

Tot i ser un tema innovador, l'experiència de molts ajuntaments en el desplegament de Polítiques d'igualtat de gènere, ha comportat que puntualment s'hagi incorporat aquesta mirada LGBTI en algunes de les accions que es desenvolupen. Per tant, podem constatar que una bona trajectòria de l'organització municipal en el desplegament de polítiques de gènere pot tenir un impacte impulsor en el desplegament d'accions orientades al col·lectiu LGBTI, enfortint l'experiència, i la sensibilització envers la realitat d'aquest col·lectiu així com reforçant un major compromís per a garantir un bon desplegament del futur pla comarcal LGBTI. La implicació del cos polític i tècnic del conjunt d'àrees i serveis de Consell Comarcal i la destinació de recursos és un condicionant previ per poder incorporar la perspectiva de la diversitat sexual de manera transversal en el conjunt de polítiques locals cap a la ciutadania.

Aquest eix estratègic busca situar la igualtat de drets i la no discriminació com a dret fonamental de les persones que queden englobades sota l'acrònim LGBTI i té i com a valor central el compromís institucional. Cal per tant, revisar el compromís i posicionament del Consell Comarcal envers la realitat de les persones lesbianes, gais, transsexuals i intersexuals així com les accions desenvolupades per posar reivindicar i visibilitzar la seva realitat en el territori. En aquest eix indagarem sobre la trajectòria institucional en el desplegament d'accions adreçades a combatre les desigualtats del col·lectiu LGBTI, els recursos, tan humans, com econòmics i de temps, destinats a promoure aquests canvis entre altres indicadors, com ara: si hi ha referent polític i tècnic, si s'ha creat una comissió LGBTI, realització d'accions formatives internes per una major comprensió de la realitat i necessitats que envolten a les persones LGBTI entre altres aspectes.

Normativa relacionada:

Títol II. Polítiques públiques per a promoure la igualtat efectiva de les persones LGBTI

Capítol I. Professionals que actuen en àmbits sensibles

Article 10. Formació i sensibilització 1. Les administracions públiques de Catalunya han de garantir la formació i la sensibilització adequada dels i de les professionals que fan tasques de prevenció, detecció, atenció, assistència i recuperació en els àmbits de la salut, l'educació, el món laboral, els serveis socials, la justícia i els cossos de seguretat, l'esport i el lleure, i la comunicació. 2. S'ha d'impulsar la formació del personal, tant funcionari com laboral, no transferit d'altres administracions públiques, per mitjà de convenis de col·laboració o altres instruments.

Article 11. Deure d'intervenció 1. Els/les professionals a què fa referència l'article 10, si tenen coneixement d'una situació de risc o tenen una sospita fonamentada de discriminació o violència per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere, tenen el deure de comunicar-ho als cossos i forces de seguretat i a l'òrgan competent. 2. Als efectes del que estableix l'apartat 1, s'ha d'elaborar un protocol específic d'actuació.

La Generalitat de Catalunya té un Protocol que desplega el deure d'intervenció de les persones que treballen a les administracions públiques de Catalunya per a fer efectiu l'abordatge de l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia a Catalunya. Aquest protocol marca les pautes d'intervenció de les persones empleades públiques, tant funcionari com laboral, per tal que es pugui executar de manera eficient i coordinada amb tots els òrgans i agents que hi intervinguin, establint els circuits de les actuacions que desenvolupa l'exercici del deure d'intervenció assignat al personal de les administracions públiques catalanes.

1.1. Trajectòria comarcal en el desplegament de polítiques d'igualtat:

Tot i ser realitats diferents, no podem obviar l'existència de connexions estretes entre les polítiques d'igualtat de gènere i les de diversitat sexual i afectiva de les persones LGBTI. Tan l'una com l'altra, tenen per objectiu principal la promoció i garantia d'igualtat de drets de les persones, independentment del sexe i l'orientació sexual i/o identitat de gènere. Es tracta de polítiques adreçades a col·lectius de persones que ha patit històricament discriminacions, en un context social heteronormatiu i patriarcal. Per tant, podem dir que la presa de consciència del grup o col·lectiu que pateix o ha patit discriminació ha estat un dels passos fonamentals per reivindicar la igualtat de drets. Tant des de la perspectiva feminista com des del moviment LGBTI s'han anat aconseguint canvis i transformacions socials cap a una major equitat. Aquest activisme ha afavorit el desenvolupament per part dels poders públics d'accions legislatives i actives per lluitar contra aquesta realitat desigual.

Des d'aquest enfocament de partida, podem considerar que la trajectòria municipal en el desplegament de polítiques d'igualtat de gènere també pot reforçar les accions i el compromís institucional en el futur pla comarcal LGBTI.

La trajectòria desenvolupada des del Consell Comarcal de l'Alt Penedès en temes de LGBTI, podem dir que comença amb més dedicació l'any 2017, moment en què es desenvolupa una campanya de sensibilització juntament amb accions formatives adreçades al jovent dels diferents municipis de la comarca i emmarcada en la promoció d'unes festes locals lliures de sexisme.

Fins aquesta data, pràcticament no s'havia treballat el tema LGBTI excepte en les diades internacionals del dia 28 de juny dia de l'Orgull Gai fent accions puntuals envers la realitat LGBTI promogudes pel consell comarcal així com des de diferents municipis de la comarca. Alguns municipis tenen més recorregut en el desenvolupament d'accions com ara Gelida, Sant Martí Sarroca, Mediona que fa temps fan accions puntuals al voltant de les diades internacionals.

En quant la trajectòria en polítiques d'igualtat de gènere, el Consell Comarcal té actualment vigent el Pla d'igualtat de Gènere aprovat el 2017 i amb una vigència fins al 2020. El Consell Comarcal també compta amb el Servei d'informació i Atenció a la Dona (SIAD), que dona informació, orientació i assessorament psicològic i jurídic a les dones de la comarca i especialment a les dones que pateixen violència masclista. Així mateix, existeix en l'àmbit comarcal el protocol d'actuació davant la violència masclista en el que participen diferents agents i professionals dels ajuntaments de la comarca.

De la revisió del Pla comarcal d'igualtat de gènere s'observa que no s'han incorporat de manera específica accions orientades a treballar la diversitat sexual i /o afectiva envers el col·lectiu LGBTI.

1.2. Organització de les polítiques LGBTI

Les polítiques comarcals LGBTI s'articulen mitjançant la recent creació del SAI Servei d'Atenció Integral. Políticament depenen de l'Àrea d'atenció a les persones, i concretament aquestes polítiques s'ubiquen organitzativament dins del Servei de Benestar Social, dins la qual s'integren les polítiques de foment de la igualtat de gènere.

De fet, pel que fa als recursos humans, la tècnica d'igualtat és la persona que assumeix també el desplegament de les polítiques LGBTI i que és la referent del SAI – Servei d'Atenció Integral que es va crear a finals de l'any 2017. Aquesta tècnica comparteix una jornada de 20 hores per les tasques associades al pla d'igualtat i el desplegament de polítiques LGBTI.

Per tal de coordinar el conjunt d'accions en matèria de LGBTI s'ha creat una **comissió interdepartamental interna** on participen diferents professionals de les àrees del Consell Comarcal.

En l'àmbit comarcal, també s'ha creat la **Comissió LGBTI** amb agents de salut, policia, serveis socials, entre altres professionals dels diferents ajuntaments que conformen la comarca. De fet aquesta comissió està formada per les mateixes persones que formen part del circuit d'atenció a la violència de gènere.

Actualment conformen la Comissió un total de 15 professionals de diferents ajuntaments com ara: Gelida, Sant Sadurní d'Anoia, Vilafranca del Penedès i Mediona, així com professionals de CSMA i CSMAJ i dels ASSIR, i personal tècnic del Consell Comarcal.

1.3. Accions realitzades des del Consell Comarcal en matèria de LGBTI.

Tal com ja ha estat apuntat, ara per ara, des del Consell Comarcal es troben en una fase inicial de construcció de les noves polítiques LGBTI. Fins ara s'han anat fent actuacions de caràcter més puntual i de sensibilització ciutadana, molt sovint emmarcades en la celebració de les diades internacionals. Entre les que destaquen la campanya "**T'han maleducat**", contra les violències i la LGBTIfòbia, així com l'elaboració i repartiment entre els ajuntaments de la comarca de la Infografia contra la LGBTIfòbia.

Servei d'Atenció Integral:

El Consell Comarcal va crear el SAI – Servei d'Atenció Integral l'octubre de 2017, tot i que oficialment es va presentar en roda de Premsa durant el mes de febrer de 2018. El SAI és un servei d'atenció personalitzada adreçat a persones LGBTI i familiars. Aquest servei es presta compartit amb l'Ajuntament de Vilafranca del Penedès. El seu objectiu és prestar atenció a les persones LGBTI de la comarca.

Durant aquest període s'ha fet sensibilització en l'àmbit de la comarca, sobretot entre agents socials i ajuntaments. Aquesta sensibilització i informació sobre el nou servei s'ha realitzat mitjançant correu electrònic i en reunions de coordinació de Serveis Socials.

El Servei d'Atenció Integral també s'ha donat a conèixer mitjançant diferents elements publicitaris com ara cartells, díptics informatius del SAI, per tal de ser distribuïts als IES dels municipis de la

comarca, a tots els ajuntaments, espais de joves, salut... Altres mitjans utilitzats per fer difusió del SAI ha estat el programa de Ràdio: en Clau d'igualtat.

Una altra acció que ja s'ha començat a desenvolupar és la línia de Formació adreçada a diferents professionals que intervenen amb persones. El dia 16 de febrer 2018 es va realitzar una Formació específica en LGBTI adreçada a professionals de diferents àrees del Consell Comarcal i dels ajuntaments de la comarca. Es tracta d'una acció formativa de 6 hores amb continguts sobre la llei LGBTI i conceptes.

A l'abril també es va realitzar un taller amb Educadors/es i tècnics/ques de joventut, professionals de 1a línia d'atenció, per tal de saber com abordar els casos, i sobretot, per conèixer els recursos existents d'atenció especialitzada.

FORMACIONS LGBTI REALITZADES

Accions en l'àmbit comarcal:

A la comarca s'han realitzat campanyes de sensibilització, accions formatives així com xerrades informatives.

Campanya T'han Maleducat: Aquesta campanya promoguda pel Consell Comarcal de l'Alt Penedès va comptar amb el suport tècnic i dinamització de l'associació Candela, entitat social especialitzada en la promoció d'accions, i campanyes de sensibilització envers la diversitat afectiva sexual. Sota el nom "T'han maleducat" es van elaborar diferents materials informatius, díptics publicitaris així com una acció formativa que va comptar amb l'adhesió de diferents municipis de la comarca.

Dins de la campanya es va realitzar una formació de 20 hores en temes de gènere i diversitat afectiva sexual adreçada a tècnics i tècniques de joventut dels diferents ajuntaments de la comarca, liderats pels Ajuntaments de Mediona i Santa Margarida i Els Monjos entre altres. Inicialment s'ha treballat des de la vessant de gènere i violència masclista i a poc a poc s'ha sumat la mirada LGBTI. Candela va assessorar per fer la campanya a través dels punts mòbils de salut a les festes locals, com punt de detecció de conductes LGBTIfòbiques.

D'altra banda, cal destacar algunes accions promogudes per l'entitat Violeta. Tot i no ser associació, es tracta d'un grup activista trans que realitza diferents actes a la comarca. Durant el 2017 va realitzar diferents accions:

29 de juny de 2017: Presentació llibre: *Sodomía e inquisición: El miedo al Castigo*, a càrrec de la Sra. Rocío Rodríguez.

Reunions obertes el 22 de maig i 3 de juliol 2017.

23 d'octubre del 2017: Xerrada sobre la transsexualitat, a càrrec de la Sra. Louise González.

2 de novembre de 2017: Xerrada amb agents de salut jove.

18 de novembre de 2017: Assemblea Violeta LGBTI "por la visibilidad en los pueblos".

16 de febrer del 2018: FORMACIÓ LGTBI (a càrrec de Cooperativa Amaltea) **Atenció a la diversitat afectiva-sexual i d'identitat de gènere**. Formació de 6 hores de durada adreçada a personal de Serveis Socials del Consell Comarcal de l'Alt Penedès, així com tècnics i tècniques de joventut. Persones assistents: 35

12 d'abril del 2018: **TALLER SOBRE DIVERSITAT AFECTIVA-SEXUAL A L'IES GELIDA**. 2 hores de durada (a càrrec de la tècnica d'Igualtat de l'Alt Penedès). Adreçada a dos cursos de 3r d'ESO (55 alumnes aproximadament).

20 d'abril del 2018: **FORMACIÓ LGTBI** (a càrrec de Cooperativa Amaltea) **Taller diversitat afectiva-sexual i d'identitat de gènere, aplicacions pràctiques**. Formació de 4 hores de durada, adreçada a personal de Serveis Socials del Consell Comarcal de l'Alt Penedès. Persones assistents: 20

21 de juny del 2018: **FORMACIÓ LGTBI**. Conceptes bàsics; funció del SAI (a càrrec de la tècnica d'Igualtat del Consell Comarcal de l'Alt Penedès).

Accions realitzades pels municipis de la comarca:

Diferents municipis de la comarca realitzen accions al voltant de les diades internacionals.

Destaquen per la seva trajectòria:

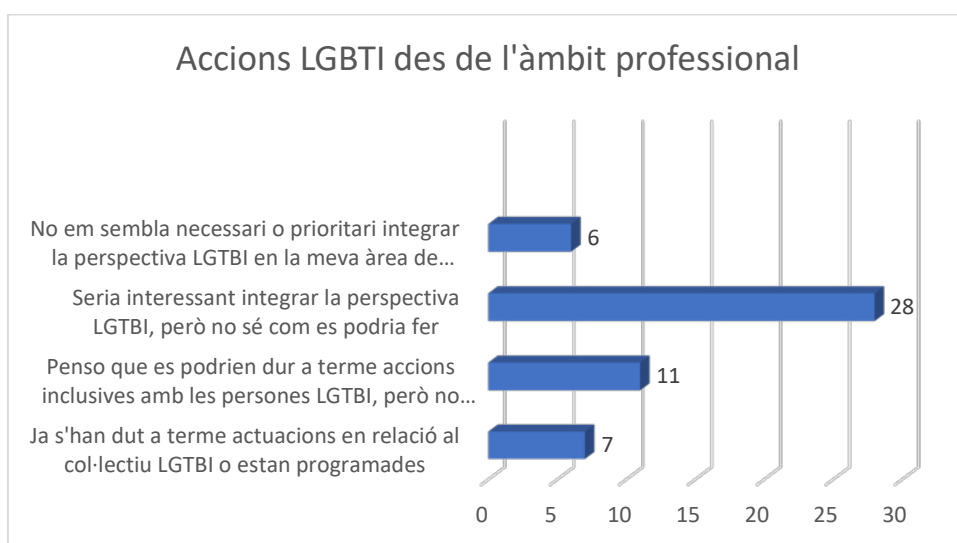
- A Sant Martí Sarroca, municipi de 3.100 habitants aproximadament, s'han anat fent accions durant els darrers anys, com ara la pintada d'un pas de vianants amb els colors LGBTI, presentació de llibres, obres de teatre, exposició de fotografies persones trans, entre altres.
- L'Ajuntament de Vilafranca del Penedès participa activament en les trobades de la Xarxa de municipis LGBTI a la que es va adherir el març del 2017. Així mateix, actualment també està desenvolupant el Pla Local LGBTI. Compta amb el Servei d'Atenció Integral des de juny de 2017.
- Des de l'Ajuntament de Gelida s'ha treballat molt més el tema d'igualtat. En aquest àmbit s'han fet accions puntuals adreçades a visibilitzar el col·lectiu LGBTI tot i que les aportacions de la tècnica d'Igualtat de l'Ajuntament recollides en el grup de discussió apunten a la necessitat de treballar i ampliar aquesta línia.
- L'Ajuntament de Mediona també realitza accions puntuals al voltant de la Diada internacional, així com de manera transversal i des de joventut i cultura es fan accions de sensibilització i reconeixement de la realitat LGBTI.
- D'altra banda, des de l'Ajuntament de Sant Sadurn d'Anoia també es realitzen puntualment accions de sensibilització així com la celebració de les diades internacionals LGBTI.

Interès en la realització d'accions per incorporar la visió LGBTI als municipis:

Pel que fa a les **actuacions realitzades des dels ajuntaments de la comarca**, les respostes obtingudes per part dels i de les professionals que han contestat l'enquesta passada als diferents ajuntaments de la comarca, apunten principalment un interès en la integració de la perspectiva LGBTI a la seva feina, tot i que es desconeix com es podria fer. Un 53,84% de les persones han apuntat aquesta opció de resposta.

Destacar també, que un 21,15% de les persones han observat que no han fet mai accions inclusives per a persones LGBTI tot i considerar que es podrien fer. Només 7 persones de les 52 respostes a aquesta pregunta afirmen que s'han dut a terme actuacions en relació al col·lectiu LGBTI. Cal observar d'altra banda, que 6 persones consideren que no és necessari integrar aquesta perspectiva en la seva àrea de treball.

En relació amb les persones LGBTI, en la teva àrea de treball...	Total Respostes	Percentatge
Ja s'han dut a terme actuacions en relació al col·lectiu LGBTI o estan programades	7	13,46
Penso que es podrien dur a terme accions inclusives amb les persones LGBTI, però no ho hem fet mai	11	21,15
Seria interessant integrar la perspectiva LGBTI, però no sé com es podria fer	28	53,84
No em sembla necessari o prioritari integrar la perspectiva LGBTI en la meua àrea de treball	6	11,53
TOTAL RESPOSTES	52	100,00

Pel que fa a la tipologia d'accions que consideren es podrien realitzar han estat apuntades les següents opcions:

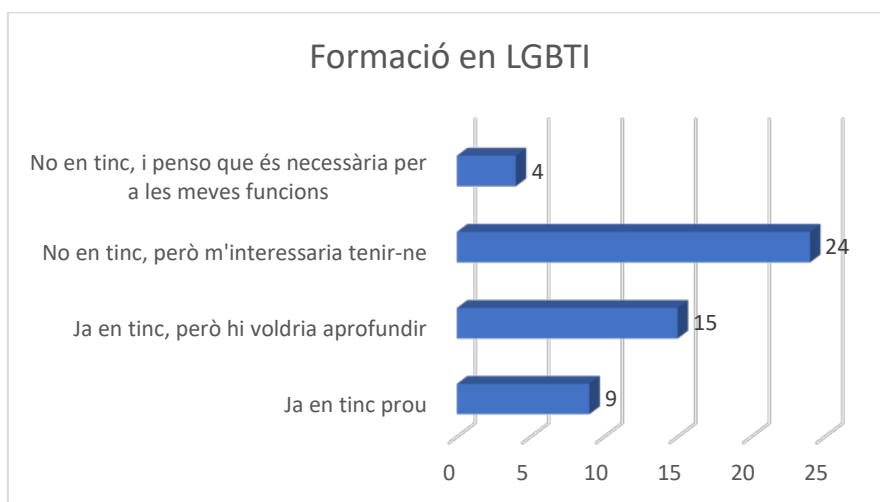
- Actes de reconeixement per afavorir la seva participació cultural a la vila.
- Commemoració diada per l'alliberament de col·lectiu LGBTI (28 de juny) i el dia contra l'homofòbia (17 de maig).
- Tallers de sensibilització als IES.
- Des del servei d'igualtat es va crear la comissió LGBTI i es duen a terme activitats diverses.
- Dinàmiques amb adolescents i joves.
- Es podrien dur a terme accions, però la regidoria d'igualtat no ho contempla. L'inconvenient més gran és la falta de personal tècnic amb hores disponibles per dedicar-s'hi.
- Es treballa el tema des d'igualtat, entenc que en podríem parlar i explicar-ho molt més.
- Informació.
- No en tenim previst, però es podria dur a terme.
- No tenim cap acció prevista, però tenint en compte les altres respostes, aquesta és l'única que puc marcar. A més, crec que es podria integrar una persona LGBTI a la

nostra àrea sense haver de fer cap mena d'actuació. Cap resposta del qüestionari planteja aquesta possibilitat.

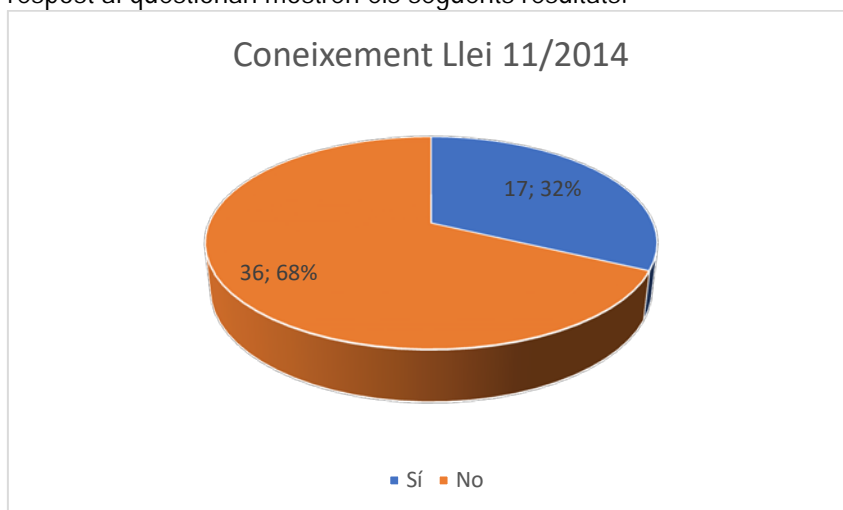
- Sensibilització, tallers a les escoles.
- Taller i xerrades sobre diversitat afectiva-sexual i gènere
- Tenir més d'un vestuari als equipaments municipals

Formació realitzada per part dels ajuntaments en matèria LGBTI.

Respecte a les accions formatives realitzades, al qüestionari passat als ajuntaments de la comarca es preguntava si n'havien fet i quina era la seva valoració envers les necessitats formatives en aquest àmbit. Tal com queda reflectit al gràfic, la majoria de les persones apunten no tenir una formació específica en aquest àmbit tot i que mostren el seu interès per formar-se. Un total de 24 persones han escollit aquesta opció de resposta. D'altra banda, 15 persones afirmen tenir formació tot i que voldrien aprofundir en la temàtica. Per últim, 9 persones consideren que ja és suficient amb la formació rebuda.

Respecte al coneixement sobre la normativa vigent en matèria LGBTI les persones que han respost al qüestionari mostren els següents resultats:

Tal com queda palès, el 68% de les respostes apunten la manca de coneixement de la Llei 11/2014 i només un 32% afirmen que sí que la coneixen. Per tant, podem dir que hi ha una necessitat formativa en aquest àmbit.

1.4. Aportacions de les persones consultades

En el procés de realització del diagnòstic, s'han activat diferents espais de participació i consulta per tal de recollir de primera mà les percepcions i propostes d'actuació de cara a elaborar el Pla LGBTI. A continuació es resumeixen algunes de les aportacions recollides envers aquest primer eix d'anàlisi.

Motivacions principals per endegar l'elaboració d'un Pla Comarcal LGBTI:

Des del Consell Comarcal tenen una llarga trajectòria en polítiques d'igualtat de gènere, tot i que es vol incorporar l'àmbit de la diversitat afectiva sexual, per tal de donar resposta a la ciutadania. La llei del 2014 LGBTI es valora com una bona oportunitat, ja que fins ara les persones LGBTI no han tingut un servei on adreçar-se i ser atesos de manera especialitzada. Tot i això, algunes persones consideren que s'hauran de fer front a possibles resistències o dificultats.

La temàtica en si mateixa pot suposar un hàndicap sobretot perquè hi ha molt desconeixement, i el col·lectiu LGBTI ha estat històricament molt estigmatitzat i associat a col·lectius en risc d'exclusió i persones usuàries dels serveis socials. Tot i que hi ha voluntat política i consciència de la necessitat d'ampliar la mirada, un dels temes que s'haurà de treballar molt és la conscienciació política i ciutadana.

Es considera que es necessita un temps natural perquè aquestes noves polítiques vagin calant. També es considera que el Servei d'Atenció Integral es pot trobar amb alguna resistència o dificultat derivada de la necessitat de comptar amb la confiança suficient perquè una persona LGBTI s'adrexi a un professional que no coneix i li expliqui les seves problemàtiques, dificultats, vulnerabilitat. Es considera que no hi ha tanta gent apoderada per poder obrir-se, i cal per tant, generar aquest espai proper i de confiança, així com apoderar a les mateixes persones LGBTI.

Aquesta dificultat deriva del fet que la majoria dels pobles – municipis de la comarca són molt petits i el control social està molt present. Per tant, caldrà acompanyar emocionalment a les persones perquè es puguin obrir, explicar i creure que són persones "mereixedores de..."

Els beneficis que es derivaran del Pla Comarcal LGBTI:

En general es percep una falta generalitzada de formació, de coneixement i d'informació envers la realitat LGBTI. Moltes administracions desconeixen les pautes, canals i recursos de com actuar quan es troben davant de situacions o realitats LGBTI. El SAI i el Pla Comarcal LGBTI, amb les accions que s'implementin, seran una porta d'entrada i detecció de necessitats així com un bon recurs per apropar-se a l'administració.

El Pla Comarcal tindrà un efecte positiu, de reconeixement i visibilització de la realitat de la diversitat afectiva sexual en la comarca, i el SAI serà un bon recurs per proporcionar una atenció personalitzada i especialitzada.

Elements importants a treballar en l'àmbit de la coordinació:

La comarca de l'Alt Penedès està formada per un total de 27 municipis on treballen diferents professionals tant als ajuntaments com als serveis i recursos socials i sanitaris. Per tant, es considera clau treballar en xarxa, però també formar als diferents professionals perquè sàpiguen com han d'actuar i derivar al SAI si atenen a persones LGBTI. De fet, tot i que les persones LGBTI disposen del SAI com a servei especialitzat, els i les professionals de diferents àmbits hauran de prendre la seva pròpia responsabilitat derivada del "Deure d'intervenció" que ja marca la llei.

Amb aquesta finalitat s'ha creat la Comissió LGBTI interdepartamental on participen diferents professionals de les àrees del Consell Comarcal.

En l'àmbit de la comarca, també s'ha creat la Comissió LGBTI amb agents de salut, policia, Serveis socials, cultura dels diferents ajuntaments que conformen la comarca.

Propostes de futur:

En un primer moment des del Consell Comarcal de l'Alt Penedès es volen centrar els esforços en la consolidació del Servei d'Atenció Integral. El SAI es configura com un recurs de detecció de necessitats, atenció integral i personalitzada i de visibilització de la realitat LGBTI.

A partir de l'atenció es podrà anar detectant i coneixent les necessitats específiques del col·lectiu, tot i que es té molt present que és una comarca amb municipis molt petits, de caràcter rural, així que el context condicionarà segurament les atencions.

Des del SAI es vol treballar per l'apoderament de les persones LGBTI i per fer un acompanyament emocional proper, treballant també l'educació sexual.

La feina de la tècnica del SAI serà la d'atendre persones i les seves famílies, atendre i informar dels tràmits que es poden fer, derivar, assessorar i un acompanyament molt proper, tant amb les persones com amb l'entorn proper.

Un aspecte que ha estat abordat als espais de consulta ha estat la necessitat de prestar una atenció descentralitzada, algunes persones consideren que seria interessant atendre de manera rotativa apropant el SAI als municipis.

Ara per ara, hi ha la prioritat també de formar als diferents professionals, sobretot es vol treballar molt de la mà amb els/les tècnics/ques de Joventut i Ensenyament, per la seva relació directa amb el jovent i l'alumnat dels centres educatius.

En aquesta línia, cal així mateix treballar molt la coordinació en xarxa de professionals de joventut i els IES de la comarca així com implicar al conjunt dels serveis del Consell Comarcal en el treball de la comissió interdepartamental. L'objectiu és que formi part de la comissió 1 persona de cada servei: Servei d'Ocupació, OAC, Ensenyament, RRHH, Serveis Socials, Servei d'Atenció Domiciliària, Serveis tècnics, etc.

Actualment molta més tradició de treballar des de Serveis Socials i joventut, però es considera que cal treballar amb la resta de departaments. Políticament sí que existeix aquesta voluntat de treballar molt transversalment.

*La voluntat política ha estat explicitada a través del Consell d'Alcaldes.
Cal treballar molt la sensibilització dels ajuntaments petits. Sobretot.*

LES OPORTUNITATS:	LES NECESSITATS:
<p>Compromís polític i institucional envers el desplegament de polítiques LGBTI</p> <p>Servei d'Atenció Integral (SAI) des de finals de 2017</p> <p>Creació de la Comissió LGBTI interdepartamental del Consell Comarcal.</p> <p>Lideratge de la Comissió LGBTI Comarcal Campanyes de sensibilització "T'han Maleducat"</p> <p>Ajuntaments actius en el desenvolupament d'accions de visibilització i reconeixement de la realitat LGBTI (Vilafranca del Penedès, Sant Martí Sarroca, Mediona).</p> <p>Accions formatives adreçades a personal del Consell Comarcal i tècnics i tècniques municipals.</p> <p>Trajectòria en el desenvolupament de polítiques de foment de la igualtat de gènere.</p>	<p>Millorar la difusió i comunicació a nivell de Comarca – ajuntaments de la comarca i agents socials - en matèria de polítiques LGBTI.</p> <p>Implicació del Consell d'alcaldes en la implementació, comunicació i difusió del futur Pla Comarcal LGBTI.</p> <p>Reforçar i ampliar el treball transversal al conjunt de les àrees/serveis del Consell Comarcal.</p> <p>Continuïtat de les campanyes d'informació i sensibilització.</p> <p>Revisió i adaptació dels documents interns del consell comarcal des d'una perspectiva LGBTI: revisió formularis i documents administratius.</p> <p>Protocol de deure d'intervenció: informar, formar i difondre el protocol al conjunt de personal públic.</p> <p>Continuar amb la formació del personal treballador del Consell Comarcal i estendre la formació al conjunt de municipis de la comarca.</p> <p>Revisió conveni i altres documents institucionals des d'un llenguatge inclusiu considerant la perspectiva LGBTI.</p> <p>Clàusules socials – perspectiva LGBTI.</p> <p>Fer extensiu el compromís i requeriment documental i normatiu pertinent a les empreses col·laboradores i proveïdores de serveis.</p>

EIX 2. ESPAI PÚBLIC: VISIBILITAT I LGBTIFÒBIA⁷

La lliure expressió de la diversitat afectiva- sexual a l'espai públic no hauria de ser qüestionada, ja que és un dret fonamental i legítim de totes les persones. Tot i això, malauradament encara avui dia assistim a episodis i comportaments socials homòfobs explícits i que es materialitzen mitjançant diferents tipus de violències, de les més subtils a les més contundents.

Tanmateix, continua havent una dissimulada homofòbia, anomenada homofòbia liberal que parteix de la premissa que no cal mostrar en públic l'orientació i/o identitat sexual.

⁷ Guia per a l'elaboració de plans locals LGBTI. Col·lecció Eines. Sèrie Benestar i Ciutadania. Diputació de Barcelona.

Des de les polítiques LGBTI es vol fer visible aquesta realitat. L'expressió natural i oberta de la diversitat afectiva sexual de moltes persones és fonamental per trencar amb el model heteronormatiu i visibilitzar altres realitats, que no per ser amagades deixen d'existir.

Ara bé, perquè les persones LGBTI puguin sentir-se legitimades, cal garantir un espai públic segur i de respecte envers la diversitat on no es produeixin cap mena de manifestacions violentes cap aquestes persones.

Per a garantir aquesta legitimació i seguretat cal un compromís ferm per part de les administracions, un posicionament públic i polític de rebuig cap a tota classe de conducta o manifestació LGBTIfòbica. Per això cal també la implicació del conjunt de la ciutadania i de manera especial de persones dels serveis públics perquè puguin intervenir si malauradament presenciessin actes que vulnerin la integritat física i psicològica de les persones LGBTI que les obliguen a no poder expressar la seva afectivitat als espais públics.

La celebració de dates significatives o l'aprovació de declaracions institucionals són accions simbòliques que ajuden a construir un espai públic respectuós amb la diversitat afectiva sexual i de gènere. Aquestes declaracions i accions per visibilitzar el col·lectiu han de millorar la visibilitat de les dones lesbianes, transsexuals i bisexuals, històricament més invisibilitzades dins del col·lectiu LGBTI.

La comunicació institucional és una bona eina per donar visibilitat a les diferents realitats que envolten a les persones sota l'acrònim LGBTI alhora que és un bon aparador per mostrar via llenguatge escrit, gràfic i de continguts altres models que vagin més enllà del model heteronormatiu imperant.

A més, el fet de comptar amb moviments o grups d'entitats que lluitin i defensen els drets de les persones LGBTI pot tenir un rol destacat en l'impuls d'aquests tipus d'accions per visibilitzar les realitats diverses dins del municipi i comarca, evitant l'exili forçat, per qüestions d'orientació sexual i/o identitat de gènere al qual moltes persones LGBTI es veuen obligades, atesa la poca acceptació social que troben en els seus llocs de residència habituals.

Dins d'aquest eix, indagarem sobre l'existència d'entitats de defensa dels drets de les persones LGBTI a la comarca de l'Alt Penedès, així mateix, coneixerem si existeixen declaracions simbòliques per a construir espais públics respectuosos amb la diferència, si es dona visibilitat a la realitat LGBTI mitjançant els mitjans de comunicació institucional. Per últim també indagarem sobre la disposició de serveis d'atenció específica per aquestes persones.

NORMATIVA RELACIONADA:

Article 5. Clàusula general antidiscriminatòria

1. Les administracions públiques de Catalunya i el Síndic de Greuges han de vetllar pel dret a la no discriminació amb independència de l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere de la persona o del grup familiar a què pertanyi.
2. El dret a la no-discriminació ha d'ésser un principi informador de l'ordenament jurídic català, de l'actuació administrativa i de la pràctica judicial. Aquest dret vincula tant els poders públics com els particulars.

Article 9. Servei d'atenció integral

1. L'òrgan coordinador de les polítiques LGBTI ha d'oferir un servei d'atenció integral per a atendre les persones que pateixin, hagin patit o estiguin en risc de patir discriminació o violència per raó de l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere, amb la finalitat de donar respostes adequades, àgils, properes i coordinades a les necessitats d'aquestes persones.

2. Als efectes del que estableix l'apartat 1, i amb l'objectiu de garantir l'accés dels ciutadans a aquest servei, s'ha de procurar una atenció permanent amb personal que tingui formació en matèria de conductes discriminatòries i en l'ús eficaç i eficient dels mitjans electrònics.

3. Els professionals adscrits a aquest servei han de tenir formació relacionada amb els drets civils i en matèria de no-discriminació.

Article 11. Deure d'intervenció

1. Els professionals a què fa referència l'article 10, si tenen coneixement d'una situació de risc o tenen una sospita fonamentada de discriminació o violència per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere, tenen el deure de comunicar-ho als cossos i forces de seguretat i a l'òrgan competent.

2. Als efectes del que estableix l'apartat 1, s'ha d'elaborar un protocol específic d'actuació.

2.1. SERVEI D'ATENCIÓ INTEGRAL – LGBTI

El Consell Comarcal de l'Alt Penedès compta des del mes de novembre de 2017 amb el SAI, Servei d'Atenció Integral per a persones LGBTI. Aquest servei es va fer públic en la presentació formal el passat dia 16 de febrer de 2018, en un acte institucional amb roda de premsa.

El SAI és una prestació de servei d'atenció integral, de qualitat i de proximitat adreçat a les persones que pateixin, hagin patit o estiguin en risc de patir discriminació o violència per orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere.

El SAI també és un servei que té una finalitat sensibilitzar i informar a persones i entitats, per tal de treballar en una major acceptació de la diversitat d'orientació sexual i d'identitat de gènere i prevenir LGBTifòbia. Aquest recurs es posa en funcionament per donar resposta a aquestes situacions de discriminació, i també, a qualsevol necessitat d'acompanyament, suport o informació que tingui la ciutadania en relació a la diversitat sexual i de gènere, i consolidar-se com un referent comarcal.

Aquest servei compta amb una subvenció de la Generalitat de Catalunya i del catàleg de la Diputació de Barcelona-LGBTI, d'una professional especialitzada per poder fer atenció de manera personalitzada, tramitar i gestionar diferents procediments, sensibilitzar i fer formació. Aquest servei es presta conjuntament amb l'Ajuntament de Vilafranca del Penedès. El Consell Comarcal dedica una tècnica especialitzada per fer 2 dies d'atenció. El servei s'ubica físicament a Vilafranca del Penedès com a capital de comarca.

Pel que als recursos humans, la tècnica d'Igualtat és la referent tècnica del SAI, que dedica la seva jornada de 20 hores a les dues línies d'intervenció: Àrea d'Igualtat i LGBTI. En quant a les dedicacions i recursos es troben en una fase de replantejament, ja que la tècnica del Servei d'Igualtat és la mateixa que dedica part de la seva jornada a l'atenció a persones LGBTI i altres actuacions de difusió i sensibilització.

Tasques del SAI:

- Acompanyament, assessorament LGBTI.
- Punt d'atenció psicològic.
- Atenció jurídica (el SIAD propi juristes, ara 2 juristes).
- Acompanyament i tràmit LGBTI en casos de homofòbia.
- Assessorament divers: canvis nom sentit, targeta sanitària, procediments.
- Informació recursos.
- Àmbit comunitari: sensibilització i prevenció.

Actualment s'han fet un total de 3 atencions per la recent inauguració del servei. En aquest moment s'estan portant a terme diferents accions de promoció i difusió entre els agents socials, educatius i ciutadania a 26 municipis de la comarca. Concretament la tècnica referent del servei d'atenció ha fet diferents reunions als IES dels diferents municipis de la comarca a fi de presentar el SAI.

A partir de l'atenció de les persones LGBTI es podrà anar detectant i coneixent les necessitats específiques del col·lectiu, tot i que es té molt present que és una comarca amb municipis molt petits, de caràcter rural, així que el context condicionarà segurament les atencions.

S'ha de fer molta més difusió en l'àmbit comarcal. Ubicat físicament a Vilafranca del Penedès, surt el tema si cal apropar el servei al territori. En aquest àmbit hi ha percepcions diferents, ja que a Vilafranca del Penedès es pot garantir més l'anonimat.

Si es veu que seria interessant atendre de manera rotativa el SAI – apropar als municipis. Per normalitzar, visibilitzar la realitat, seria també una estratègia per reforçar – apoderar a les persones LGBTI.

2.2. VISIBILITZACIÓ DE LES POLÍTIQUES LGBTI

La projecció externa del nou Servei d'Atenció Integral a persones LGBTI és fonamental per tal donar a conèixer els seus objectius i tipologia d'atenció i servei que ofereix.

El passat dia 16 de febrer de 2018, es va fer un acte institucional per la seva presentació pública. En paral·lel s'han editat díptics informatius que han estat difosos per diferents vies al conjunt de la ciutadania. Així mateix, s'ha fet un programa de difusió dins de l'espai radiofònic en Clau d'Igualtat per donar a conèixer el SAI.

Un dels temes que s'ha de treballar molt és la conscienciació en l'àmbit polític així com difondre el SAI entre les Ampes de les escoles.

La novetat del servei, i de les polítiques LGBTI, fa del tot necessari una bona campanya de comunicació per arribar al conjunt de la ciutadania.

De la revisió de la web institucional del Consell Comarcal de l'Alt Penedès s'observa que s'han publicat dues notícies relacionades amb la creació del SAI. D'altra banda, des de Comunicació s'han portat a terme altres accions de difusió com ara la publicació de notícies relacionades a 3 setmanaris de la premsa comarcal, notícies al voltant de la diada de l'alliberament LGBTI i una entrevista a Ràdio Vilafranca. Així i tot, encara no es visibilitza a la web institucional un apartat

específic tal com disposen les polítiques d'igualtat de gènere. Caldrà reforçar els aspectes comunicatius per fer més visible aquest nou servei dins de la web i garantir una bona difusió local.

Així mateix, des del Consell Comarcal, cal fer atenció sobre la utilització del llenguatge tant escrit com gràfic, continguts i imatges, així com dels formularis i procediments administratius per tal de recollir i visibilitzar altres realitats més enllà del model heteronormatiu existent.

En l'àmbit institucional també cal prestar atenció als procediments administratius, formularis i altres documents institucionals, que no reconeixen altres realitats no binàries. Aquesta realitat dificulta l'encaix de persones que no se senten dins d'aquest model binari així com tampoc ajuda a visibilitzar la realitat existent. De fet en els espais de debat i reflexió s'ha parlat dels lavabos, reflexionant al voltant de si s'hauria de diferenciar per sexes o no.

2.3. ESPAI PÚBLIC - CONDUCTES LGBTI FÒBIQUES

Malauradament moltes persones pateixen situacions de violència verbal, expressions vexatòries, rebuig públic, exclusió social, discriminació o assetjament en l'àmbit laboral, escolar així com limitació d'accés a espais públics per raó d'identitat de gènere i/o orientació sexual. En molts casos aquest rebuig suposa per la persona LGBTI haver de marxar del seu municipi de residència, és el conegut "Sexili", aquell exili forçat per les discriminacions que pateixen les persones LGBTI.

Qualsevol fet discriminatori per motiu d'orientació sexual, identitat o expressió de gènere pot ser denunciat. La Llei per garantir els drets de les persones lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia empara i preveu sancions per a les persones que porten a terme aquestes accions discriminatòries.

Per la seva banda, la Generalitat de Catalunya té aprovat un procediment per rebre, tramitar i gestionar qualsevol denúncia que arribi per motius de LGBTIfòbia.

Tal com indiquen les dades a escala europea sobre la població LGBTI a Europa de l'Agència Europea de Drets Fonamentals, només el 10% de les persones LGBTI de països de la Unió Europea i Croàcia reportaven les incidències discriminatòries a les administracions o governs. I, de fet, les dades específiques d'aquest informe sobre Espanya indiquen la mateixa dada: el 10% de les persones entrevistades ha reportat incidències de LGBTI-fòbia a les administracions o als governs (Font: Estat de LGBTIfòbia a Catalunya -2017-, OCH).

Així mateix, diversos estudis mostren com a Espanya tot i que la situació ha millorat, la LGBTIfòbia continuen existint.

Alguns estudis a escala mundial també apunten que el risc de suïcidi és molt més elevat en les persones joves que no són heterossexuals o són transsexuals.

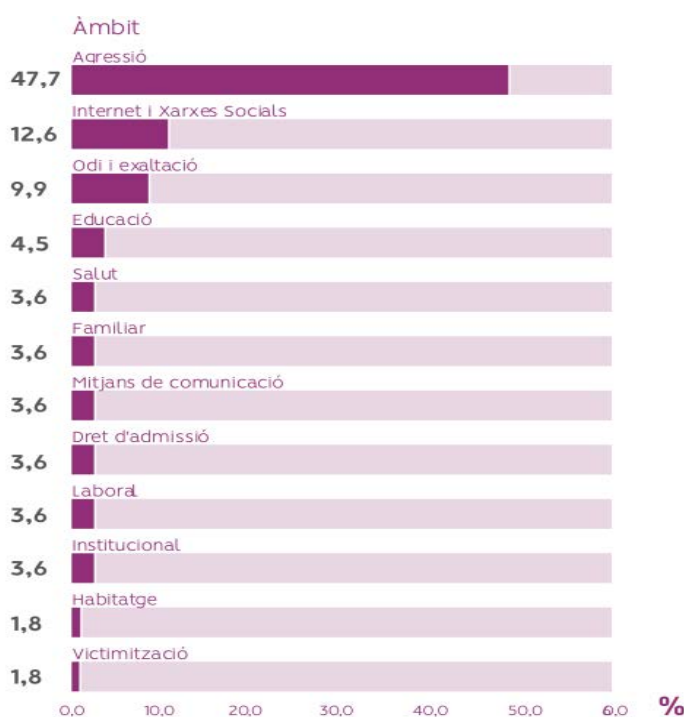
En España, un 43% de los/las adolescentes y jóvenes lesbianas, gays o bisexuales de entre 12 y 25 años que han sufrido acoso escolar por su orientación sexual han pensado alguna vez en suicidarse, habiéndolo intentado el 17% (Generelo, 2012).

Dades homofòbia⁸:

Segons es desprèn del darrer informe elaborat per l'Observatori contra l'Homofòbia, durant el 2017 es van enregistrar un total de 111 denúncies. Per col·lectius, més de la meitat, 54,1% són presentades per persones gais i/o bisexuals. En segon lloc, denúncies generalistes, 18% és a dir, a tot el col·lectiu LGBTI, i en tercer lloc, 17% persones transsexuals.

Col·lectius	Nombre d'incidències	Percentatges
Home gai/bisexual	57	51,4
Generalista	20	18,0
Persona trans	19	17,1
Dona lesbiana/bisexual	12	10,8
Persona heterosexual	2	1,8
Persona bisexual	1	0,9
Persona intersexual	0	0,0
Total	111	100,0

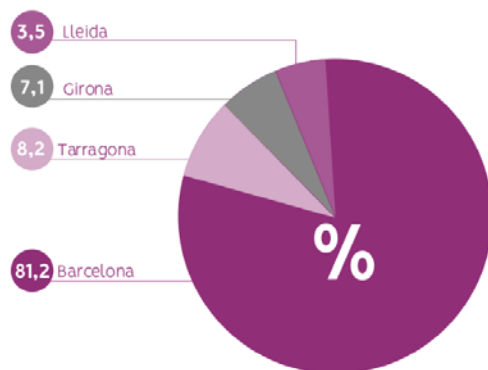
Pel que fa a la tipologia o àmbit on s'ha produït l'assetjament o comportament homòfob, cal destacar com les principals manifestacions són les agressions, que suposen el 47,7% del total de les denúncies registrades i tramitades. En segon lloc destacar les xarxes socials i internet com l'espai on es registren gran nombre de comportaments homòfobs.

⁸ L'estat de LGBTI-fòbia a Catalunya. 2017. Informe de l'Observatori contra l'homofòbia.

Per àmbit territorial, tal i com es veu a la gràfica, Barcelona és la província que registra més incidències amb un 81,2% de les mateixes i Lleida la que menys, amb un 3,5%.

Gràfic 7: Distribució d'incidències per província, 2017. Percentatges

Base: 85 incidències.

Font: L'estat de LGBTI-fòbia a Catalunya. 2017. Informe de l'Observatori contra l'homofòbia.

2.4. ESTAT DE LA QÜESTIÓ A LA COMARCA. APORTACIONS DE LES PERSONES CONSULTADES.

Les persones que han participat en la fase de diagnòstic del futur Pla comarcal LGBTI reconeixen que ara per ara no s'han detectat casos d'LGBTI fòbia a la comarca. Almenys no són molt coneguts per part de les persones consultades o no hi ha constància dels fets per manca de denúncies. De fet, s'acusa generalment un desconeixement de com actuar davant una situació de lgbifòbia. Per tant, cal visibilitzar i fer una tasca informativa i de prevenció per tal d'identificar els diferents tipus de violència lgbifòbica que es poden donar (directa, estructural, simbòlica).

Des d'aquesta perspectiva, sí que alguna de les persones consultades apunta que es donen comportaments i conductes LGBTIfòbiques i que encara falta molt recorregut per fer. Tot i això hi ha un reconeixement de conductes o actituds molt més subtils envers la diversitat afectiva-sexual.

Aquests comportaments o actituds més subtils són més difícils de reconèixer, en estar, moltes d'aquestes molt naturalitzades. Un exemple clar és la utilització d'un llenguatge homofòbic que de manera inconscient està en el si de les organitzacions, grups, etc.. Aquests comentaris poden situar a la persona LGBTI en posicions incòmodes.

També alguna persona apunta que sí que s'han fet agressions directes, en alguns municipis, tot i que són minoritàries.

El fet de ser una comarca amb municipis molt petits, i de caràcter rural, condiona a les persones la decisió de mostrar o no mostrar la identitat o orientació afectiva sexual. El control social exercit per la ciutadania fa que moltes persones marxïn fora de la comarca a viure a Barcelona per exemple, o amaguïn la seva identitat i/o orientació sexual. Aquest fet és conegut com a "sexili", la marxa forçada de persones LGBTI del seu lloc natural de residència.

En aquest mateix sentit, davant la manca de referents positius, de teixit associatiu o d'espais de trobada per les persones LGTBI –o les seves famílies- quan han de sol·licitar atenció o envoltar-se d'un grup d'iguals tendeixen a anar a Barcelona.

Tot i que es desconeix aquesta realitat, les persones consultades tornen a insistir en el condicionant del teixit comarcal, dels trets sociodemogràfics de la comarca, molt rural i de pobles petits, amb una inexistència d'entitats en defensa dels drets del col·lectiu LGTBI.

En general, es veu que hi ha hagut una evolució i es veu la diversitat de manera més normalitzada, encara que persisteixen els prejudicis socials.

Conductes LGBTIfòbiques?

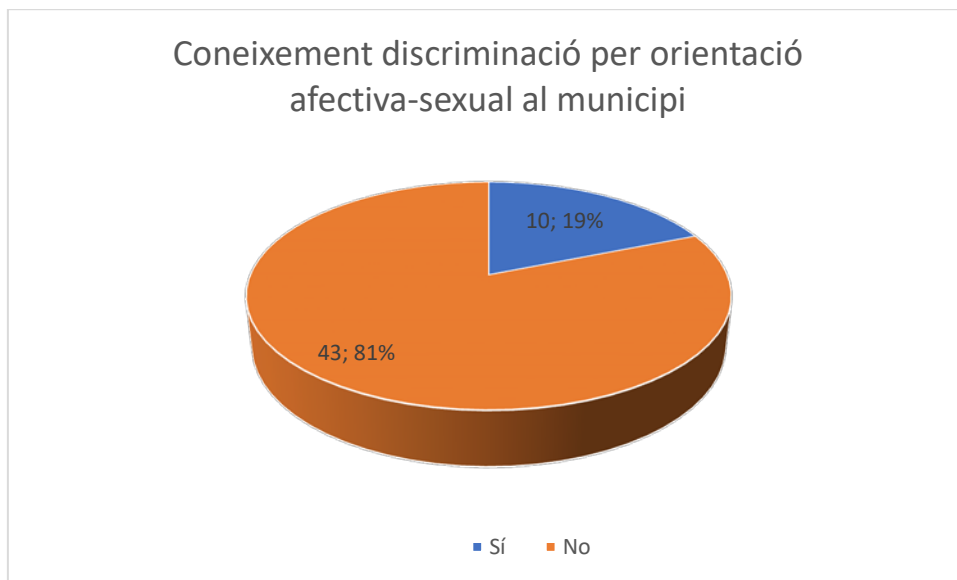
Sí que es donen, tot i que hi ha diferències territorials. S'ha avançat però poc a poc.

Moltes persones LGTBI marxen fora de la comarca a viure a Barcelona, Sitges.

Hi ha hagut una evolució i es va naturalitzant. No hi ha agressions, són més subtils.

També hi ha autofòbia, falta d'acceptació personal.

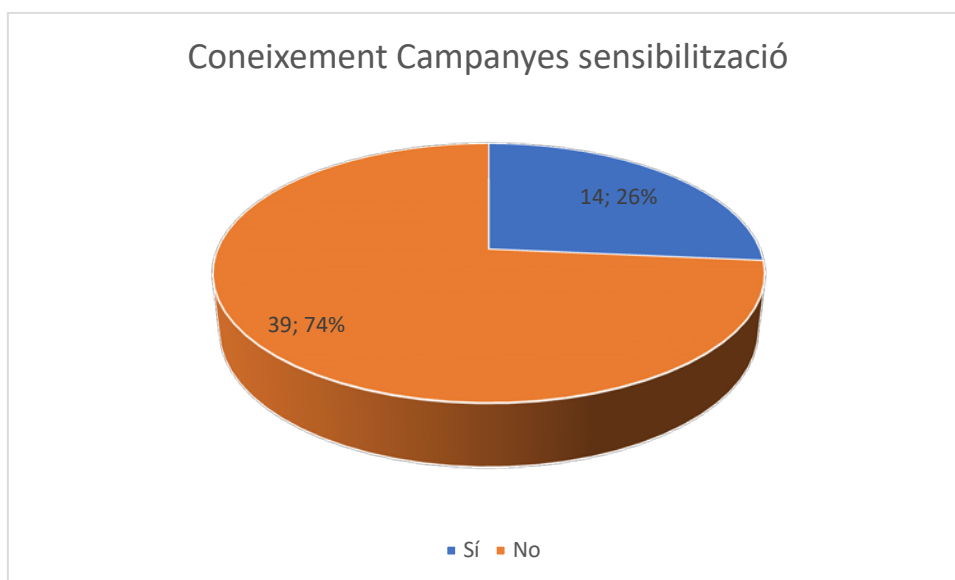
De fet, del qüestionari que es va passar al conjunt d'ajuntaments de la comarca i en relació a les preguntes sobre si tenen coneixement de discriminacions envers el col·lectiu LGTBI, concretament davant la pregunta si coneixen o han conegut **algun cas de discriminació per orientació sexual al seu municipi?** La majoria de les persones contesten negativament. Concretament el 81% de les respostes són negatives, 43 persones han contestat que no coneixen casos de discriminació al seu municipi. Per contra, el 19% de les respostes, un total de 10 persones, han estat afirmatives.

Per tal de combatre les actituds i conductes LGBTIfòbiques s'està treballant a la comarca mitjançant la realització de campanyes de sensibilització adreçades al conjunt de ciutadania tot i que amb especial atenció a la població jove. Així mateix, s'està treballant en relació amb les festes lliures de sexisme. Una d'aquestes campanyes realitzades darrerament ha estat: "T'han mal educat".

Amb el lema “El patriarcat perjudica greument la salut” s’ha fet una campanya visualment impactant que vol arribar a les persones adolescents i joves (de 16 a 30 anys) i fer-les reflexionar sobre les moltes violències de gènere amb què conviuen diàriament. Per difondre el missatge i com a eina de treball, s’han fet pancartes, cartells, tríptics i xapes, que es distribuïran a través dels equipaments municipals per a joves, els instituts de secundària i les festes majors.

El qüestionari complimentat per part dels professionals dels ajuntaments de la comarca, i en relació al coneixement sobre campanyes endegades per prevenir la LGBTIfòbia, la majoria de les persones **contesten no conèixer campanyes específiques**. Un 74% del total de les 52 respostes obtingudes són negatives, 39 respostes de les 52 totals. D'altra banda, 14 persones responen afirmativament a aquesta qüestió, dada que suposa el 26% del total de respostes al qüestionari.

PROPOSTES EN RELACIÓ A AQUEST ÀMBIT:

Les persones que han estat consultades apunten algunes de les accions que caldria recollir en aquest àmbit, com ara:

Difusió del Pla Comarcal LGBTI en l'àmbit comarcal, fent difusió entre tots els municipis de la comarca.

Implicar el Consell d'Alcaldes que es reuneixi periòdicament per tenir present el pla comarcal LGBTI. Introduir el tema en l'agenda política. Les regidories de cada municipi han de conèixer el SAI, el Pla i han de participar en accions formatives.

Accions de Sensibilització i Comunicació per visibilitzar la realitat LGBTI. Fer campanyes de visibilització (teatre, exposicions, etc.) sobre la temàtica LGBTI. Prendre consciència sobre diversitat sentimental.

Potenciar el SAI com espai de detecció de necessitats, suport als/les tutors/es de centres d'ensenyament. Difusió del SAI entre els diferents agents socials de la comarca: Ampes, Convertir-se en una mena d'observatori LGBTI.

Potenciació del SAI per apoderar les persones LGBTI i per fer un acompanyament emocional proper, i poder treballar també l'educació sexual.

Protocol festes major contra homofòbia.

Coordinació estreta i en xarxa entre professionals sobretot joventut i els IES de la comarca.

Incloure la perspectiva de LGBTI en les polítiques comarcals de manera transversal.

LES OPORTUNITATS:	LES NECESSITATS:
<p>Servei d'Atenció Integral per a persones LGBTI</p> <p>Professional especialitzat/ada en l'atenció de persones LGBTI.</p> <p>Presentació institucional del SAI</p> <p>Millor acceptació social i baixa incidència de conductes LGBTIfòbiques a la comarca.</p> <p>Desconeixement de discriminacions per orientació sexual per part dels professionals dels Ajuntaments,</p> <p>Campanyes institucionals per Festes locals lliures de sexisme i amb mirada LGBTI: "T'han maleducat"</p>	<p>Comarca amb municipis de grandària petita, de caràcter rural, alguns dels quals amb molt pocs habitants que comporta l'existència d'un component important de "control social".</p> <p>Calen campanyes de sensibilització a la ciutadania.</p> <p>"Sexili" forçat d'algunes persones LGBTI que marxen cap a municipis més "amables" amb la diversitat afectiva sexual (Barcelona, Sitges).</p> <p>Apoderament de les persones LGBTI.</p> <p>Revisió de formularis administratius per adaptar-los a la realitat LGBTI.</p> <p>Atenció especial al tipus de llenguatge que s'utilitza de manera molt naturalitzada però que cal vigilar per tenir un component discriminatori envers el col·lectiu LGBTI.</p> <p>Donar difusió i visibilització als espais web i comunicacionals del Consell Comarcal.</p> <p>Ampliar campanyes i protocol festes major contra LGBTIfòbia al conjunt d'ajuntaments de la comarca.</p>

EIX 3. COEDUCACIÓ I DIVERSITAT SEXUAL I DE GÈNERE⁹

Els centres d'ensenyament es configuren en importants agents de socialització, són espais de transmissió de valors i pautes de conducta en relació diferents àmbits, entre els que podem apuntar la diversitat afectiva i la sexualitat.

⁹ Guia per a l'elaboració de plans LGBTI. Col·lecció Eines. Sèrie Benestar i Ciutadania. Diputació de Barcelona

Cal destacar que cada cop incorporen amb més freqüència accions orientades a sensibilitzar i transmetre informació en temàtiques com la sexualitat i el gènere. Tot i això, encara resulta poc habitual mostrar altres models i realitats més enllà del model de l'heterosexualitat i cisgènere, invisibilitzant per tant la realitat de les persones LGBTI. Aquesta invisibilització té un impacte en l'autoestima i l'acceptació de la sexualitat o identitat de gènere, segons ha estat apuntat per diferents persones expertes en la matèria. (Coll – Planas, Bustamante i Missé, 2009).

D'altra banda, cal apuntar que moltes persones LGBTI han patit i continuen patint situacions i comportaments de rebuig social per part dels seus iguals, precisament per no donar resposta al model heteronormatiu i binari socialment més acceptat.

Un dels àmbits on encara es manifesten aquestes actituds és a l'escola. De fet, l'assetjament comença des de ben petits, a la primària, però es fa més evident a l'etapa d'educació secundària.

Segons l'Institut de la Joventut, 3 de cada 4 adolescents o joves entre 15 i 29 anys, han estat testimonis d'agressions homofòbiques en els seus centres educatius i un 6,4% han presenciat pallisses contra lesbianes, gais, bisexuals o trans¹⁰.

D'altra banda, cal destacar algunes de les conclusions de l'estudi realitzat a Bellvitge que, tot i no ser representatiu, ens apropa a la realitat actual sobre les percepcions i actituds de l'alumnat davant la realitat LGBTI. Aquest estudi assenyala que en general:

“L'ambient de convivència percebut al centre educatiu és habitualment positiu per l'alumnat. No obstant això, els resultats mostren una consciència clara que existeixen actes discriminatoris diversos de caràcter homofòbic (insults, burles, exclusió, amenaces...).

Pel que fa als comportaments de discriminacions i violència respecte a les persones LGBTI (pregunta 2), s'identifica un alt percentatge de l'alumnat que presenciat comportaments hostils i violents, on 8 de cada 10 alumnes han escoltat o presenciat insults homofòbics dirigits a altres persones”. Font: Estudi sobre l'impacte del bullying per lgbtifòbia a l'Institut de Bellvitge. Observatori contra la lgbtifòbia. Institut de Bellvitge i Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat.

És per tant fonamental, aconseguir que es visibilitzi i es treballi als centres educatius des d'aquesta mirada de diversitat afectiva-sexual en cada etapa i amb tota la comunitat educativa. De fet, el rol del professorat com a principal detector d'aquest tipus de comportaments és clau per tal de poder actuar i sobretot prevenir l'assetjament escolar. Per tant, cal que els centres manifestin un fort compromís per evitar aquests comportaments, alhora que disposin d'eines i recursos per poder intervenir. Tanmateix, cal treballar amb el conjunt de la comunitat educativa, alumnat, professorat i també amb les famílies, a través de les Ampes per tal de consensuar i treballar de manera coordinada.

Ser víctima d'assetjament escolar per LGBTIfòbia suposa un greu patiment en la vida dels infants i joves a més d'impactar de manera contundent en el seu desenvolupament vital. Alguns dels efectes que comporten són baixada del rendiment escolar, increment de l'absentisme escolar, baixa autoestima, malestar psicològic i emocional acompanyat de patiment i por.

¹⁰ “Jóvenes y diversidad sexual” INJUVE/CIS, 2011.

NORMATIVA RELACIONADA

L'article 2 de la llei 11/2014 adopta una definició ampla de la Coeducació: s'entén per coeducació l'acció educativa que potencia la igualtat real d'oportunitats i l'eliminació de qualsevol mena de discriminació per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere.

La llei adopta un seguit de mesures que han d'adoptar els centres educatius i en general el conjunt del sistema educatiu, centres de formació formal, escola de persones adultes, educació informal, activitats escolars, de lleure, infantil i juvenil i esportives. D'altra banda recull que el sistema educatiu ha de vetllar per a què la diversitat afectiva-sexual, la identitat de gènere i els diferents models familiars siguin respectats en els diferents àmbits educatius, incorporant aquesta realitat a l'acció tutorial, i als plans i reglaments de convivència dels centres educatius, així com vetllar per combatre qualsevol mena de discriminació per aquest motiu.

3.1. ACCIONS REALITZADES A LES ESCOLES – IES

A continuació es realitza una aproximació als serveis i accions que s'ofereixen als centres d'educació des del Consell Comarcal per tal de revisar què s'està fent en matèria de coeducació i diversitat afectiva i sexual:

ENSENYAMENT

Suport als instituts

El Consell Comarcal de l'Alt Penedès compta amb un Catàleg de Suport als Instituts de la comarca que serveix per fomentar el treball de proximitat i per donar les mateixes possibilitats i oportunitats a totes les persones joves de la comarca. Preveu 3 serveis de suport:

- Xerrades i tallers sobre diferents temes: acadèmics, de salut, sobre mobilitat internacional, etc.
- Descentralització de les assessories especialitzades de l'Oficina Jove de l'Alt Penedès.
- Punts d'informació i dinamització als centres d'educació secundària. (PIDCES)

Així mateix, des del Consell Comarcal es realitzen diferents campanyes de sensibilització per a la prevenció de la violència de gènere entre les persones joves i promoció de la igualtat de gènere entre aquestes, com ara la campanya "Talla amb els mals rotllos".

Aquests tallers es realitzen conjuntament amb l'àrea d'Igualtat i estan adreçats als cursos de 3r i 4t d'ESO. Els objectius d'aquests tallers són: Promoure estratègies i recursos per prevenir les conductes sexistes i discriminatòries, identificar els comportaments abusius en les parelles joves, i fomentar actituds de respecte i de no discriminació entre sexes.

Tot i que no s'aborda de manera específica el col·lectiu LGBTI, es tracta de manera transversal el tema dels límits als models existents d'identitat femenins i masculins i possibles nous models on podem incloure la diversitat afectiva-sexual.

Respecte a l'àmbit específic de LGBTI, des del servei d'Ensenyament i en col·laboració amb el servei de Joventut del Consell Comarcal, s'han realitzat accions formatives per tal de sensibilitzar

a la població adolescent en temes LGBTI com ara els Tallers: Els armaris...pels abrics!, realitzats per l'Associació Candela.

En total s'han **impartit 13 tallers** amb una participació d'un total de 332 persones de 1r i 2n d'ESO dels Instituts: El Foix de Santa Margarida i els Monjos; Institut Intermunicipal del Penedès, de Sant Sadurní d'Anoia i l'IES Jacint Verdaguer, també de Sant Sadurní d'Anoia.

INSTITUT	CURS	HORARI	ALUMNAT
INS El Foix	1r ESO	A 8.15 h a 10.15 h	25
INS El Foix	1r ESO	B 8.15 h a 10.15 h	25
INS El Foix	1r ESO	C 10.15 h a 12.45 h (pati entremig)	25
INS El Foix	1r ESO	C 10.15 h a 12.45 h (pati entremig)	25
INS El Foix	1r ESO	D 11.45 h a 13.45 h	25
INTER	2n ESO	A 08.30 h	25
INTER	2n ESO	B 11.00 h	32
INTER	2n ESO	C 08.30 h	30
INTER	2n ESO	D 11.00 h	25
INTER	2n ESO	E 08.30 h	20
INTER	2n ESO	F 11.00 h	25
IES Jacint Verdaguer	2n ESO	A 11.00 h	25
IES Jacint Verdaguer	2n ESO	B 11.00 h	25
Total alumnat			332

D'altra banda, el projecte PIDCES és un programa de descentralització de la informació i de dinamització dels centres d'educació secundària en el marc de les polítiques de Joventut de Catalunya i la Xarxa Nacional d'Emancipació Juvenil. Des d'aquest programa també es realitzen diferents activitats i campanyes als centres educatius de la comarca.

Punts mòbils de salut

Durant els mesos d'estiu, els punts mòbils de salut es desplacen a les festes majors, els concerts, els correbars i les nits joves. Els agents de salut ofereixen informació a les persones joves amb els objectius d'afavorir una sexualitat responsable i de reduir els riscos associats al consum d'alcohol i altres drogues.

D'altra banda, destaca la campanya de sensibilització envers les violències masclistes, realitzada des del Servei Comarcal de Joventut de l'Alt Penedès, i que va comptar amb el suport del

projecte d'assessorament per a la prevenció de les violències masclistes amb joves impulsat per a la Direcció General de Joventut i amb la col·laboració de personal tècnic de joventut de la comarca que han format part del grup motor.

El lema de la campanya ha estat: *“El patriarcat perjudica greument la salut”* i s'ha desenvolupat al voltant dels eixos: Estereotips i desigualtats de gènere; Amor i violència a la parella; LGBTIfòbia; i Violència sexual i oci nocturn.

Altres accions municipals realitzades amb el jovent han estat:

Realització del vídeo “Les persones joves desmuntem el patriarcat” de Santa Margarida i els Monjos <https://www.youtube.com/watch?v=C3chSE7jtOc>

El vídeo del rap no sexista d'Avinyonet del Penedès <https://youtu.be/rIW4JUy5gmU>

Joventut també participa en la **Comissió Tècnica contra els Maltractaments de l'Alt Penedès** i des d'on es va crear el 2016 el Protocol comarcal per l'abordatge de la violència masclista de l'Alt Penedès.

3.2. APORTACIONS DE LES PERSONES CONSULTADES – COEDUCACIÓ

Totes les persones que han participat en els espais de consulta coincideixen en assenyalar la importància de treballar la sensibilització envers la realitat de les persones LGBTI dins dels centres educatius i adreçades al conjunt de la comunitat educativa (l'alumnat, professorat i Ampes).

En l'àmbit dels IES es detecten molts comportaments i conductes que responen als mandats de gènere i això s'estén a persones LGBTI. Es considera per tant, fonamental treballar fent visibles les diferències i reconeixent el seu valor. L'ideal per a la majoria de les persones consultades seria poder transcendir les etiquetes i veure realment a la PERSONA.

Així doncs, cal treballar des de les creences, els estereotips, convidant a la reflexió, què passa amb mi mateix/a? Per tal de poder treballar la norma social imperant, trencar amb estereotips el que possibilitarà arribar a una transformació social.

Es valora molt important treballar des de la perspectiva d'educació, acompanyant als joves des de les etapes d'infància i primària.

De fet, des del Consell Comarcal s'està prioritzant la tasca de formació i sensibilització als IES. Actualment i aprofitant el procés endegat per elaborar aquest diagnòstic s'ha enviat una enquesta adreçada a l'alumnat dels IES de la comarca amb la finalitat de conèixer les percepcions que el jovent té envers la realitat LGBTI.

De manera paral·lela la tècnica del SAI ha començat a fer visites in situ als diferents IES dels municipis de la comarca amb la finalitat de donar a conèixer el Servei d'Atenció Integral al conjunt de la comunitat educativa.

S'està començant a fer la presentació personal del SAI amb una sessió informativa als IES dels municipis de la comarca, et trobes que alguns diuen que sí i altres que ho faran a través de les tutories.

En aquestes primeres reunions ja es detecten diferents sensibilitats dels centres d'ensenyament envers la realitat LGBTI i que estan determinades per les accions que realitzen i/o la voluntat de fer tallers. Alguns centres i /o municipis més sensibilitzats com ara els IES de Gelida, Sant Martí Sarroca, Vilafranca del Penedès, Sant Quintí de Mediona, Sant Sadurn d'Anoia i Santa Margarida i els Monjos.

Alguns instituts estan molt sensibilitzats, per exemple, l'IES de Santa Margarida i els Monjos.

D'altra banda, el personal tècnic de joventut que ha participat en el grup de discussió comenten que ja s'està fent xerrades envers la realitat LGBTI i contra la lgbtifòbia. Aquestes xerrades es realitzen amb l'Associació Candela i són normalment de 2 hores de durada.

Respecte a les actituds davant la realitat LGBTI també s'ha comentat que el jovent avui dia viu aquesta realitat de manera molt naturalitzada, tot i que també detecten la persistència d'estereotips i un desconeixement conceptual.

Els joves ho tenen molt naturalitzat però també hi ha molts estereotips i desconeixement de conceptes. Les persones adultes són les que tenen més prejudicis.

De fet, algunes persones participants en el grup de discussió consideren que són les persones adultes les que arrossegueu, potser, més prejudicis envers la diversitat afectiva – sexual. Davant d'aquesta constatació, es considera la necessitat de dotar al professorat d'eines pràctiques, formació i materials de suport en aquest àmbit:

Caldria formació. No surt format (el professorat) en LGBTI ni diversitat, no està al pla d'estudis del centre, caldria incorporar-lo.

PROPOSTES D'ACTUACIÓ

Elaboració de materials didàctics de suport al professorat.

Tallers de formació adreçats a l'alumnat des d'una mirada de trajectòria de vida: des de la infància a l'adolescència i joves en general. També persones adultes i grans. A totes les escoles, de primària fins a la secundària. Un programa estructurat, la diversitat sexual des del plaer no des de la por com ara, es veu encara com un tabú.

Formació adreçada a tota la comunitat educativa: personal docent, famílies i alumnat.

Formació espais d'educació no formal: entitats de lleure, esportives, etc..

3.3. PERCEPCIONS DE L'ALUMNAT DELS INSTITUTS D'ENSENYAMENT SECUNDARI. RESULTATS DE L'IES DE GELIDA.

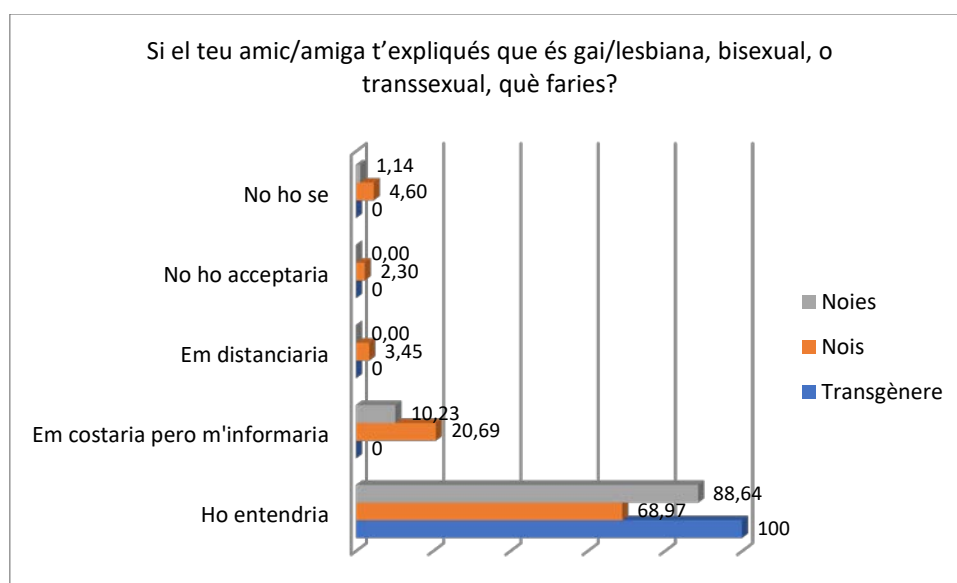
En el marc del procés de diagnosi s'ha considerat d'utilitat conèixer l'opinió del jovent envers la realitat LGBTI. Amb aquesta finalitat, des del Consell Comarcal es va activar un qüestionari en línia adreçat als joves de 1r, 2n, 3r i 4t de l'ESO dels diferents IES de la comarca.

Fins ara s'han recollit un total de 182 respostes de l'IES de Gelida. De les quals 89 són nois, 88 noies, 5 transgènere i 1 persona intersexual. Aquest últim s'ha donat com invàlid per no haver contestat cap pregunta. Tot i que el qüestionari continua actiu, de cara presentar un avenç dels resultats, s'ha considerat important fer l'explotació d'aquests qüestionaris que han estat complimentats.

A continuació es presenten en format de taules i gràfiques els resultats i respostes a les diferents preguntes del formulari:

1. Si el teu amic/qa t'expliqués que és gai, lesbiana, bisexual o transsexual, què faries?

	Transgènere		Nois		Noies	
	nº	%	nº	%	nº	%
Ho entendria	3	100	60	68,97	78	88,64
Em costaria però m'informaria	0	0	18	20,69	9	10,23
Em distanciaria	0	0	3	3,45	0	0,00
No ho acceptaria	0	0	2	2,30	0	0,00
No ho sé	0	0	4	4,60	1	1,14
Total	3	100	87	100	88	100

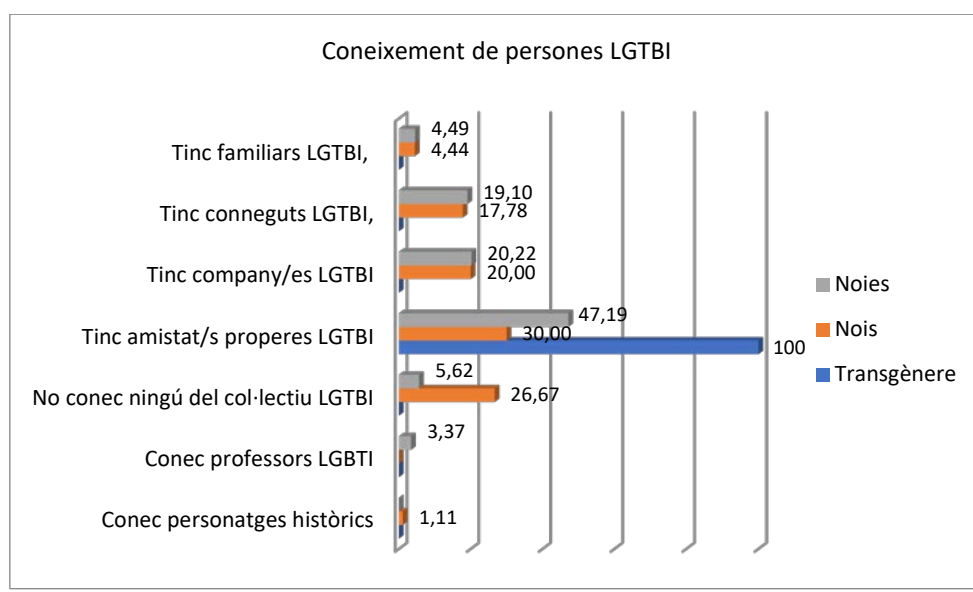

En general podem dir que hi ha bona acceptació davant la realitat LGBTI, la majoria de les persones entrevistades entendrien si un/a amic/qa seu/seva els hi expliqués que és gai, lesbiana, bisexual o transversal.

Si considerem el sexe de la persona que respon, podem observar que encara que la majoria del percentatge de nois ho entendria, hi ha més diversitat d'opinions entre aquest col·lectiu, ja que veiem presència en les altres opcions de resposta.

2. Coneixement de persones LGBTI

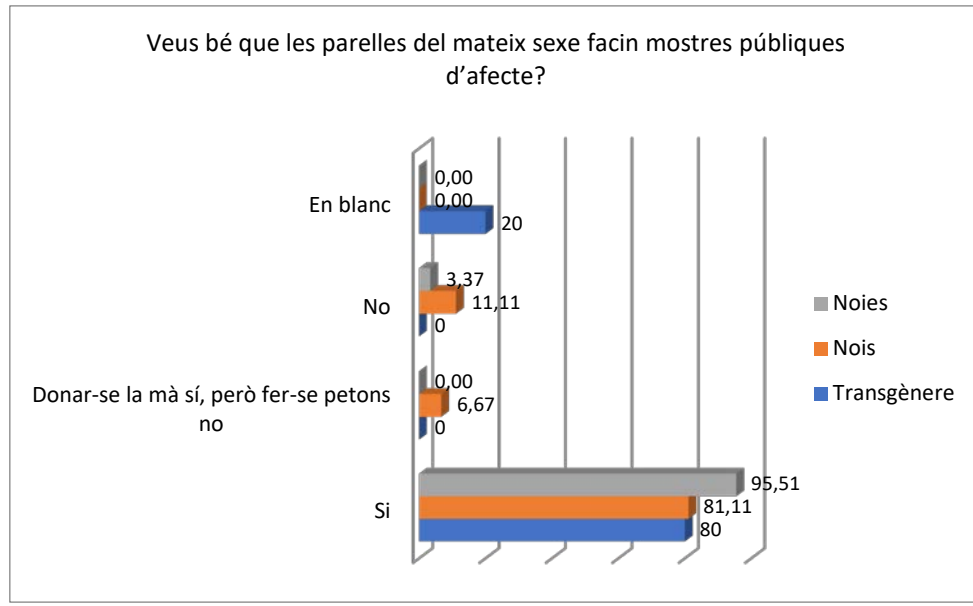
	Transgènere		Nois		Noies	
	nº	%	nº	%	nº	%
Conec personatges històrics	0	0	1	1,11	0	0,00
Conec professors/es LGBTI	0	0	0	0,00	3	3,37
No conec ningú del col·lectiu LGBTI	0	0	24	26,67	5	5,62
Tinc amiatat/s properes LGBTI	4	100	27	30,00	42	47,19
Tinc company/es LGBTI	0	0	18	20,00	18	20,22
Tinc coneguts LGBTI	0	0	16	17,78	17	19,10
Tinc familiars LGBTI	0	0	4	4,44	4	4,49
Total	4	100	90	100	89	100

Gran part de les persones enquestades coneixen persones del seu entorn proper d'amistats, coneguts, familiars LGBTI: un 47,19% de respostes de noies apunten conèixer persones LGBTI properes així com persones que s'identifiquen com transgènere. Pel que fa al coneixement d'altres referents com ara personatges històrics cal destacar que quasi ningú en té coneixement així com són molt poques les respostes que declaren conèixer professorat LGBTI.

3. Veus bé que les parelles del mateix sexe facin mostres públiques d'afecte?

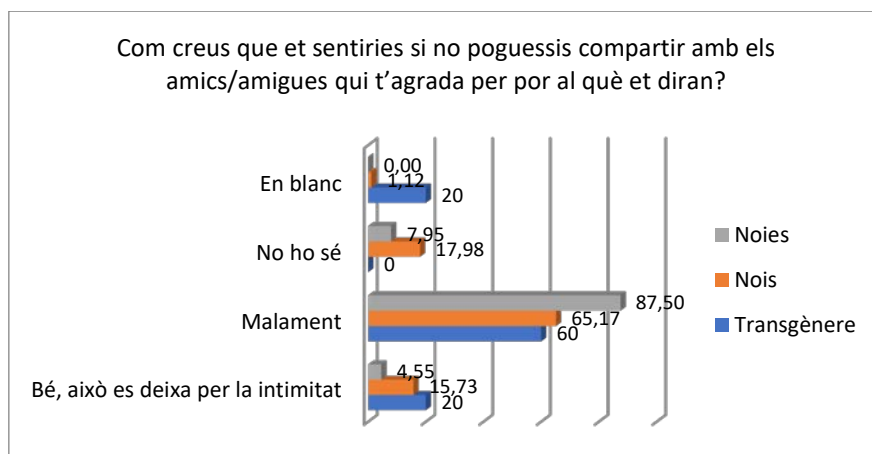
	Transgènere		Nois		Noies		Total
	nº	%	nº	%	nº	%	
Sí	4	80	73	81,11	85	95,51	162
Donar-se la mà sí, però fer-se petons no	0	0	6	6,67	0	0,00	6
No	0	0	10	11,11	3	3,37	13
En blanc	1	20	0	0,00	0	0,00	20
Total	5	100	89	100	88	100	182

La majoria de les persones enquestades viuen de manera natural el fet de mostrar en públic els afectes: un total de 162 persones, el que suposa el 89%. Segons el sexe, el 95,51% de les noies, el 81,11% dels nois i el 80% de les persones transgènere han escollit la resposta afirmativa. Només el 3,37% de les noies i l'11,11% dels nois no accepten les mostres públiques d'afecte. I hi ha un 6,67% dels nois que veuen malament el fet de fer-se petons.

4. Com creus que et sentiries si no poguessis compartir amb els teus amics/amigues qui t'agrada per por al què diran?

	Transgènere		Nois		Noies		Total
	nº	%	nº	%	nº	%	
Bé, això es deixa per la intimitat	1	20	14	15,73	4	4,55	18
Malament	3	60	58	65,17	77	87,50	138
No ho sé	0	0	16	17,98	7	7,95	23
En blanc	1	20	1	1,12	0	0,00	2
Total	5	100	89	100	88	100	182

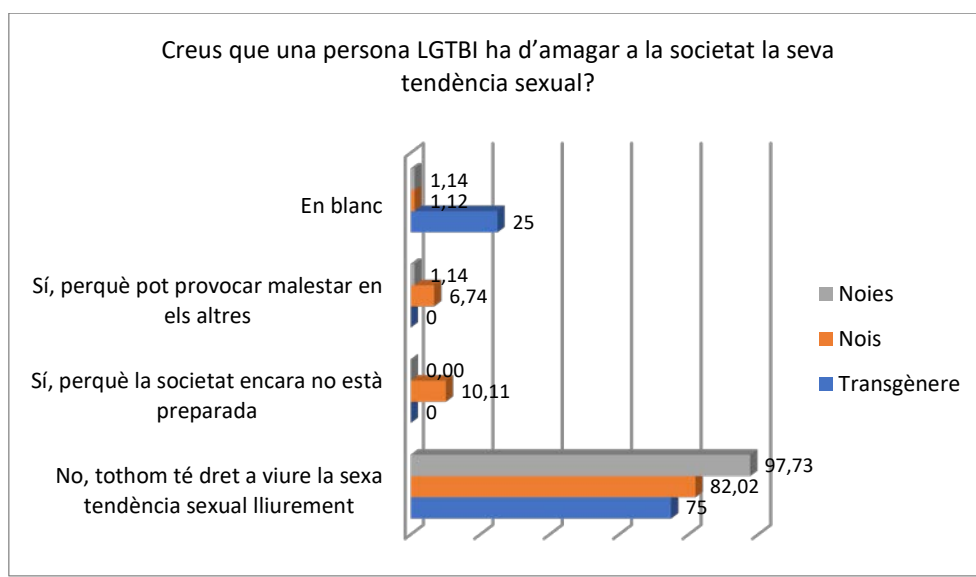

A la pregunta de com et sentiries si no poguessis compartir els sentiments per por a què diran, el percentatge més gran de joves enquestats opina que es trobarien malament.

D'altra banda, el 15,57% dels nois consideren que això s'ha de deixar per la intimitat, aquesta mateixa resposta l'han donat el 20% de les persones transgènere i el 4,55% de les noies.

5. Creus que una persona LGBTI ha d'amagar a la societat la seva tendència sexual?

	Transgènere		Nois		Noies		Total
	nº	%	nº	%	nº	%	
No, tothom té dret a viure la seva tendència sexual lliurement	3	75	73	82,02	86	97,73	162
Sí, perquè la societat encara no està preparada	0	0	9	10,11	0	0,00	9
Sí, perquè pot provocar malestar en els altres	0	0	6	6,74	1	1,14	7
En blanc	1	25	1	1,12	1	1,14	3
Total	4	100	89	100	88	100	182

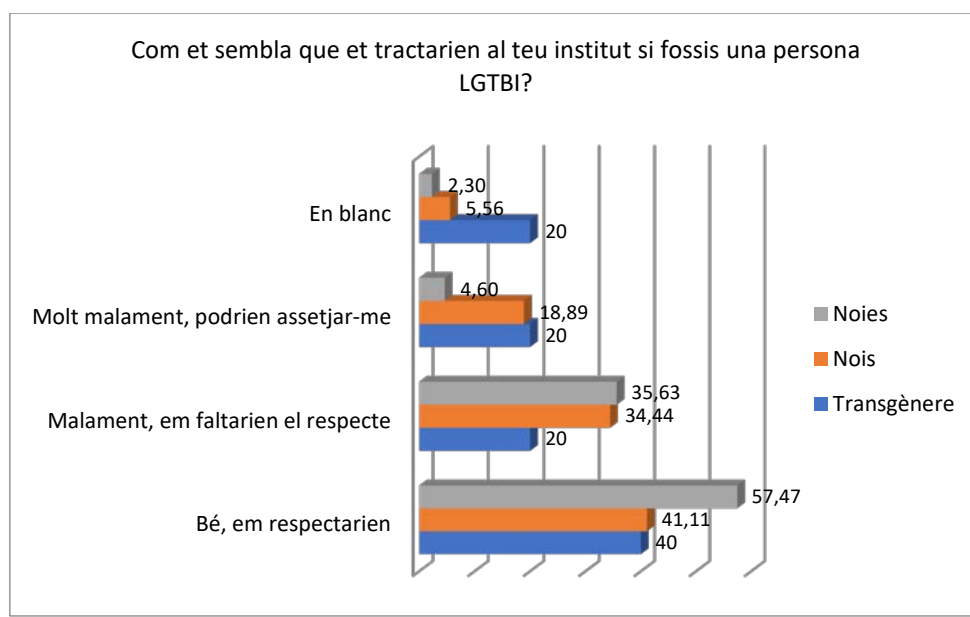

Respecte a la pregunta envers la visibilitat/invisibilitat de la identitat de gènere i/o orientació sexual, la majoria de les persones que han contestat creuen que les persones (un total de 162 respostes) no han d'amagar-ho a la societat i viure la seva orientació sexual lliurement, en concret el 97,73% de les noies, el 82,02% dels nois i el 75% de les persones transgènere.

Només el 10,11% dels nois creuen que s'ha d'amagar perquè la societat no està preparada, i el 6,74% de nois i l'1,14% de noies creuen que pot provocar malestar en altres persones.

6. Com et sembla que et tractarien al teu institut si fossis una persona LGBTI?

	Transgènere		Nois		Noies		Total
	nº	%	nº	%	nº	%	
Bé, em respectarien	2	40	37	41,11	50	57,47	89
Malament, em faltarien el respecte	1	20	31	34,44	31	35,63	63
Molt malament, podrien assetjar-me	1	20	17	18,89	4	4,60	22
En blanc	1	20	5	5,56	2	2,30	8
Total	5	100	90	100	87	100	182

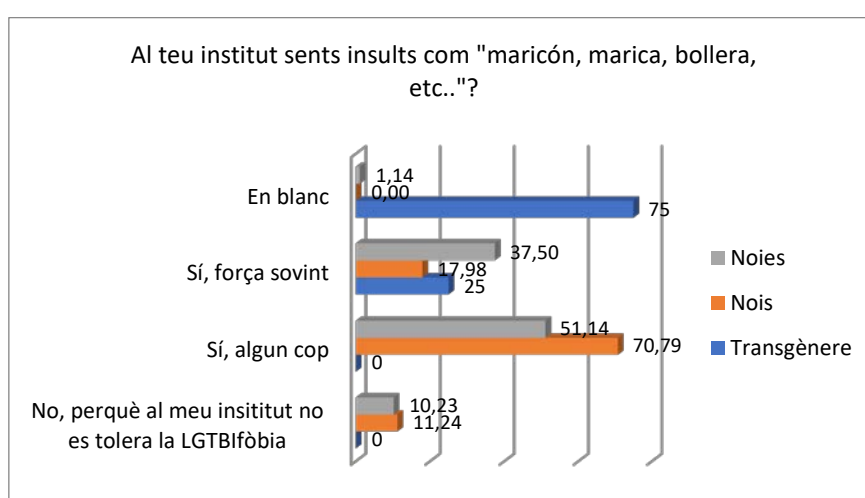
A la pregunta de com creuen que el tractarien al seu institut si fos una persona LGBTI sí que hi ha certes diferències. Amb la resposta de “bé, em respectarien” se senten identificades el 57,47% de les noies, el 41,11% dels nois i el 40% de les persones transgènere. Un grup important de joves consideren que els faltarien el respecte. Donant per resposta que se sentirien “malament, em faltarien el respecte” trobem el 35,63% de les noies, el 34,44% dels nois i el 20% de les persones transgènere.

Amb un percentatge també significatiu davant la resposta “molt malament, podrien assetjar-me” se senten identificades el 4,60% de les noies, el 18,89% dels nois i el 20% de les persones transgènere.

Per tant observem que si bé, gran part del jovent que ha respost té una actitud oberta i de respecte cap a la diversitat afectiva i/orientació sexual. En el supòsit de ser ells mateixos persones LGBTI, mostren preocupació i neguit davant la percepció de resposta dels altres respecte a la seva identitat personal.

7. Al teu institut sents insults com "maricon, marica, bollera, etc..."?

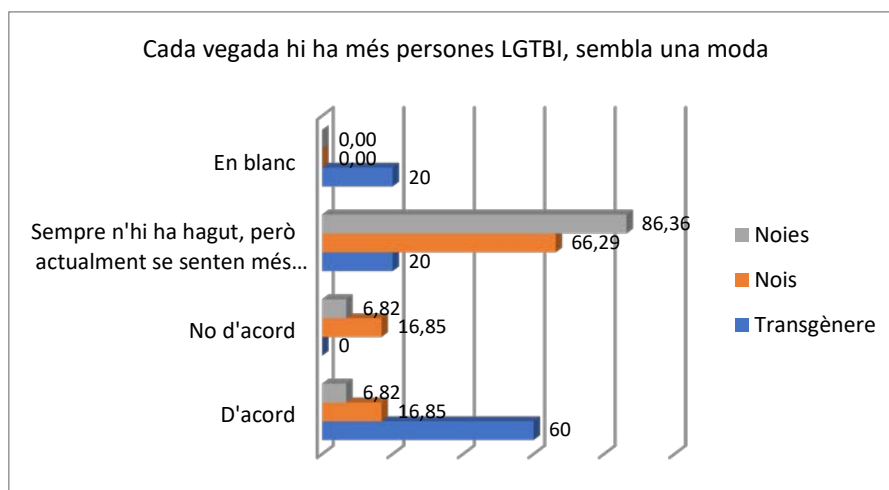
	Transgènere		Nois		Noies		Total
	nº	%	nº	%	nº	%	
No, perquè al meu institut no es tolera la LGBTIfòbia	0	0	10	11,24	9	10,23	19
Sí, algun cop	0	0	63	70,79	45	51,14	108
Sí, força sovint	1	25	16	17,98	33	37,50	50
En blanc	3	75	0	0,00	1	1,14	4
Total	4	100	89	100	88	100	181

En la majoria de les respostes es veu com se segueixen utilitzant aquest tipus d'insults per dirigir-se a persones LGBTI. A la pregunta si senten insults al centre, la resposta "Sí, força sovint" la donen el 37,50% de les noies, el 17,98% dels nois i el 25% de les persones transgènere. "Sí, algun cop", és la resposta que han contestat més nois, concretament el 70,79%, també la majoria de noies, el 51,14%.

8. Cada vegada hi ha més persones LGBTI, sembla una moda

	Transgènere		Nois		Noies		Total
	nº	%	nº	%	nº	%	
D'acord	3	60	15	16,85	6	6,82	24
No d'acord	0	0	15	16,85	6	6,82	21
Sempre n'hi ha hagut, però actualment se senten més lliures d'expressar-ho	1	20	59	66,29	76	86,36	135
En blanc	1	20	0	0,00	0	0,00	1
Total	5	100	89	100	88	100	181

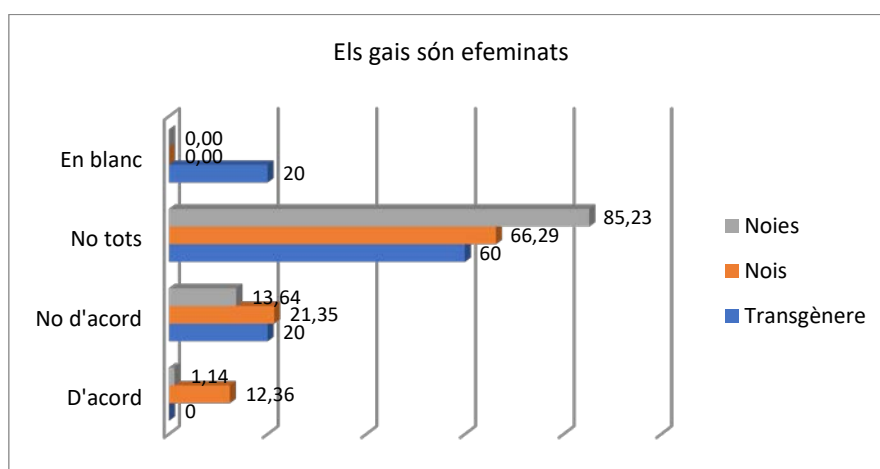

Tant els nois com les noies creuen que sempre hi ha hagut persones LGTBI però que actualment es poden expressar amb llibertat, concretament el 86,36% de les noies i el 66,29% dels nois ho creuen.

Però el 60% de les persones transgènere si estan d'acord amb l'afirmació que és una moda. Aquesta resposta crida l'atenció, caldria indagar una mica més en profunditat per conèixer les seves argumentacions.

9. Els gais són efeminats

	Transgènere		Nois		Noies		Total
	nº	%	nº	%	nº	%	
D'acord	0	0	11	12,36	1	1,14	12
No d'acord	1	20	19	21,35	12	13,64	32
No tots	3	60	59	66,29	75	85,23	137
En blanc	1	20	0	0,00	0	0,00	1
Total	5	100	89	100	88	100	182

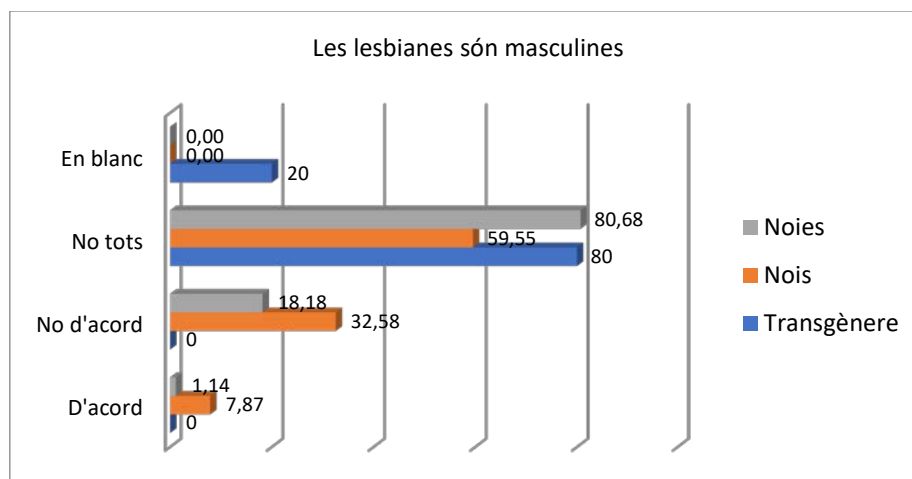

Davant el posicionament personal sobre l'afirmació que els gais són efeminats, la majoria de les persones enquestades no estan d'acord, si agrupem la resposta de "no tots" i "no d'acord", les dades ens diuen que el 98,87% de les noies, el 87,64% dels nois i el 80% de les persones transgènere, estan en desacord amb l'afirmació.

D'acord amb aquesta afirmació només trobem un 12,36% de nois i un 1,14% de noies.

10. Les lesbianes són masculines

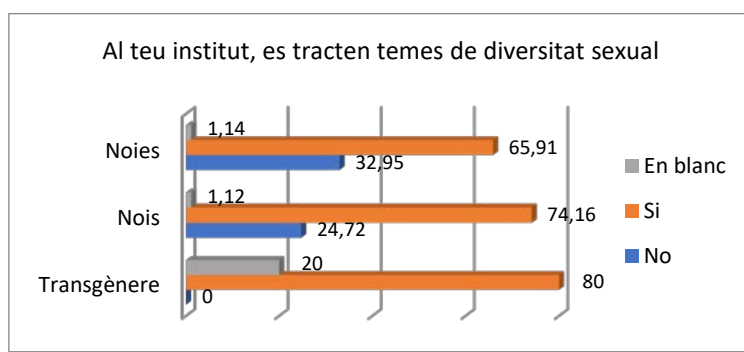
	Transgènere		Nois		Noies		Total
	nº	%	nº	%	nº	%	
D'acord	0	0	7	7,87	1	1,14	8
No d'acord	0	0	29	32,58	16	18,18	45
No tots	4	80	53	59,55	71	80,68	128
En blanc	1	20	0	0,00	0	0,00	1
Total	5	100	89	100	88	100	182

Les respostes a aquesta pregunta mostren un comportament similar a l'anterior, la majoria de les persones no estan d'acord amb l'afirmació, un total de 173 contesten no estar d'acord amb l'afirmació. Si considerem la variable sexe, podem veure com de nou, els nois mostren unes percepcions i opinions més estereotipades davant la realitat LGBTI, ja que són els que responen estar d'acord davant l'afirmació. Tot i això, cal dir que en termes absoluts són pocs, un total de 7 nois es mostren alineats amb l'afirmació.

11. Al teu institut, es tracten temes de diversitat sexual

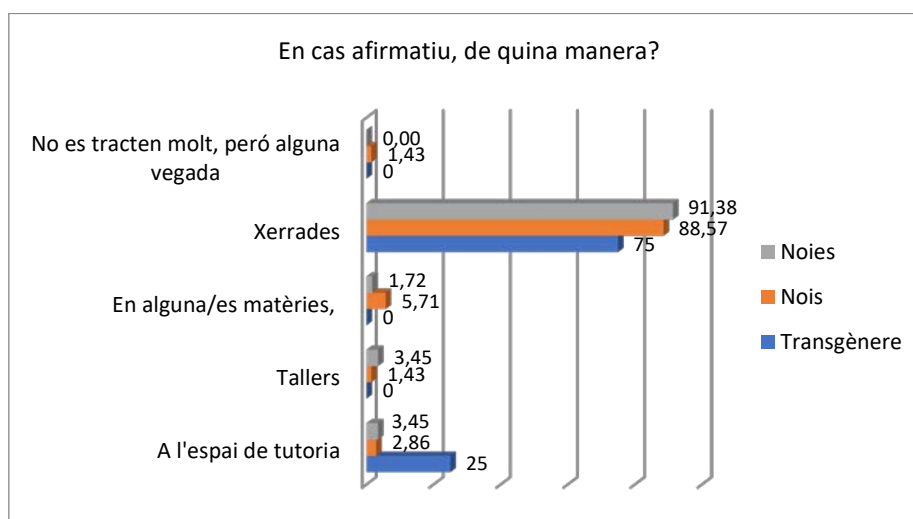
	Transgènere		Nois		Noies		Total
	nº	%	nº	%	nº	%	
No	0	0	22	24,72	29	32,95	51
Sí	4	80	66	74,16	58	65,91	128
En blanc	1	20	1	1,12	1	1,14	3
Total	5	100	89	100	88	100	182

La majoria de les persones han contestat afirmativament a la pregunta sobre si al seu centre es tracten temes de diversitat sexual. Un total de 128 diuen que sí que es tracten aquests temes, en termes relatius suposa el 70,32% del total. En quant el sexe, contesten que sí el 65,91% de les noies, el 74,16% dels nois i el 80% de persones transgènere.

12. En cas afirmatiu, de quina manera?

	Transgènere		Nois		Noies		Total
	nº	%	nº	%	nº	%	
A l'espai de tutoria	1	25	2	2,86	2	3,45	5
Tallers	0	0	1	1,43	2	3,45	3
En alguna/es matèries	0	0	4	5,71	1	1,72	5
Xerrades	3	75	62	88,57	53	91,38	118
No es tracten molt, però alguna vegada	0	0	1	1,43	0	0,00	1
Total	4	100	70	100,00	58	100,00	1

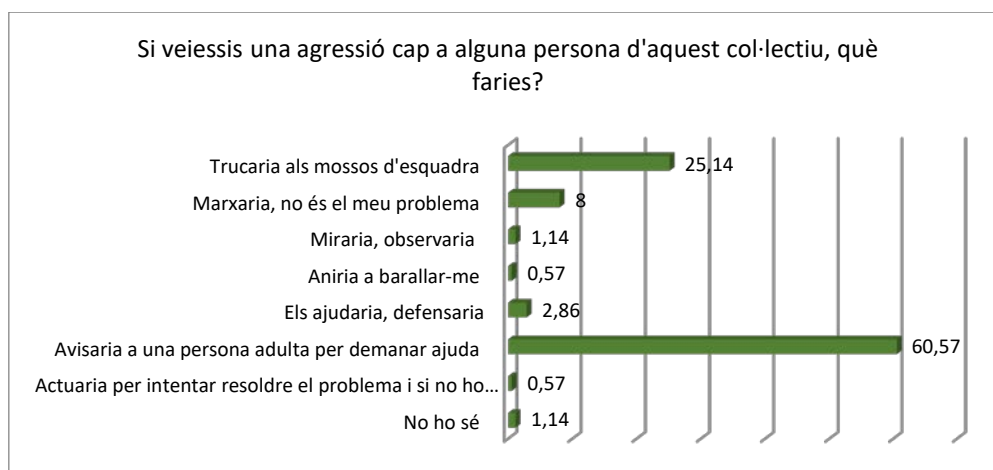

És majoritària la resposta que els temes de diversitat sexual al centre es tracten a través de xerrades, excepte un 25% de persones transgènere que han ressaltat que aquests temes s'han

abordat en el marc de les tutories, potser perquè els afecta de manera més directa i ho han hagut de tractar de manera personal i individualitzada.

13. Si veiéssiu una agressió cap a alguna persona d'aquest col·lectiu, que faríeu?

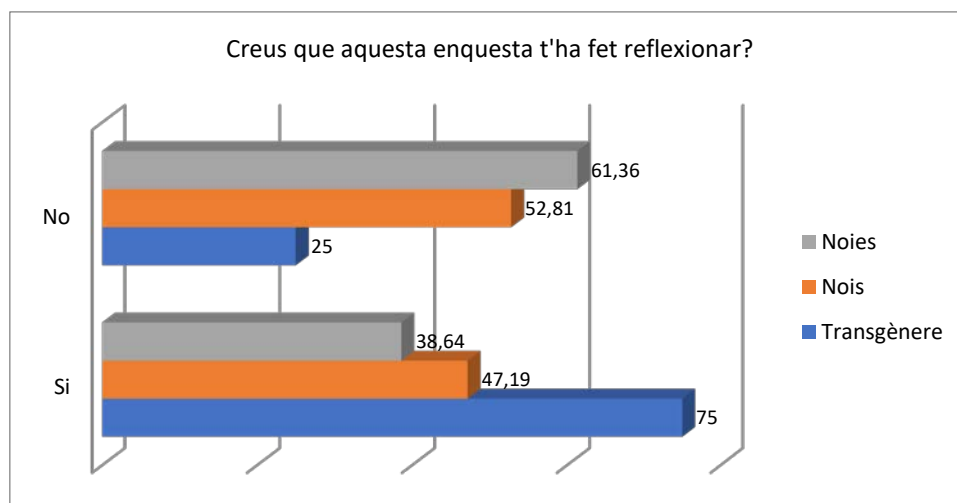
	Nº	%
Actuaria per intentar resoldre el problema i si no ho aconsegueixo avisaria a la policia o un adult	1	0,57
Avisaria a una persona adulta per demanar ajuda	106	60,57
Els ajudaria, defensaria	5	2,86
Aniria a barallar-me	1	0,57
Miraria, observaria	2	1,14
Marxaria, no és el meu problema	14	8,00
No ho sé	2	1,14
Trucaria als mossos d'esquadra	44	25,14
Total	175	100,00

En el cas de viure una situació conflictiva en la qual hi ha una agressió cap a una altra persona per un tema de LGBTIfòbia la majoria de persones actuarien intentant erradicar aquest fet, el 60,57% avisaria a una persona adulta demanant-li ajuda i el 25,14% trucaria als mossos d'esquadra. Només un 8% ha contestat que marxaria perquè no és el seu problema.

14. Creus que aquesta enquesta t'ha fet reflexionar?

	Transgènere		Nois		Noies	
	nº	%	nº	%	nº	%
Si	3	75	42	47,19	34	38,64
No	1	25	47	52,81	54	61,36
Total	4	100	89	100	88	100

A la pregunta de si l'enquesta realitzada els/les ha fet reflexionar, no hi ha una majoria destacable, el 61,36% de les noies creuen que no. Davant la resposta afirmativa destacar que el 75% de les persones transgènere si creuen que han reflexionat amb aquestes preguntes.

LES OPORTUNITATS:

Trajectòria comarcal en el desenvolupament de tallers d'educació i coeducació als centres d'ensenyament de diferents municipis de la comarca.

Destaquen alguns municipis amb més trajectòria i sensibilització al jovent.

Campanyes institucionals en col·laboració Ensenyament, Joventut i Igualtat, en l'àmbit comarcal per a prevenir les violències masclistes, la LGBTIfòbia i fomentar festes locals i espais d'oci nocturn lliure de violències. Talla amb els mals rotllos, T'han maleducat.

Accions formatives relacionades amb: salut, sexualitat i afectivitat, prevenció de la violència masclista, assetjament escolar, entre d'altres.

Percepcions positives i d'acceptació davant la diversitat afectiva i sexual del jovent en general segons es desprèn dels resultats de l'enquesta.

LES NECESSITATS:

Continuïtat en l'oferta formativa als centres d'ensenyaments.

Ampliar la formació i el suport en format de guies, materials, al professorat dels centres d'ensenyament.

Ampliar suport i tallers a les famílies via les AMPES.

Estendre la formació en coeducació i diversitat afectiva i sexual als espais educatius no formals.

Percepcions en general positives per part del jovent que ha contestat a l'enquesta tot i que es veu alguna diferència entre nois i noies. Els nois de vegades mostren respostes més estereotipades davant la realitat LGBTI.

També s'observa que, si bé en general, mostren actituds de respecte davant la diversitat afectiva i sexual, aquesta apertura no es veu reflectida en la mateixa mesura en el supòsit de ser ells/es LGBTI. La resposta en aquest cas mostra cert neguit i preocupació davant possibles faltes de respecte dels altres.

EIX 4. PARTICIPACIÓ I ACCIÓ SOCIAL

L'existència d'un activisme social del col·lectiu LGBTI al llarg dels anys ha permès arribar aconseguir més igualtat i una defensa eficaç dels seus drets que es tradueix actualment en millores socials, avenços polítics i legislatius, així com una major visibilització i reconeixement del col·lectiu. Tot i que encara queda molt camí per recórrer, és evident que el fet d'existir moviments associatius ha possibilitat la defensa conjunta i l'apoderament del col·lectiu LGBTI.

Ahora l'existència de moviment associatiu és clau per fomentar la relació entre iguals i generar xarxes de suport mutu i d'amistats. Conèixer altres persones LGBTI és una de les principals necessitats que es troben les persones, sobretot el jovent, quan pren consciència de la seva identitat. La disposició d'un espai de trobada entre iguals és una de les millors eines per visibilitzar i normalitzar el col·lectiu dins d'un territori.

Per això calen des de les institucions accions de promoció de l'associacionisme i donar-los veu a l'hora d'elaborar les polítiques locals.

NORMATIVA RELACIONADA

Capítol I. Òrgan participatiu i consultiu permanent.

Article 7. El Consell Nacional de Lesbianes, Gais, Bisexuals, Transgèneres i Intersexuals

1. Es crea el Consell Nacional de Lesbianes, Gais, Bisexuals, Transgèneres i Intersexuals, com un espai de participació ciutadana superior en matèria de drets i deures de les persones LGBTI i com a òrgan consultiu de les administracions catalanes que incideixen en aquest àmbit, sens perjudici de les funcions i les competències d'altres òrgans o ens que la legislació estableixi. En aquest Consell hi tenen representació les associacions que treballin principalment en favor dels drets de les persones LGBTI i persones i professionals que hagin destacat per llur tasca i expertesa en aquest àmbit.

2. El Consell Nacional de Lesbianes, Gais, Bisexuals, Transgèneres i Intersexuals s'adscriu al departament competent en matèria de no-discriminació de les persones LGBTI.

3. El Consell Nacional de Lesbianes, Gais, Bisexuals, Transgèneres i Intersexuals té representació en els òrgans de participació governamentals dels àmbits que són objecte d'aquesta llei que el Govern estableixi.

4.1. LA REALITAT COMARCAL

El Consell Comarcal de l'Alt Penedès es dota de diferents eines i òrgans de representació institucional i ciutadana, té diferents taules i comissions de treball establertes com a mecanismes de coordinació i treball col·laboratiu interdepartamental i intermunicipal.

Els Consells de Participació i/o les Comissions de treball estan formades per personal polític i tècnic, ens locals de la comarca i ciutadania, tant associada com individual. Les seves principals funcions són proposar, analitzar, debatre i fer el seguiment de les principals actuacions municipals objecte del seu àmbit temàtic i/o d'interès.

La composició i funcionament es regulen amb el seu reglament intern que reconeix les especificitats de cada consell.

D'altra banda, els diferents municipis que conformen la comarca compten amb un ample teixit associatiu.

ÒRGANS DE PARTICIPACIÓ DEL CONSELL COMARCAL

El més alt nivell de decisió compartida a escala política és el Consell d'Alcaldes.

El Consell d'Alcaldes és integrat pels alcaldes dels municipis de la comarca i ha de ser convocat pel president del consell comarcal perquè **informi el consell comarcal de les propostes que siguin d'interès per als municipis, abans de sotmetre-les a l'aprovació del ple**, d'acord amb el que estableixi el reglament orgànic del consell comarcal.¹¹

El Consell d'Alcaldes és un bon espai per a garantir aquest compromís envers les polítiques LGBTI. Es comenta que aquest espai seria un bon instrument per fer formació o almenys informar i presentar projectes de projecció comarcal. Caldria aprofitar aquest espai per fer difusió del SAI.

Un dels temes que s'ha de treballar molt és la conscienciació en l'àmbit polític, del personal polític de tota la comarca. La temàtica en sí mateixa pot suposar un hàndicap sobretot, perquè hi ha molt desconeixement, i el col·lectiu LGBTI ha estat molt estigmatitzat i històricament també ha estat associat als serveis socials, cal ampliar la mirada.

Un instrument que regula la conducta del personal amb alts càrrecs i del personal polític és el codi de conducta del Consell Comarcal de l'Alt Penedès. Aquest codi de conducta comú és el conjunt de regles ètiques que conformen un mínim estàndard ètic que els grups d'interès es comprometen a complir en la pràctica de les activitats incloses en l'àmbit objectiu del Registre de grups d'interès en què estan inscrits.

Aquest codi té dos objectius fonamentals:

- Establir els principis ètics que han de guiar l'actuació del personal amb alts càrrecs dels ens locals i les normes de conducta que se'n deriven.
- Determinar els principis de bon govern que han de servir per fomentar una millor actuació dels ens locals.

El codi marca a més els principis que regeixen l'actuació de les persones subjectes al mateix, en l'exercici de les seves funcions, seguint els principis de:

- Respecte als drets fonamentals i les llibertats públiques.
- Integritat i exemplaritat com a criteris essencials en l'exercici del seu càrrec i en benefici exclusiu dels interessos públics.
- Igualtat de tracte de totes les persones i la no-discriminació per raons de naixement, ètnia, gènere, opinió, diversitat funcional o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.

¹¹ Font: web del Consell Comarcal de l'Alt Penedès.

- Imparcialitat, independència i neutralitat, garantint les condicions necessàries per a una actuació independent i no condicionada per conflictes d'interessos.
- Responsabilitat i professionalitat en les seves actuacions.

DES DE L'ÀMBIT D'IGUALTAT també es contemplen diferents mecanismes de coordinació com ara:

El Fòrum de regidories d'igualtat de l'Alt Penedès que agrupa diferents dones regidores del conjunt dels ajuntaments de la comarca.

La Comissió d'Igualtat que vetlla pel desplegament de les polítiques d'igualtat a la comarca.

La Comissió del Protocol contra les violències masclistes.

Respecte a les POLÍTIQUES LGBTI ja hem fet esment de les comissions que s'han creat per tal de portar a terme un treball coordinat i transversal:

Comissió LGBTI interdepartamental on participen diferents professionals de les àrees del Consell Comarcal.

A la comarca, també s'ha creat la Comissió LGBTI amb agents de salut, policia, Serveis Socials, cultura dels diferents ajuntaments que conformen la comarca. De fet són les mateixes persones que formen part del circuit d'atenció a la violència de gènere, tot i que les convocatòries seran el mateix dia, tindran espais separats.

JOVENTUT

Taula Tècnica Comarcal de Joventut (TTC)

Està formada pel personal tècnic de joventut de disset municipis de l'Alt Penedès, set d'ells amb conveni de professionals compartits de joventut amb el CCAP, i vuit d'ells amb conveni de programes comarcals compartits de joventut. Els municipis en conveni són: Avinyonet del Penedès, Les Cabanyes, La Granada, Mediona, Olesa de Bonesvalls, Pacs del Penedès, el Pla del Penedès, Puigdàlber, St. Cugat Sescarrigues, St. Martí Sarroca, St. Sadurní d'Anoia, Sta. Margarida i els Monjos, Subirats, Torrelavit i Torrelles de Foix. El nombre d'ajuntaments en conveni es pot ampliar en qualsevol moment, però actualment la TTC està formada per tècnics/ques de joventut de tots aquests ajuntaments. En el marc d'aquesta taula es coordinen polítiques i s'exposen noves necessitats, a més s'han consensuat i unificat els protocols d'orientació i assessorament en cas que una persona jove sol·liciti suport per temes com: drogues, orientació acadèmica, inserció laboral, accés a un habitatge, violència de gènere, maltractament, adolescència en risc, salut en general. Segons els mateixos tècnics/ques de joventut, fa molts anys que s'està treballant en xarxa tant en l'àmbit d'equipaments com en l'àmbit tècnic, perquè hi ha una voluntat clara per a treballar conjuntament per la millora de les polítiques de joventut.

SERVEIS SOCIALS

Consell de la Gent Gran de l'Alt Penedès

El **Consell de la Gent Gran de l'Alt Penedès** és un consell sectorial de participació creat pel Consell Comarcal. És un **òrgan de consulta i participació** de la gent gran de l'Alt Penedès.

Està format per persones grans nomenades per cadascuna de les entitats i/o associacions de gent gran de la comarca i per persones representatives dels municipis.

Podem constatar per tant, l'existència de diferents espais de coordinació i impuls de les polítiques a la comarca. Alguns d'aquests de caràcter específic i altres més transversals. Des d'aquesta perspectiva seria interessant que dins de cada consell, comissió, taula de treball es consideri de manera transversal la mirada de LGBTI.

4.2. ASSOCIACIONISME LGBTI A LA COMARCA

La comarca de l'Alt Penedès conformada per 27 municipis compta amb una gran diversitat d'entitats i associacions que conformen un actiu i fort teixit associatiu.

De la revisió dels portals web on es fan públiques les entitats enregistrades, s'observa que la majoria de les entitats són de tipus cultural. Existeixen un grup divers d'entitats culturals que organitzen activitats al voltant de diferents eixos temàtics com ara colles de diables, dracs, dansaires, geganters, de balls diversos, així entitats de teatre i culturals en general. D'altra banda existeixen també força entitats de caràcter esportiu.

Entitats de dones també n'hi ha a diferents municipis, de les quals destaca Sant Sadurní d'Anoia amb un total de 7 entitats o grups de dones enregistrats. D'altra banda trobem entitats veïnals, Ampes i d'altres de tipus polític i assistencial.

No hem trobat però, cap associació en defensa dels drets de les persones LGBTI a tota la comarca. Tot i això, al marc dels grups i entrevistes realitzades, s'apunta que molts grups de gent jove té arrels feministes i que van organitzant accions de caràcter reivindicatiu pels drets de les persones LGBTI, com ara les diades internacionals.

*Participació: no hi ha cap entitat específica LGBTI.
Altres entitats sí, antisistema, que van fent cosetes, dia de l'orgull...
El moviment LGBTI ha estat lligat i secundat des del feminisme.*

Malgrat aquestes accions puntuals i grups que fan accions puntuals, la realitat és que costa molt agrupar a les persones i crear una entitat estable. De fet, s'apunta de nou el control social existent i el "sexili" que fa que moltes persones LGBTI marxien a viure fora de la comarca.

*Moltes persones marxen a les ciutats i per tant és difícil tenir un grup estable per crear una associació.
Des de sempre ens hem col·ligat amb moviment feminista. A Mediona van començar a treballar des del gènere per anar ampliant la mirada.*

Entitats com espais de participació i socialització

Als espais de participació s'ha posat també sobre la taula, la importància de poder comptar amb un grup de referència, d'iguals, on puguin anar, parlar i compartir temps lliure.

El fet de poder compartir amb altres persones i disposar d'un espai és considerat per tant un recurs important per poder transitar per aquesta etapa amb confiança i seguretat.

A alguns municipis aquest espai físic de trobada sol ser l'espai jove. Alguns dels municipis més sensibilitzats amb la realitat LGBTI ja procuren treballar des de l'espai jove la diversitat afectiva i sexual i el respecte cap a la diferència.

Des de la taula de joventut i també en el marc dels tallers a les escoles s'està treballant aquest àmbit.

Altres espais i entitats des de les quals es podria incloure la mirada LGBTI són les de caràcter esportiu i l'àmbit cultural i de festes majors.

En relació a les entitats culturals, són moltes les que desenvolupen activitats als municipis de la comarca, i per la majoria de les persones consultades és un àmbit on ja és habitual treballar aquesta diversitat.

Sí que es pensa que en l'àmbit esportiu caldrà fer accions per sensibilitzar a la ciutadania sobre el respecte a la diversitat sexual i afectiva així com el reconeixement i visibilització del col·lectiu LGBTI.

De la consulta documental s'observa que el Consell Comarcal promou diferents activitats i subvencions adreçades a entitats de la comarca, als àmbits esportius i culturals, com per exemple la convocatòria de premis i subvencions per a l'organització d'activitats esportives i de promoció de l'esport, que podrien incloure alguna clàusula relativa a la diversitat afectiva-sexual. Així com aprofitar el que ja s'està treballant des del Consell Esportiu per al foment de valors dins de la pràctica esportiva i incorporar la realitat LGBTI.

CONSELL ESPORTIU DE L'ALT PENEDÈS
TARGETA VERDA I DINAMITZADORS/ES DE JOC: un programa per difondre els valors de l'esport en els Jocs Esportius Escolars, anomenada TARGETA VERDA PEL JOC NET. Dintre d'aquest programa es va canviar el rol de les persones àrbitres, que es van convertir en dinamitzador/es i educador/es de joc valorant les actuacions més destacades, tan individuals com dels equips i del públic.

Des d'aquest àmbit es podria fer alguna acció perquè incorporin aquesta mirada en les seves activitats.

Monitors/es esportius i LGBTI – entrenadors/es és molt important comptar amb referents. Foment de la pràctica esportiva.
Es podrien fer accions de sensibilització als clubs esportius, en general hi ha mancança en aspectes educatius, equips petits.

També ha estat apuntada la necessitat de prestar especial atenció a les festes majors, no només per garantir unes festes lliures de sexisme i contra la LGBTIfòbia sinó també com espai reivindicatiu i de visibilització del col·lectiu LGBTI.

Festes populars, cada any a la festa de les gitanes es fa una fotografia per visibilitzar un tema social. En l'àmbit cultural en general hi ha més sensibilització.

4.3. ACCIÓ SOCIAL

Els serveis socials de base del Consell Comarcal presten serveis al conjunt de municipis de la comarca, excepte el municipi de Vilafranca del Penedès.

Aquesta prestació de serveis es configura al voltant de:

- El treball individual i familiar
- El servei d'atenció domiciliària

- El servei de teleassistència
- Programa d'atenció a la dependència
- Serveis especialitzats: Servei d'atenció especial a la infància i l'adolescència, Servei d'integració familiar en família extensa, Servei d'informació i d'atenció a les dones i Servei de psicologia infantil, Punt de trobada i Servei de transport adaptat.

La tècnica del SAI està adscrita al servei de Serveis Socials i comparteix la seva jornada de treball entre Serveis Socials, Servei d'Igualtat i Servei d'Atenció Integral.

D'altra banda existeix la figura de l'equip d'educador/es social que fan tasques d'atenció i suport a famílies i població infantil i adolescent als diferents municipis de la comarca. La seva feina educadora té com àmbits d'intervenció les famílies, la infància, també als CEIPS i IES.

A les escoles s'han detectat casos d'infants LGBTI amb els quals es treballa de manera coordinada amb les escoles i amb la família. Alguna de les educadores consultades considera que el centre escolar és un bon punt de detecció. Cal per tant abordar de manera coordinada amb la família i l'escola els casos d'infància LGBTI que es puguin detectar.

De fet, un dels eixos d'actuació de Serveis Socials és el de treballar per educar en la igualtat. Un dels eixos de treball important és el de les famílies. Des d'aquesta perspectiva es considera que el SAI pot fer una bona feina d'acompanyament a les famílies, ja que la detecció vindrà des de Serveis Socials en molts casos.

Als espais de consulta habilitats en aquest procés es comparteix l'opinió de la importància de prestar especial atenció durant l'etapa de la infància i l'adolescència de joves LGBTI. Sobretot en el cas de nens i nenes transsexuals, ja que en aquesta etapa és crucial el suport del jove o infant per part de la seva família, suport que sovint no troben en el grup d'amistats. Ha estat també apuntada la necessitat de sensibilitzar i treballar molt amb les famílies, ja que moltes d'elles també desconeixen com han d'actuar.

Per a les famílies a l'inici suposa una preocupació important. Però cal fugir del paternalisme, normalitzar, és l'etapa ideal, de petits.

Així mateix, es valora convenient treballar a les escoles ja des de les etapes de primària i amb el professorat, ja que és una manera de fer prevenció.

Hi ha poca formació entre el professorat, sobretot, ara s'està treballant més als IES, però també s'ha de fer formació des de primària.

Molts joves, a l'adolescència és l'etapa de canvis, per això cal treballar abans, és molt més "chungu" l'etapa de l'adolescència si ningú comprèn que passa o com abordar-la...

Important conèixer la realitat intersexuals. Cal parlar de la interseccionalitat, de la diversitat familiar, també ajuda molt.

Es parla de la importància de treballar la diversitat familiar, no només des de la realitat de nens/es LGBTI sinó també com fills/es de pares o mares LGBTI.

Treballar des de la diversitat familiar és molt important.

Alguns dels espais on es podria abordar la realitat LGBTI des dels Serveis Socials serien:

Els/les professionals de Serveis Socials consultats/des han apuntat diferents espais i accions des dels que es podria començar a incloure la perspectiva LGBTI.

Un d'aquests espais podrien ser els grups de capacitació de pares i mares amb infants d'entre 11 i 12 anys organitzats des de serveis socials per treballar valors i hàbits. Aquests cursos podrien ser un bon espai per abordar la realitat LGBTI.

També es podria incloure aquest tema al cicle de xerrades adreçades a famílies que es realitzen 3 cops per any.

D'altra banda, es considera que des de les escoles, i en les activitats esportives també cal treballar per a la visibilització de les persones LGBTI, com ara la gestió dels canviadors als equipaments esportius. De fet, es comenta que alguna escola sí que ha eliminat etiquetes dels lavabos.

Així mateix, un altre espai on es creu que podria ser interessant incorporar aquesta perspectiva és al cicle de xerrades promogudes des del Consell consultiu de la gent gran.

Hi ha un Consell consultiu de gent gran, que organitzen xerrades, perquè no parlar de diversitat sexual? També molts avis i àvies cuiden dels infants, ...

Una possible resistència o dificultat que es poden trobar els i les professionals de Serveis Socials és la de comptar amb la confiança suficient perquè una persona LGBTI s'adrexi a un/a professional que no coneix i li expliqui les seves problemàtiques, dificultats, vulnerabilitat... és a dir, que el SAI, potser, es trobarà amb aquesta resistència. Es considera que no hi ha tanta gent apoderada per poder obrir-se. Cal per tant, generar aquest espai proper i de confiança. Així com apoderar a les mateixes persones LGBTI.

Aquesta dificultat deriva del fet que la majoria dels pobles – municipis de la comarca són molt petits i el control social està molt present. Per tant, caldrà molt acompanyament emocional perquè es puguin obrir, explicar i creure que són persones "mereixedores de...".

LES OPORTUNITATS:	LES NECESSITATS:
Grups informals feministes i de població jove molt actius on s'inclou la mirada LGBTI.	Fomentar l'associacionisme LGBTI. Eines i recursos.
Projectes d'impuls a la dinamització del jovent des del Consell Comarcal.	Atenció a les persones LGBTI en situació de vulnerabilitat econòmica i social.
Serveis Socials comarcals que donen suport a famílies i centres escolars mitjançant la figura de l'educador/a.	Atenció a les diferents etapes vitals: infància i adolescència, vida adulta i gent gran.
Intervencions amb famílies i escoles per l'abordatge de casos LGBTI.	Incorporació de la perspectiva LGBTI als diferents òrgans de participació comarcal.
El SAI es configura en un servei de detecció de necessitats.	Incorporar accions per visibilitzar la realitat LGBTI al món esportiu, cultural.

EIX 5. DRETS LABORALS

L'accés al mercat laboral i la independència econòmica és un dret fonamental de totes les persones. Malgrat aquest dret universal i fonamental per tal de poder viure una vida plena i autònoma, la realitat ens mostra que són moltes les desigualtats i discriminacions que continuen produint-se en relació a l'accés i el manteniment de la feina al mercat laboral així com en relació a les condicions de treball.

Diferents estudis mostren com encara continuen múltiples discriminacions envers certs grups de població amb determinats factors de caràcter estructural. Les dades estadístiques mostren com les taxes d'atur són més altes per les dones, per exemple. També mostren com l'origen i l'edat són factors que condicionen les trajectòries vitals de moltes persones. A aquests factors de discriminació, cal afegir la identitat de gènere i/o orientació sexual. Tot i ser anticonstitucional, la realitat és tossuda mostrant que la igualtat d'oportunitats no està assolida.

Dins del col·lectiu de persones LGBTI, les persones transsexuals són les que més dificultats troben per accedir al mercat laboral, per les discriminacions que pateixen així com per qüestions administratives, ja que moltes no han fet el trànsit o estan en procés de fer-ho i no tenen reconegut el canvi de nom als documents d'identitat. Així mateix, existeix una cultura empresarial on romanen molts prejudicis i estigmes envers les persones transsexuals que dissuadeixen a l'empresariat de la seva contractació, i per tant, queden sovint excloses dels processos de selecció. Aquest fet les aboca sovint al treball sexual amb les conseqüències que aquesta decisió comporta.

Són tres els factors que incideixen en les oportunitats de trobar feina per al col·lectiu LGBTI: l'accés al mercat de treball de dones transsexuals, la discriminació per LGTBfòbia en el lloc de treball i les condicions de treball de moltes dones trans i homes trans que exerceixen el treball sexual.

Un altre element que es manté i reproduïx a l'àmbit laboral és la cultura empresarial que no deixa de ser un reflex de la societat heteropatriarcal en què estem immersos i que continua reforçant el model binari dels sexes davant el qual i envers la diversitat sexual poden donar-se situacions d'assetjament sexual i/o per identitat de gènere o orientació sexual. Davant els que calen protocols d'actuació i prevenció dins de les empreses.

NORMATIVA DE REFERÈNCIA:

L'article 21 de la Llei de 2014, obliga a les administracions públiques a la vigilància sobre el dret de les persones LGBTI a no ser discriminades per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere i adoptar mesures per prevenir i actuar davant aquestes discriminacions. La Llei marca la necessitat d'impulsar actuacions de difusió i sensibilització dins de les empreses per a garantir la igualtat d'oportunitats en l'accés i les condicions de treball. A les administracions públiques les insta a adaptar i millorar els serveis públics d'ocupació i d'inserció laboral incorporant aquesta perspectiva LGBTI, incorporant criteris d'igualtat a les convocatòries de subvenció pública, com ara les clàusules socials, així com realitzar campanyes de sensibilització adreçades a les empreses i els sindicats. Així com la disposició de protocols d'actuació contra la discriminació per raó d'identitat de gènere, orientació sexual i/o expressió de gènere.

5.1. EINES I RECURSOS INSTITUCIONALS PER PREVENIR L'ASSETJAMENT SEXUAL I/O PER RAÓ DE GÈNERE I/O ORIENTACIÓ SEXUAL.

El Consell Comarcal de l'Alt Penedès té aprovat un protocol intern de prevenció i actuació davant de possibles casos d'assetjament sexual i/o per raó de gènere. De la seva revisió s'observa que principalment va adreçat a combatre i intervenir davant de l'assetjament sexual i/o per raó de gènere, fent principalment referència tan en l'àmbit normatiu com pel que fa a les conductes que es consideren assetjament sexual, a la llei d'igualtat efectiva de dones i homes del 2015.

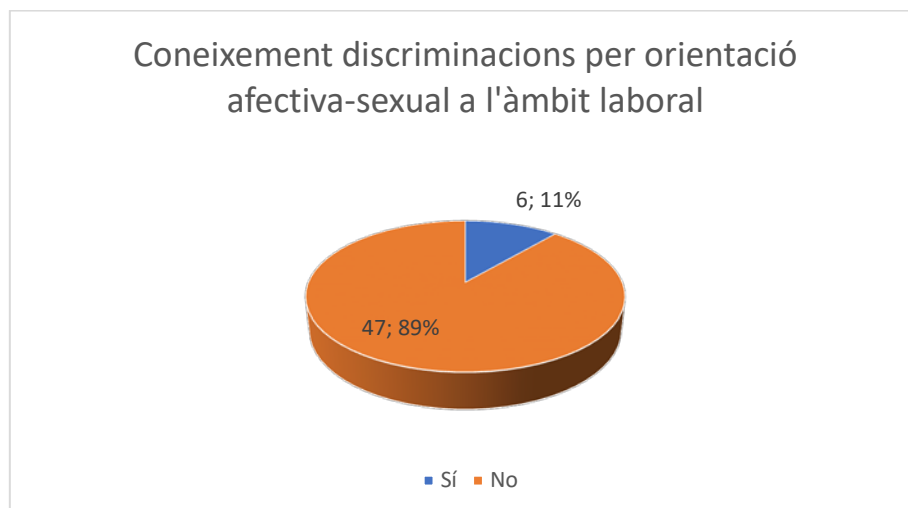
Des del servei de Recursos Humans, i concretament des del Servei de Prevenció del Consell Comarcal, s'apunta que el protocol intern contra l'assetjament sexual es va treballar conjuntament amb el servei d'igualtat. Inicialment aquest protocol s'ha realitzat des de la perspectiva d'igualtat de gènere, tot i que es considera que cal ampliar la mirada i incloure la perspectiva LGBTI.

Aquest protocol es considera una bona eina també per sensibilitzar i prevenir conductes i comportaments discriminatoris envers la diversitat afectiva i sexual. Tot i que en general no es donen aquestes situacions, les persones consultades apunten alguna vegada es pot sentir algun comentari masclista, tot i que es constata que les persones ho fan de manera inconscient i no intencionada, però que cal vigilar i prevenir.

A nivell quotidià es molt freqüent sentir comentaris, verbalitzar temes que cal treballar, fer atenció i cura i per tant cal ajudar a visibilitzar, reconèixer i veure com es pot canviar també l'ús del llenguatge.

Que ningú pugui sentir-se incòmode seria la fita, si la institució va fent canvis, a poc a poc la realitat es va transformant.

En l'enquesta realitzada per personal de diferents ajuntaments, davant la pregunta si coneixen algun cas de discriminació per orientació afectiva-sexual a l'àmbit laboral, la majoria de les respostes són negatives, un 89% del total de les 54 persones que han contestat al qüestionari diuen no tenir coneixement de cap cas. En el cas contrari, són 6 persones les que coneixen algun cas de discriminació en l'àmbit laboral que afecta persones LGBTI.

5.2. PROGRAMES I PROJECTES DE FOMENT DE L'OCUPACIÓ

Des del Consell Comarcal de l'Alt Penedès es despleguen diferents programes i serveis de promoció de l'ocupació a la comarca.

Des de la Xarxa Xaloc, es presta atenció a les persones que sol·liciten ocupació (informació, orientació, assessorament, derivació a altres serveis i intermediació laboral) dissenyant itineraris personals d'inserció i assessorant en la recerca activa d'ocupació.

Alguns dels programes d'ocupació a la comarca són:

- **Programa Joves per l'Ocupació.** Amb l'objectiu de millorar l'ocupabilitat, facilitar la inserció laboral dels joves a les empreses i fomentar el retorn dels joves al sistema educatiu
- **Programa Fem Ocupació per Joves.** Per a persones joves de 18 a 30 anys que es trobin en les següents circumstàncies: persones en situació d'atur inscrites a l'Oficina de Treball, sense qualificació *especialitzada*, amb el nivell mínim de l'ESO assolit i amb experiència professional prioritàriament
- **Programa de Col·laboració Social.** Destinat a persones perceptores de subsidis d'atur per portar a terme accions d'utilitat social i en benefici de la comunitat.
- **Programa Mesures Actives d'Inserció - MARMÍ.** Incrementar el grau d'ocupabilitat i la inserció laboral de les persones destinatàries de la renda mínima d'inserció.
- **Programes de Formació i Treball.** Que té per objectiu facilitar un lloc de treball a persones en situació d'atur amb dificultats especials per a la inserció laboral i alhora desenvolupar les obres i/o serveis d'interès general.
- **Programa mixt de Formació i Treball** per a persones preceptores de RMI. Programa adreçat a persones amb especial vulnerabilitat econòmica i social. Durant el 2016 van participar 9 ajuntaments i 13 persones van ser contractades sota aquest programa.
- **Programa mixt de Formació treball per persones de més de 45 anys:** programa adreçat a persones en situació d'atur que han esgotat la prestació. Cada persona participant rep un contracte de 6 mesos i 90 hores de formació professionalitzadora. L'any 2016 van participar un total de 13 municipis i es van realitzar un total de 14 contractes.
- **Programa de Cohesió Social.** Amb l'objectiu de lluitar contra l'exclusió social, desenvolupant tasques o feines d'interès social a través de serveis socials de base. L'any 2016 van ser contractades 5 persones.

5.3. APORTACIONS DE LES PERSONES CONSULTADES

Dins d'aquests programes i serveis s'hauria d'incorporar la mirada LGBTI fent formació al personal professional dels serveis així com realitzant accions de sensibilització a l'empresariat sobre les dificultats i necessitats d'ocupació de les persones LGBTI.

Treballar per conèixer la seva realitat i veure també quins són els prejudicis... les empreses estan disposades a facilitar permisos a persones trans que estan en procés de transició per visites mèdiques?

De fet als espais de consulta activats es considera que en general no creuen que es donen molts problemes d'inserció entre les persones lesbianes i gais, i bisexuals. Tot i això es reconeix que

les persones transsexuals que es trobin en procés de trànsit o encara no tinguin reconegut formalment el seu nom sentit poden tenir més dificultats.

Accés ocupació, pot ser que les persones que fan selecció tinguin dificultats davant la realitat trans.

En general la resta les persones LGBTI no tenen molts problemes en l'accés al mercat laboral, més bé potser els problemes poden venir de comentaris informals.

Tema de DNI suposa moltes dificultats. Aboquen a moltes persones trans a la prostitució.

Lesbianes i gais no tant problema, tot i que també és una mena de loteria.

Procediments administratius: s'està lluitant per canviar el tema de sexe i evitar posar caselles.

LES OPORTUNITATS:	LES NECESSITATS:
<p>Trajectòria comarcal en el desplegament de Programes de foment de l'ocupació per a persones amb dificultats d'inserció laboral.</p> <p>Protocol intern per a la prevenció i actuació davant l'assetjament sexual i per raó de gènere.</p>	<p>Formació al personal tècnic d'ocupació en LGBTI.</p> <p>Programes de foment de l'ocupació adreçats a persones LGBTI (per ex. Plans d'Ocupació).</p> <p>Revisió del Protocol d'assetjament sexual a la feina i actualització segons la realitat LGBTI.</p> <p>Campanya adreçada a les empreses i empreses de selecció dels municipis de la comarca sobre la realitat LGBTI.</p>

EIX 6. SALUT

Segons l'article 16 de la Llei 11/2014, en referència a l'Àrea de Salut, el sistema sanitari de Catalunya ha d'incorporar la perspectiva de gènere i ha de tenir en compte les necessitats específiques de les persones LGTBI, amb la finalitat de garantir-los el dret a rebre l'atenció sanitària i gaudir dels serveis de salut en condicions objectives d'igualtat.

Tenint en compte la llei i que des del 2013 el sistema de serveis socials de la comarca i el sistema de salut de l'Alt Penedès, treballen conjuntament per tal d'oferir una atenció integrada a la ciutadania, es planteja:

- a) Donar a conèixer, sensibilitzar als professionals sanitaris sobre la realitat LGTBI i el servei d'atenció integral de la comarca.
- b) Formació sobre diversitat afectiva- sexual a personal sanitari.

Tot es realitzaria dins el marc que estableix l'Àrea LGTBI de la Generalitat de Catalunya.

**PLA D'ACCIÓ COMARCAL
LGBTI
2018-2021**

1. FINALITAT I OBJECTIUS GENERALS

El Pla LGBTI de la comarca de l'Alt Penedès té per finalitat contribuir a la construcció d'una comarca sensible a la realitat del col·lectiu LGBTI, respectant i assumint la diversitat afectiva sexual de les persones i lluitant contra les discriminacions que pateix el col·lectiu en diferents àmbits de la vida social, cultural, econòmica i política.

A tal fi aquest pla planteja una estratègia d'intervenció orientada a promoure polítiques comarcals LGBTI que es puguin adaptar a les diferents realitats dels municipis que conformen la comarca. El Pla s'estructura en 6 eixos d'intervenció per tal de donar resposta a les necessitats específiques de les persones LGBTI però sobretot per tal de generar una ciutadania més justa, solidària i respectuosa amb la diversitat. Cada eix d'intervenció vol incidir en àmbits de participació social, cultural, laboral, on encara persisteixen discriminacions i desigualtats per raó de sexe, orientació sexual, identitat de gènere i/o expressió de gènere.

Els objectius generals del Pla LGBTI es concreten en:

- Disposar dels recursos i mecanismes necessaris per comunicar, coordinar i desenvolupar les polítiques LGBTI en l'àmbit comarcal incorporant la transversalitat com a estratègia metodològica.
- Promoure accions de sensibilització i prevenció de la lgbtifòbia perquè als espais públics dels municipis de la comarca les persones LGBTI puguin expressar la seva diversitat afectiva sexual de manera natural i segura.
- Desenvolupar accions formatives i de sensibilització envers la diversitat afectiva i sexual adreçades als centres educatius de la comarca.
- Promoure l'apoderament individual i col·lectiu de les persones LGBTI fomentant la seva participació i visibilització a diferents àmbits d'intervenció.
- Donar a conèixer les problemàtiques en l'accés al mercat laboral del col·lectiu LGBTI i difondre mecanismes que vetllin per a la defensa i garantia de la igualtat dels seus drets laborals.
- Incorporar les necessitats específiques de les persones LGTBI a l'àmbit de la salut, proporcionant als professionals sanitaris de la comarca d'informació dels recursos existents així com realitzant accions de sensibilització i formació sobre la realitat LGBTI.

Requeriments de base per aconseguir una bona implementació del Pla Comarcal LGBTI

És important remarcar la importància que té la disposició de recursos i responsabilitats per tal de garantir el correcte desenvolupament del Pla Comarcal LGBTI. Cal delimitar les responsabilitats i funcions dels nivells polítics i tècnics per tirar endavant el conjunt d'accions contemplades. Així mateix, cal destinar els recursos necessaris per fer-lo efectiu. Alguns elements o condicionants previs són:

- **Voluntat política i compromís** al nivell més alt de la presa de decisions.
- **Sensibilització i coneixement de les especificitats de les persones LGBTI** de totes les persones implicades i destinatàries del pla comarcal.

- **Implicació de les diferents àrees o serveis del Consell Comarcal** per portar a terme un treball transversal.
- Disposició de **recursos econòmics, de temps, de capacitat tècnica i política.**
- **Proporcionar recursos, formació i eines** per integrar la dimensió LGBTI de manera transversal a la gestió quotidiana de les polítiques locals i comarcals.
- **Difusió i valorització** dels resultats de les accions desenvolupades com element clau de projecció i de rendibilitat dels esforços invertits.

2. PLA D'ACCIÓ 2018-2021:

El Pla d'Acció LGBTI per a la comarca de l'Alt Penedès s'articula en **6 eixos estratègics i 8 línies d'actuació:**

EIX 1.	IMPULS DE LES POLÍTIQUES LGBTI A LA COMARCA DE L'ALT PENEDÈS
OBJECTIU GENERAL	Disposar dels recursos i mecanismes necessaris per comunicar, coordinar i desenvolupar les polítiques LGBTI en l'àmbit comarcal incorporant la transversalitat com a estratègia metodològica.
LÍNIES D'ACTUACIÓ	Línia 1.1: Recursos per comunicar i projectar el compromís de la comarca envers les polítiques LGBTI i disposició de recursos per a la implementació. Línia 1.2: Difusió, comunicació i projecció del compromís institucional envers les polítiques LGBTI en el Consell Comarcal i entre els municipis de la comarca.

EIX 2.	SENSIBILITZACIÓ CIUTADANA I LLUITA CONTRA LA LGBTIfòbia
OBJECTIU GENERAL	Promoure accions de sensibilització i prevenció de la lgbtifòbia perquè als espais públics dels municipis de la comarca les persones LGBTI puguin expressar la seva diversitat afectiva sexual de manera natural i segura.
LÍNIES D'ACTUACIÓ	Línia 2.1: Dispositiu d'atenció comarcal per a la intervenció integral de les persones LGBTI. Línia 2.2: Accions de sensibilització i prevenció adreçades a la ciutadania per a combatre la LGBTIfòbia.

EIX 3.	SENSIBILITZACIÓ I FORMACIÓ A LA COMUNITAT EDUCATIVA
OBJECTIU GENERAL	Desenvolupar accions formatives i de sensibilització envers la diversitat afectiva i sexual adreçades als centres educatius de la comarca.
LÍNIES D'ACTUACIÓ	Línia 3.1: Recursos per a la comunitat educativa en matèria d'educació afectiva sexual.

EIX 4.	FOMENT DE L'APODERAMENT I LA PARTICIPACIÓ SOCIAL DE LES PERSONES LGBTI
OBJECTIU GENERAL	Promoure l'apoderament individual i col·lectiu de les persones LGBTI fomentant la seva participació i visibilització a diferents àmbits d'intervenció.
LÍNIES D'ACTUACIÓ	Línia 4.1: Recursos i accions per donar suport i visibilització de la realitat LGBTI als grups informals i entitats socials de la comarca.

EIX 5.	RECONEIXEMENT DELS DRETS LABORALS DE LES PERSONES LGBTI
OBJECTIU GENERAL	Donar a conèixer les problemàtiques en l'accés al mercat laboral del col·lectiu LGBTI i difondre mecanismes que vetllin per a la defensa i garantia de la igualtat dels seus drets laborals.
LÍNIES D'ACTUACIÓ	Línia 5.1: Recursos i eines per a la igualtat de drets laborals de les persones LGBTI.

EIX 6.	ATENCIÓ A LES ESPECIFICITATS DE SALUT DE LES PERSONES LGBTI
OBJECTIU GENERAL	Incorporar les necessitats específiques de les persones LGTBI a l'àmbit de la salut, proporcionant als professionals sanitaris de la comarca d'informació dels recursos existents així com realitzant accions de sensibilització i formació sobre la realitat LGBTI.
LÍNIES D'ACTUACIÓ	Línia 6.1: Accions d'informació, sensibilització i formació als professionals sanitaris de la comarca.

EIX 1. IMPULS DE LES POLÍTIQUES LGBTI A LA COMARCA DE L'ALT PENEDÈS

Aquest eix té per objectiu principal desplegar els condicionants previs que asseguraran una efectiva implementació del Pla Comarcal LGBTI.

Parlem de la disposició de recursos tan humans com econòmics assignats al Pla, però també de les eines i procediments de caràcter organitzatiu necessaris per a garantir una bona planificació.

Tanmateix, aquest primer eix és la base per a consolidar i projectar el compromís institucional per al desplegament de les polítiques LGBTI a la comarca. L'aprovació del Pla en el Ple del Consell Comarcal, com a màxim òrgan de responsabilitat política, es considera el primer pas perquè aquest pla es pugui assumir de manera compartida.

Cal per tant projectar i difondre aquest compromís polític, així com disposar de les eines de comunicació pertinents per tal de donar a conèixer el Pla i els resultats del seu desplegament. D'altra banda, caldrà dotar al personal municipal, tan polític com tècnic d'un marc conceptual i normatiu per tal de poder dissenyar polítiques locals que considerin les especificitats de la realitat LGBTI.

EIX 1. IMPULS DE LES POLÍTIQUES LGBTI A LA COMARCA DE L'ALT PENEDÈS

Objectiu general: Disposar dels recursos i mecanismes necessaris per comunicar, coordinar i desenvolupar les polítiques LGBTI en l'àmbit comarcal incorporant la transversalitat com a estratègia metodològica.

ACCIONS

ACCIONS	2018	2019	2020	2021	RESULTATS
Línia 1.1. Recursos per comunicar i projectar el compromís de la comarca envers les polítiques LGBTI i disposició de recursos per a la implementació.					
Protocol de funcionament de la Comissió LGBTI interdepartamental del Consell Comarcal per impulsar i fer el seguiment del pla comarcal.					1 Comissió interdepartamental creada i model de funcionament.
Pla de treball anual, coordinació, transversalitat, seguiment i avaluació del Pla LGBTI (fitxes recollida informació, eines, informes...).					Document amb el Pla de Seguiment i eines i registres 1 memòria anual seguiment
Comissió LGBTI intermunicipal per al desplegament i seguiment a escala local.					1 comissió intercomarcal
Previsió i planificació dels Recursos Econòmics i Humans necessaris per a una òptima implementació del Pla LGBTI.					Dotació pressupostària i humana
Servei Comarcal d'Atenció Integral: Atenció, difusió, suport i acompanyament.					SAI en funcionament
Línia 1.2. Difusió, comunicació i projecció del compromís institucional envers les polítiques LGBTI en el Consell Comarcal i entre els municipis de la comarca.					
Informació i comunicació al Consell d'Alcaldes del Pla LGBTI i aprovació pel Ple del CCAP.					Aprovació Ple
Inclusió i difusió del Pla LGBTI a la web Consell Comarcal.					Díptics i comunicacions externes: web municipal i altres mitjans
Comunicació i difusió resum del Pla LGBTI al conjunt de la plantilla/àrees de Consell Comarcal.					Document/díptic resum pla i distribució plantilla
Comunicació i difusió resum del Pla LGBTI als municipis de la comarca.					Presentacions del Pla LGBTI als municipis de la comarca
Revisió del Codi Ètic i incorporació perspectiva LGBTI des de la Comissió d'Ètica del Consell Comarcal.					Incorporació perspectiva LGBTI comissió d'ètica

Revisió i adaptació dels aplicatius informàtics del Consell Comarcal per a la Inclusió de la perspectiva LGBTI als registres de personal de RRHH i documents institucionals (Casella Altres, altres identitats gènere, nom sentit...).					Documents, registres, bases dades revisades i actualitzades: Carnet biblioteques, targeta sanitària, altres
Sensibilització al conjunt de la plantilla del Consell Comarcal: Formació en LGBTI, conceptes bàsics i legislació vigent; deure d'intervenció etc.					Accions formatives anuals
Formació al cos polític i tècnic dels Ajuntaments de la comarca en LGBTI.					Accions formatives anuals
Distribució i formació del Protocol de Deure d'intervenció al personal que treballa a l'Administració (Consell Comarcal i Ajuntaments).					Ubicació Protocol intranet Consell Comarcal, Distribució – comunicació municipis
Projecció del compromís amb la realitat LGBTI en els diferents documents i elements comunicacionals del Consell Comarcal: documents institucionals, web corporativa...					Documents revisats: Conveni col·lectiu, PAM, pla d'acollida...
Incorporació clàusules LGBTI en la contractació pública.					Bases contractació Pública amb perspectiva LGBTI
Espai LGBTI a la web del Consell Comarcal per a la visibilització i projecció del compromís institucional amb les persones LGBTI (informació SAI, compromís polític...).					Espai LGBTI a la Web amb notícies, documents...

Indicadors	
Comissió LGBTI interdepartamental (CC) i Comissió intermunicipal SAI en funcionament, recursos, accions, atencions, derivacions...	Persones que conformen la Comissió de Seguiment, núm. de reunions, funcionament intern, etc. Pressupost anual destinat al Pla, RRHH
Pla de seguiment i avaluació, registres i fitxes de seguiment comunes. Acta aprovació Consell d'Alcaldes, núm. accions i tipologia de materials de comunicació i difusió del Pla LGBTI nivell intern/municipis comarca. Documents institucionals que projecten compromís polítiques LGBTI	Nombre de notícies de l'evolució del Pla LGBTI Nombre d'aplicatius informàtics i documents, registres revisats i actualitzats a persones LGBTI. Nombre accions formatives i perfil de les persones participants. Nombre de concursos amb clàusules LGBTI, resolució.
Agents responsables i implicats	
Agent responsable: Conselleria Benestar Social i atenció Persones Tècnica referent LGBTI	Agents implicats: Comissió interdepartamental del Consell Comarcal, Comissió intermunicipal LGBTI Diferents regidors/es dels ajuntaments de la comarca. Àrees i/o serveis del Consell Comarcal: OAC, Comunicació, informàtica, altres.

EIX 2: SENSIBILITZACIÓ CIUTADANA I LLUITA CONTRA LA LGBTI fòbia

Des d'aquest eix es vol contribuir a generar uns espais públics lliures de comportaments LGBTIfòbics, garantint a les persones LGBTI l'expressió lliure de la seva afectivitat amb seguretat.

Per això calen compromisos institucionals fermes i posicionaments clars que mostrin la repulsa contra qualsevol comportament d'aquest tipus. L'administració ha de vetllar per a garantir unes societats respectuoses amb la diversitat afectiva sexual. Per això, cal que disposi dels mecanismes i protocols pertinents per tal de denunciar aquests tipus de comportaments, alhora que ha d'educar la ciutadania en valors de respecte envers la diversitat.

Aquest eix d'intervenció recull un seguit d'accions que busquen disposar de procediments, serveis i protocols d'atenció, denúncia i acompanyament en aquestes situacions a les persones LGBTI.

Així mateix, vol fer visible a la ciutadania la realitat que envolta les persones LGBTI i les discriminacions que encara pateixen per tal de sensibilitzar i generar una comarca respectuosa amb la diversitat afectiva sexual de les persones.

EIX 2: SENSIBILITZACIÓ CIUTADANA I LLUITA CONTRA LA LGBTIfòbia

Objectiu general: Promoure accions de sensibilització i prevenció de la lgbtifòbia perquè als espais públics dels municipis de la comarca les persones LGBTI puguin expressar la seva diversitat afectiva sexual de manera natural i segura.

ACCIONS

ACCIONS	2018	2019	2020	2021	RESULTATS
Línia 2.1: Dispositius d'atenció comarcals per a la intervenció integral de les persones LGBTI.					
Campanya de difusió i comunicació del SAI als mitjans de comunicació comarcal i locals (butlletins municipals)					Accions de difusió, aparicions en mitjans de comunicació, etc.
SAI: Atenció, assessorament, suport, recursos per a l'apoderament persones LGBTI.					Atenció, acompanyament derivació, orientació de persones LGBTI i familiars, Tallers d'apoderament.
SAI – anàlisi de viabilitat per oferir un servei itinerant per municipis.					Servei SAI Itinerant
Línia 2.2. Accions de sensibilització i prevenció adreçades a la ciutadania per a combatre la LGBTIfòbia.					
Protocol Comarcal de festes Majors lliures de LGBTIfòbia – Punts Mòbils de Salut.					Protocol en actiu
Adhesió dels municipis al Protocol comarcal.					Festes locals amb protocol actiu
Campanyes institucionals per visibilitzar, reconèixer els drets de les persones LGBTI i lluitar contra la LGBTIfòbia: Cartells, segell Comarcal de reconeixement realitat LGBTI, Convocatòries de Premis amb mirada LGBTI, Fires Locals (Cervesa, vi...).					Actes institucionals: elements comunicació – Díptics, cartels Segell ...
Diades Internacionals de visibilització i reconeixement dels drets persones LGBTI.					Diades internacionals 28 de juny, altres,

Indicadors de realització i de resultats	
<p>Nombre d'accions de difusió, d'aparicions en mitjans de comunicació, butlletins informatius...</p> <p>Tipologia d'acció de difusió i impacte (jornades, diades, campanyes, etc.)</p> <p>Entitats socials i privades col·laboradores – adherides a les campanyes – accions de visibilització i reconeixement, convocatòries de premis amb perspectiva LGBTI...</p>	<p>Nombre d'atencions realitzades en el SAI, accions realitzades, derivacions, tallers, atenció itinerant per municipis.</p> <p>Protocol festes major en funcionament, resultats, atencions...</p>
Agents responsables i implicats	
<p>Agent responsable: Conselleria Benestar Social – Servei d'Igualtat Tècnica Comarcal Referent LGBTI</p>	<p>Agents implicats: Comissió LGBTI interdepartamental Consell Comarcal, intermunicipal. Ajuntaments de la comarca. Departament de Comunicació, mitjans de comunicació local, Joventut, Policia Local, entitats socials dels municipis.</p>

EIX 3. SENSIBILITZACIÓ I FORMACIÓ A LA COMUNITAT EDUCATIVA

Des del Servei de Joventut del Consell Comarcal de l'Alt Penedès es realitzen diferents intervencions als centres educatius dels municipis de la comarca per tal de sensibilitzar a la població adolescent envers el respecte de la diversitat afectiva sexual i prevenir conductes masclistes i lgbtifòbiques.

Així mateix, des del Servei d'Atenció Integral s'ha començat a explorar les percepcions del jovent dels diferents instituts de la comarca envers la realitat LGBTI mitjançant la realització d'una enquesta. Els primers resultats destaquen que el jovent es mostra força respectuós respecte a la diversitat afectiva sexual, tot i que davant la identitat de gènere no heteronormativa mostra certa preocupació i neguit envers les possibles reaccions dels iguals (manca de respecte, insults, agressions, etc.).

És per tant fonamental continuar treballant als centres educatius des d'aquesta perspectiva en cada etapa i amb tota la comunitat educativa. De fet, el rol del professorat com a principal detector d'aquest tipus de comportaments és clau per poder actuar i sobretot preveure l'assetjament escolar. Per tant, cal que els centres manifestin un fort compromís per evitar aquests comportaments, alhora que disposin d'eines i recursos per poder intervenir.

Tanmateix, cal treballar amb el conjunt de la comunitat educativa, alumnat, professorat i també amb les famílies, a través de les associacions familiars per tal de consensuar i treballar de manera coordinada. Així mateix, aquesta prevenció s'ha de fer extensiva a les entitats que treballen a l'àmbit de l'educació no formal.

Aquest eix engloba un seguit d'accions que busquen continuar oferint recursos formatius adreçats a tota la comunitat educativa de la comarca.

EIX 3. SENSIBILITZACIÓ I FORMACIÓ A LA COMUNITAT EDUCATIVA

Objectiu general: Desenvolupar accions formatives i de sensibilització envers la diversitat afectiva i sexual adreçades als centres educatius de la comarca

ACCIONS

ACCIONS	2018	2019	2020	2021	RESULTATS
Línia 3.1. Recursos per a la comunitat educativa en matèria d'educació afectiva sexual.					
Continuïtat dels tallers d'educació afectiva sexual i diversitat als centres d'ensenyament de la comarca (diferents etapes educatives).					Tallers, xerrades diversitat afectiva sexual als centres educatius
Recopilar un Fons bibliogràfic i difusió de materials, guies de recursos, dinàmiques adreçats al professorat.					Carpeta – maleta pedagògica amb material de difusió i formació per a la diversitat afectiva sexual disponible per al professorat dels centres
Continuïtat de l'explotació de l'estudi sobre les percepcions del jovent dels IES de la comarca envers la realitat LGBTI.					Explotació i anàlisi qüestionaris.
Elaboració Informe i Presentació.					Elaboració informe de situació Presentació Comarcal
Xerrades – formació adreçada a les AMPEs /AFAs dels centres d'ensenyament de la comarca.					2 xerrades anuals
Formació en temes LGBTI a les entitats socials, esplais, centres oberts, clubs esportius, entitats de lleure de la comarca.					Accions formatives entitats esportives i de lleure (esplais, casals, etc.)

Indicadors de realització i de resultats	
<p>Nombre de tallers realitzats a les escoles. Impacte alumnat, quantitatiu – qualitatiu.</p> <p>Accions realitzades amb el professorat – comunitat educativa. Impacte professorat quantitatiu – qualitatiu.</p> <p>Nombre de xerrades adreçades AFAs, continguts, persones assistents.</p>	<p>Fons documental disponible per al professorat.</p> <p>Estudi percepcions del jovent dels IES de la comarca envers la realitat LGBTI.</p> <p>Presentació de l'estudi.</p>
Agents responsables i implicats	
<p>Agent responsable:</p> <p>Conselleria Benestar Social – Servei d'Igualtat.</p> <p>Referent Tècnica LGBTI</p>	<p>Agents implicats:</p> <p>Comissió Interdepartamental, Comissió Intermunicipal LGBTI.</p> <p>Joventut, Educació.</p> <p>Agents educatius dels municipis de la comarca: centres ensenyament, personal docent, famílies.</p> <p>Entitats de lleure i esportives.</p> <p>Consorti educatiu Infància en risc (Centres Oberts).</p>

EIX 4. FOMENT DE L'APODERAMENT I LA PARTICIPACIÓ SOCIAL DE LES PERSONES LGBTI

L'existència de moviments associatius i d'un activisme social per a la defensa dels drets de les persones LGBTI ha estat cabdal per tal d'aconseguir el seu reconeixement polític i social.

A la comarca de l'Alt Penedès es constata una manca d'associacions específiques que defensin els drets de les persones LGBTI, tot i que sí que existeixen altres col·lectius de defensa de drets humans, com ara col·lectius feministes, que històricament han assumit també la defensa de les persones LGBTI.

L'existència d'un activisme a la comarca pot contribuir a la visibilització del col·lectiu LGBTI, aspecte que totes les persones consultades consideren clau per tal de normalitzar la diversitat afectiva sexual. Per tant, cal reforçar i generar espais on les persones LGBTI puguin trobar-se i compartir inquietuds i projectes, a més de fer visible la realitat LGBTI als diferents àmbits de participació social, cultural, esportiva entre d'altres.

Aquest eix recull un seguit d'accions que tenen per objectiu afavorir la creació d'espais per a persones LGBTI alhora que busca implicar les diferents àrees institucionals (esports, cultura, joventut, etc.) per tal que incorporin la mirada LGBTI en les seves actuacions. També recull accions adreçades a les entitats culturals i esportives per a promoure unes pràctiques esportives, culturals, i d'oci inclusives i respectuoses amb la diversitat afectiva sexual.

EIX 4. FOMENT DE L'APODERAMENT I LA PARTICIPACIÓ SOCIAL DE LES PERSONES LGBTI

Objectiu general: Promoure l'apoderament individual i col·lectiu de les persones LGBTI fomentant la participació i visibilització en diferents àmbits d'intervenció.

ACCIONS

ACCIONS	2018	2019	2020	2021	RESULTATS
Línia 4.1: Recursos i accions per donar suport i visibilització de la realitat LGBTI als grups informals i entitats socials de la comarca.					
Acompanyament i dinamització de grups formals – informals LGBTI a nivell local.					Acompanyament grups LGBTI
Afavorir espais de trobada intermunicipal entre grups formals – informals d'activisme social (feminisme, LGBTI) – Creació de Xarxes.					1 jornada comarcal d'intercanvi
Afavorir espais de trobada persones LGBTI des del SAI.					Creació 1 grup LGBTI
Implicació d'entitats socials dels municipis per a la col·laboració conjunta a favor de la inclusió de la perspectiva LGBTI en les seves actuacions: pràctica esportiva, oci, cultura, espais d'oci, balls – "tango queer", xerrades, etc.).					Entitats socials, esportives, cultures que incorporen mirada LGBTI programacions
Revisió del Consell Comarcal de l'Esport des de la perspectiva LGBTI i fer-lo extensiu als clubs esportius de la comarca.					Inclusió mirada LGBTI als documents, actes esportius promoguts pel Consell Esport comarcal
Programació cultural dels ajuntaments de la comarca amb perspectiva LGBTI: Cinefòrum, teatre, etc., visibilitzant la realitat LGBTI.					Actes culturals que incloguin programació LGBTI
Fons bibliogràfic LGBTI a les biblioteques municipals de la comarca					1 fons bibliogràfic a les biblioteques
Acció Social: inclusió perspectiva LGBTI en l'atenció social de Serveis Socials: Protocols d'atenció – recepció i d'acollida amb perspectiva LGBTI (programes d'atenció col·lectius en exclusió, detecció, derivació SAI,					Protocols d'atenció SS amb perspectiva LGBTI

Treballadors/es familiars, etc.).					
Suport des del SAI als Serveis Socials per a l'atenció -acollida de famílies amb infants, joves, atenció persones grans LGBTI: formació del personal d'atenció primària, atenció interseccionalitat – cultura, ètnia, religió, exclusió econòmica, etc.					Accions de suport i visibilització col·lectius persones LGBTI vulnerables socialment: persones grans, famílies en situació excussió, persones adultes, etc.
Inclusió de temes LGBTI al Cicle de Xerrades dels Serveis Socials: Accions de capacitatció de les famílies, gent gran, salut i LGBTI.					Xerrades LGBTI

Indicadors de realització i de resultats	
<p>Nombre d'accions orientades a promoure l'associacionisme LGBTI: persones participants, accions realitzades, acords.</p> <p>Jornada comarcal grups formals- informals LGBTI.</p> <p>Nombre i tipologia d'entitats implicades en accions de visibilització i atenció LGBTI.</p> <p>Actes culturals programats amb perspectiva LGBTI.</p> <p>Accions de reconeixement i visibilització realitat LGBTI al món esportiu.</p>	<p>Tallers d'apoderament persones LGBTI realitzats des del SAI.</p> <p>Persones LGBTI participants tallers.</p> <p>Persones LGBTI ateses des de Serveis Socials i derivades SAI.</p> <p>Protocols d'atenció Serveis Socials que incorporen mirada LGBTI.</p> <p>Xerrades des de Serveis Socials que inclouen temes LGBTI (famílies, gent gran, salut, etc.).</p>
Agents responsables i implicats	
<p>Agent responsable:</p> <p>Conselleria Benestar Social – Servei d'Igualtat. Referent Tècnica LGBTI</p>	<p>Agents implicats:</p> <p>Comissió interdepartamental LGBTI/ Comissió Intermunicipal Serveis Socials Cultura Esports Consell Comarcal Esport Consell Gent Gran Entitats de lleure, oci, culturals i esportives de la ciutat.</p>

EIX 5. RECONeixEMENT DELS DRETS LABORALS DE LES PERSONES LGBTI

Les discriminacions que poden patir les persones LGBTI en el mercat de treball no són molt visibles ni evidents, tot i que encara persisteixen comportaments i comentaris de caràcter més subtil que poden fer que les persones LGBTI se sentin interpel·lades i incòmodes.

La realitat de les persones transgènere és més complexa i sí que poden patir situacions de discriminació directa sobretot en el cas de no haver fet el trànsit cap a la identitat sentida.

La cultura empresarial encara reproduïx els condicionants derivats de la societat heteronormativa i patriarcal en la qual s'insereix.

Malgrat l'accés al treball com a dret universal i fonamental per tal de viure una vida plena i autònoma, la realitat ens mostra que són moltes les desigualtats i discriminacions que continuen produint-se i que per tant cal abordar-les des del Pla Comarcal LGBTI.

Aquest eix inclou accions de sensibilització i comunicació envers aquesta realitat així com preveu l'establiment dels protocols pertinents per a garantir que no es produeixin cap tipus de discriminació en l'àmbit laboral per raó de sexe, d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere.

EIX 5. RECONeixEMENT DELS DRETS LABORALS DE LES PERSONES LGBTI

Objectiu general: Donar a conèixer les problemàtiques en l'accés al mercat laboral del col·lectiu LGBTI i difondre mecanismes que vetllin per a la defensa i garantia de la igualtat dels seus drets laborals.

ACCIONS

Accions	2018	2019	2020	2021	RESULTATS
Línia 5.1: Recursos i eines per a la igualtat de drets laborals de les persones LGBTI.					
Revisió i actualització del Protocol intern Consell Comarcal d'assetjament sexual per raó de sexe, gènere i diversitat afectiva-sexual.					Protocol actualitzat i en funcionament
Incorporació de la perspectiva LGBTI als Protocols contra l'assetjament sexual i per raó de gènere als ajuntaments de la comarca.					Ajuntaments de la comarca amb Protocol revisat
Coordinació entre el SAI i els dispositius d'inserció comarcal per al disseny de programes de foment de l'ocupació de persones LGBTI: plans d'ocupació, orientació, formació, etc.					Programes d'inserció laboral incorporant perspectiva LGBTI
Campanya de sensibilització en les empreses de la comarca sobre la realitat LGBTI i l'ocupació (empreses, ETTs, empreses selecció, etc.).					1 Acció: jornada, campanya, formació, etc.

Indicadors de realització i de resultats

Nombre de denúncies i activació del protocol assetjament per raó de sexe, gènere, diversitat afectiva sexual.	Nombre d'ajuntaments amb el Protocol contra l'assetjament sexual i/o per raó de gènere i inclusió LGBTI.
Persones LGBTI participants als dispositius d'inserció, programes – plans d'ocupació i beneficiaris LGBTI.	Jornada de sensibilització adreçada a l'empresariat: temàtica, persones assistents, elements de comunicació i difusió, etc.

Agents responsables i implicats

Agent responsable: Conselleria Benestar Social – Servei d'Igualtat. Tècnica Referent LGBTI.	Agents implicats: Comissió Interdepartamental LGBTI/ Comissió Intermunicipal LGBTI. Servei Ocupació, Servei RRHH dels ajuntaments de la comarca. Empreses de la comarca.
--	--

EIX 6. ATENCIÓ A LES ESPECIFICITATS DE SALUT DE LES PERSONES LGBTI

Segons l'article 16 de la Llei 11/2014, en referència a l'Àrea de Salut, el sistema sanitari de Catalunya ha d'incorporar la perspectiva de gènere i ha de tenir en compte les necessitats específiques de les persones LGBTI, amb la finalitat de garantir-los el dret a rebre l'atenció sanitària i gaudir dels serveis de salut en condicions objectives d'igualtat.

Tenint en compte la llei, i que des del 2013, el sistema de serveis socials de la comarca i el sistema de salut de l'Alt Penedès treballen conjuntament per tal d'oferir una atenció integrada a la ciutadania, es planteja:

- a) Donar a conèixer i sensibilitzar als professionals sanitaris sobre la realitat LGBTI i el servei d'atenció integral de la comarca.
- b) Formació sobre diversitat afectiva-sexual a personal sanitari.

Tot es realitzarà dins el marc que estableix l'Àrea LGBTI de la Generalitat de Catalunya.

EIX 6. ATENCIÓ A LES NECESSITATS ESPECÍFIQUES DE SALUT DE LES PERSONES LGBTI

Objectiu general: Incorporar les necessitats específiques de les persones LGTBI a l'àmbit de la salut, proporcionant als professionals sanitaris de la comarca informació dels recursos existents així com realitzant accions de sensibilització i formació sobre la realitat LGBTI.

ACCIONS

Accions	2018	2019	2020	2021	RESULTATS
Línia 6.1: Accions d'informació, sensibilització i formació als professionals sanitaris de la comarca.					
Accions d'informació i presentació del SAI als serveis de salut de la comarca (CAPS).					Reunions informatives i de presentació a nivell municipal
Establir canals de comunicació i col·laboració (derivació, seguiment) entre el SAI i professionals de la salut de la comarca.					Establiment de canals d'informació i col·laboració
Identificar el grau de coneixement i necessitats formatives en matèria de LGBTI.					Mapa de necessitats formatives
Accions de formació al personal sanitari de la comarca en matèria normativa, conceptual i realitat de les persones LGBTI					Realització d'accions formatives

Indicadors de realització i de resultats

Nombre de reunions de presentació i nombre de personal sanitari informats del SAI.	Nombre d'accions formatives realitzades i nombre de persones formades.
Nombre de reunions de seguiment, col·laboracions i derivacions establertes entre el SAI i els CAPs.	

Agents responsables i implicats

Agent responsable:	Agents implicats:
Conselleria Benestar Social – Servei d'Igualtat. Tècnica Referent LGBTI - SAI	Comissió Interdepartamental LGBTI/ Comissió Intermunicipal LGBTI. Servei de Salut – personal professional sanitari de la comarca.

GLOSSARI¹²

Bisexual: Fa referència a una persona que es pot “sentir atreta emocionalment i sexualment per persones de més d’un sexe” (Tackács,2006).

Cisgènere (o cis): Fa referència a una persona que no és trans, és a dir, que s’identifica amb la identitat de gènere que li ha estat assignada en néixer.

L’expressió de gènere: És “l’expressió d’un mateix com a dona o com a home (o tots dos o cap d’ells) en la presentació externa o l’aparença a través del comportament, la indumentària, el pentinat, la veu, els trets físics, etc.” (Takács,2006). L’expressió de gènere es veu notablement condicionada per les expectatives socials que les persones tenen sobre com s’han comportat els homes i les dones. L’expressió de gènere no ha de ser fixa ni ha de coincidir necessàriament amb el sexe o la identitat de gènere de la persona.

La identitat de gènere: “Fa referència a l’experiència de gènere que una persona sent internament i individualment, que pot coincidir o no, amb el sexe assignat en néixer, i comprèn la percepció personal del cos (que pot comportar si així s’escull lliurement, la modificació de l’aparença a través de la medicina, la cirurgia o altres mitjans) i altres expressions de gènere, incloent-hi la indumentària, el llenguatge i la gestualitat. La identitat de gènere no és el mateix que l’orientació sexual, i les persones transsexuals es poden identificar com a heterosexuals, bisexuals o homosexuals” (FRA, 2009).

L’heteronormativitat es defineix com el reforç que s’observa, per part de moltes institucions socials, de determinades creences sobre el suposat paral·lelisme entre sexe, gènere i sexualitat, el qual es dona per fet. Algunes d’aquestes creences són: la idea que les persones classifiquen en dues categories complementàries diferents: home i dona, que les relacions sexuals i conjugals només són normals si es donen entre persones de sexes diferents; que les relacions íntimes entre persones del mateix sexe no tenen valor sexual; o que a cada sexe li corresponen un rol natural a la vida.

L’heterosexualitat és l’atracció emocional, romàntica o sexual envers les persones del sexe oposat.

L’homofòbia “és la por o l’aversion irracional contra l’homosexualitat i contra les persones lesbianes, gais o bisexuals (LGB) basada en prejudici” (FRA,2009).

L’homosexualitat és l’atracció emocional, romàntica o sexual envers les persones del mateix sexe.

Les persones intersexuals o amb DDS (diversitats del desenvolupament sexual) són persones que presenten una combinació intermèdia o atípica de trets físics, que s’atribueixen a homes i dones, com ara una combinació poc freqüent de cromosomes, variabilitat genètica o gonadal o diferències sexuals congènites.

¹² Glossari estret de la “Guia per a l’elaboració de plans locals LGBT”I, Col·lecció Eines, ODLGTBI; Fundació Surt; UVic, Diputació de Barcelona, 2017

Lesbofòbia és la por o l'aversion irracional contra les dones lesbianes.

LGBTI és l'acrònim que es fa servir per fer referència col·lectivament a les persones lesbianes, gais, bisexuals, trans o intersexuals.

L'orientació sexual fa referència a "la capacitat d'atracció emocional, afectiva i sexual profunda de les persones envers persones d'un altre gènere del mateix gènere o de més d'un gènere, així com les relacions íntimes i sexuals que hi estableixen"(FRA, 2009).

Les persones trans són persones amb una identitat de gènere diferent del gènere assignat en néixer i que poden dur a terme canvis corporals (quirúrgics, hormonals, etc.) per adequar-se a la imatge corporal socialment establerta en funció del seu gènere sentit. Les dones trans (o transfemenines) han nascut en un cos masculí i se senten dones, mentre que els homes trans (o trans masculins) canvien de dona a home.

La transfòbia es pot descriure com la por irracional a la no conformitat de gènere o a la transgressió de gènere, com ara la por o l'aversion a les dones masculines, els homes femenins, les persones cross dressers, trans o d'altres que no s'adien amb els estereotips de gènere.

La transsexualitat descriu el fet que un individu s'identifiqui amb el gènere oposat al gènere que li ha estat assignat socialment d'acord amb els seus trets sexuals.

Queer: persona que no subscriu la divisió binària tradicional dels gèneres i rebutja d'identificar-se amb un home o amb una dona o amb una orientació sexual específica.

BIBLIOGRAFIA

- Coll-Planas, Gerard. Contra l'homofòbia: polítiques locals d'igualtat per raó d'orientació sexual i d'identitat de gènere: llibre blanc europeu. Barcelona: Ajuntament de Barcelona. Direcció de Drets Civils, 2011.
- Cuando digo intersex. Un diálogo introductorio a la intersexualidad. Entrevista a Mauro Cabral y Gabriel Benzur. en Córdoba, Argentina, entre enero y febrero del año 2005.
- Diagnòstic de les diferents realitats, posicionaments i demandes de la població intersexual /amb DSD (diferències del desenvolupament sexual) a Barcelona. Àrea de Drets de Ciutadania, Participació i Transparència Direcció de Feminismes i LGTBI. Ajuntament de Barcelona. 2016.
- Estat de LGBTI-fòbia a Catalunya. 2017. Observatori Català de l'homofòbia.
- Estudi sobre l'impacte del bullying per lgbifòbia a l'institut Bellvitge. Observatori contra l'homofòbia, Institut de Bellvitge i Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat.
- Guia per a l'elaboració de plans locals LGBTI, Col·lecció Eines, ODLGTBI; Fundació Surt; UVic, Diputació de Barcelona, 2017.
- Guia per treballar la diversitat afectiva i sexual i de gènere. Steiles LGBTIQ taldea. 2015.
- Guia para madres y padres de personas transgénero y transexuales. AMPGIL. Barcelona, 2013.
- Guia per treballar la diversitat sexual i de gènere. IAC Intersindical Alternativa de Catalunya. Steilas, 2015.
- Homos i Heteros. Anderastas y Ginerastas. Joserra Landarroitajauregui. Isexus. 2014.
- Intersecciones: cuerpos y sexualidades en la encrucijada. Raquel (Lucas) Platero (Ed). Ediciones Bellaterra.
- Llei 11/2014 per a del 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia.
- Missé, Miquel. Transsexualitats: altres mirades possibles. Barcelona: UOC, 2012.
- Osona, una comarca amb tots els colors. Pla marc per la igualtat per raó d'orientació sexual i identitat de gènere a Osona. Gerard Coll-Planas (direcció) Belén Herrero Sánchez Grup d'Estudis de gènere. Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya.
- Otra Perspectiva: sexo sentido y sexo deseado. Joserra Landarroitajauregui. Editorial Síntesis.
- Pam a pam, Coeduquem. Quadern pedagògic per al professorat del cicle formatiu de grau superior d'educació infantil (material didàctic). Associació Candela, Institut Català de les Dones, Generalitat de Catalunya, 2015.
- Pla Comarcal d'Igualtat de Gènere. Consell Comarcal de l'Alt Penedès.
- Pla Interdepartamental per a la no discriminació de les persones homosexuals i transsexuals. Generalitat de Catalunya. 2006.
- Pla Municipal per al col·lectiu de lesbianes, Gays, Transsexuals i Bisexuals 2010-2015. Ajuntament de Barcelona.
- Pla Municipal per la Diversitat Sexual i de Gènere Mesures per la Igualtat LGTBI 2016 - 2020. Ajuntament de Barcelona.
- Prevención de la LGTBfobia desde una perspectiva sociocomunitaria. R. Lucas Platero. Proyecto VOSATEC (2016-2018). Departamento de Ciencia, Tecnología y Sociedad, Instituto de Filosofía del CSIC.
- Protocol que desplega el deure d'intervenció de les persones que treballen a les administracions públiques de Catalunya per a fer efectiu l'abordatge de l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia a Catalunya. Generalitat de Catalunya. 2017.